

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 9: Niels Klim", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 9: Niels Klim*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 291. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-holberg09-shoot-idm139856961023456.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

Moralske Fabler

1. Fabel. Om Æslet, som vil være Cantot.

Da et Cantorat udi Skoven var blevet ledigt, angave sig adskillige Candidati, iblant hvilke og var Æslet. Efterat Prøver var aflagt udi Capel-Mesterens Nærværelse, som var en Vibe, fulde de fleeste Stemmer paa en Ravn, som holdtes for at kunne blive en god Bassist. Æslets Stemme derimod blev af alle meest beleet og foragtet; Det tabte derfor intet af de høye Tanker, det havde om sin Stemme, men tilskrev den imod sig teede Foragt de andre Dyrs enten Uskiønsomhed eller Misundelse. Saadant gav det tilkiende for Nat-Uglen; som fulgte det paa Hiemvejen. Nat-Uglen sagde da: *Kiere Broder! Leg saadant ikke paa Hierte. Det er ved forrige Vacance gaaet mig ligeledes. Vi leve, desverre! udi Tider, hvor der skiønnes ikke meere paa Dyd og Duelighed.*

Fabelen lærer, at enhver er forælsket i sig selv, og saaledes familiariser er sig med sine Feyl og Vanskabninger, at de ansee dem, som Dyder og Zirater.

2. Fabel. Om Ørnen og Revungerne.

En Ørn, som ledte efter Føde til sine Unger, listede sig ind udi et Reve-Rede, hvor den borttog nogle smaa nyeføde Reve-Unger, som den tilbragte sine egne. Ørne-Ungerne løbe da strax til for at æde; Men Moderen sagde: *Kiere Børn! bier endnu nogle Dage, indtil Reve-Ungerne faae lidt meete Kiød paa sig; thi de ete endnu saa spæde, at det ingen syndetlig Føde kand være i dem.* Moderen forlod efter den Formaning Redet, og blev en Tiid lang borte, men da hun kom tilbage, havde de smaa Reve, som imidlertid vare komne til nogen Styrke, dræbt Ørne-Ungerne, og fortæret en Deel af dem.

Fabelen lættet, at mange ødelegge sig selv ved all formegen Fotsigtighed.

3. Fabel. Om Aben.

Aben, da en Arv var ham tilfalden, satte sig udi Equipage, lod sig gjøre Gyldenstykkets Klæder, og, paa det han af alle kunde sees udi sin Herlighed og Prydelse, steeg op paa et høyt Sted, som var ved en alfare Vey. Et andet Dyr, som gik forbi, og blev Aben var udi saadan Positur, sagde da: *Alt dette tiener ikkun til at giøte din Hæslighed og Vanskabning desmeete kiendelig.* Qvo altior es, eo turpior. Jo høyere du est, jo hæsligere.

Fabelen lættet, at det ete mange, hvis slette Qvalitetet ikke kiendes, førend de komme udi Æres Embeder, og paa den store Skueplatz, hvor deres Ufuldkommenhed falder alle udi Øynene.

4. Fabel. Om Æslet, som givet sig ud for Doctot.

Ulven faldt engang udi en hidsig Feber, og søgte efter en Doctor. Æslet, som dette hørte, tilbød sin Tieneste udi Læge-Konsten, han blev ogsaa strax antagen, men Udfaldet var saadant, at Sygdommen ved denne Æsel-Cur forverredes, og at Patienten omsider blev verkbrudten. Ulven lod derpaa stevne Æslet, beskyldende det for Mord. Begge Parter antog tvende Skader til Procuratorer for at agere deres Sag, som blev indstevnet for Løven: Det blev 294 da for Retten beviisligt gjort, at Æslet havde givet sig ud for det, som han ikke forstod, saa at hand ventede ikke uden en haard Dom; Men Sententzen blev saadan, at Ulven skulde have Skade for Hiemgiæld, saasom han ingen kunde beskylde uden sig selv, efterdi han havde betient sig af en Doctor, som han vidste var et Æsel.

Fabelen lærer, at hvo som med sin fri Villie og Vidende betiener sig af en Taasse, haver ingen Ret at tiltale ham for slet Administration.

5. Fabel. Om Katten udi Bondens Madskab.

En fattig Bonde havde udi sit Skab forvaret en Ost: Men Skabet var ikke saa tæt at jo Muus listede sig derind og gnavede paa Osten. Bonden besluttede derfor at indslutte en Kat udi Skabet, for at jage Skræk udi Muusene, og at beskierme Osten imod de samme. Han begav sig derpaa roligen til Sengs; men, da han stod op om Morgen, og aabnede Skabet, fandt han at Katten havde fortæret den heele Ost paa een Nat.

Fabelen lærer, at man ofte for at undgaae en liden Uheld, styrter sig udi en større, og at det, som man meener at være Lægedom, er verre end Sygdommen.

6. Fabel. Dyrenes Kriig imod Menneskerne.

Da det rygtedes engang udi Skoven, at nogle 100de Løver, Elephanter og Tigre udi Spectacler alleene for Menneskernes Tids-Fordriv vare myrdede, indstillede de Afdødes Paarørende sig for Skovens Gud Pan, forlangende hans Beskyttelse imod den Haardhed og Tyrannie, som Menneskene øvede imod andre Creature. Skov-Guden svarede da, at de maatte tilskrive saadan Uheld enten deres egen Feighed, i det de ikke vilde betiene sig af den Styrke, som 295 Naturen havde begavet dem med, eller deres Usamdrægtighed, han raadede dem at sette indvortes Spliid og Ueenighed tilside, og at foreene sig mod deres tilfælles Fiender, som de let med samtlig Magt kunde bestride, efterdi Menneskernes Herredom grundede sig alleene paa Dyrenes Feighed og Usamdrægtighed. Dette Raad blev efterlevet. Een af de anseeligste Løver lod derpaa paabyde et almindeligt Concilium eller Mode, hvortil alle Dyr, saavel flyvende, som krybende skulde møde, for at raadslaae om Ting, som anginge samtliges Velfærd. Et stort Mode blev da holdet udi Begyndelsen af den Maaned Kiriak udi Crocodil-Aaret. Løven gav da udi en vidtløftig Tale tilkiende af hvad Aarsag de didhen vare stevnede, nemlig for at overlægge hvorledes de kunde beskytte sig mod Menneskernes Overvold. Han sagde, at saadant kunde let skee, hvis de vilde kiende deres egen Styrke, og hvis de vilde foreene deres Kræfter mod deres tilfælles Fiender. Han forestillede dem derpaa det store Mord, som var bedrevet paa de ædelste Creature, hvilke Menneskerne havde hidset mod hinanden alleene for Tids-Fordriv. Efterat Løven havde endet sin fyndige Tale, fremtraade en gammel maver Hest, sigende: *Velbaatne Herre! Det er ikke alleene mod Løver, Biørne og Ulve Menneskerne øve saadan Tyrannie, men endogsaa mod saadanne Creature, som have gjort dem store Tienester, og hvis Velgierninger betales med Utaknemmighed. Jeg haver, sagde han, tient en Herre, saavel udi Freds- som Krigs-Tider: Jeg haver ofte vovet mit Liv og Lemmer for at redde ham af en og anden Fare: Da jeg blev gammel, saalte han mig til en Møller, hvilken har udi nogle Aar brugt mig udi en haanlig og møysom Trældom, og endelig haver besluttet at skyde mig ihjel, saa at jeg for at undgaae Døden, haver flygtet til Skoven.* Derpaa fremtraade en Hund med en afbrudt Lænke om Halsen, som var gandske hæs, saa at hånd ikke uden med stor Nød, kunde

fremføre sin Tale. Han sagde: *Jeg haver udi 8te Aar staaet i Lænke ved en Port, for at beskytte Huset mod Tyve, og ved min Lyd 296 advare om ubekjendte Personers Ankomst. Med hvilken Nidkierhed jeg haver forrettet saadan Tieneste, høres af mit Bryst, som er blevet reent fordærvet, saa at jeg haver faaet en Svindsoet paa Halsen. Jeg haver dog med Taalmodighed skikket mig derudi, indtil jeg for nogle Dage siden hørte Fruen udi Huuset sige: Denne Hund er til ingen Nytte meere: Herren sagde: Det er sandt, vi vil derfor lade ham ihjelskyde i Morgen. Da jeg dette hørte, arbejdede jeg den heele Nat paa at slide mig løs, hvilket ogsaa lykkedes mig, hvorpaa jeg tog Flugten hid til Skoven. En gammel Gedebuk med et langt Philosophisk Skiæg fremkom derpaa med saadan Klage: Jeg haver en Tiid lang tilligemed min Hustrue været i Tieneste hos en riig Bonde. Min Hustrue haver længe forsynet Huuset med Melk, som haver tient ikke alleene til Føde, men endog til Lægedom; men saasom hun for nogle Dage siden blev gaal, saa at hun ikke kunde malke som tilforn, blev hun af den haarde og utaknemmelige Bonde slagtet, og jeg tog Flugten. En gammel Koe, som stod næst ved, sagde: Jeg haver en større Aarsag at besværges mig over Menneskets Utaknemmighed og haarde Medfart, end Eders Velærværdighed. Jeg tillige med mine Med-Søstre have med Melk, Smør og Ost udi nogle Aar beriget en Forpagter. Tre af mine Sønner, den eene efter den anden, bleve kort efter deres Fødsel castrerede, og efterat de et par Aar havde trukket Forpagterens Plov, bleve de om Sommeren satte paa Græs for mod Høsten at sælges til en Slagter. Disse og andre Klagemaal bleve af samtlige Dyr hørte med Bevægelse. Man besluttede derefter at forkynde Menneskerne Kriig, og et allmindeligt Forbund blev forfattet; som bestod udi 24. Artikler, hvilket blev approberet af alle Dyr og Fugle. Fruerhunde og Mopser alleene vægrede sig ved at samtykke saadant, protesterende solenni-ter derimod. Katten, hverken samtykte eller fordømte Forbundet, men erklærede sig alleene for Neutralitet. Blant Fuglene fandtes ingen uvillige til at træde udi Alliancen, uden Storcken, hvilken gav tilkiende at han ingen Aarsag 297 havde til at besværges sig over Mennesker. Løven sagde da: *Vi ville ingen tvinge. Vi have ogsaa nok udi de andre Dyr og Fugle.* Man lavede sig derpaa af all Magt til Kriig; Dyr og Fugle komme fra alle Kanter, for at lade sig indroullere, og Røgtet derom spredede sig overalt saa ud, at det omsider kom Jupiter for Øre. Han begyndte da at frygte for det Menneskelige Kiøn, og derfor strax lod forsamle alle Guder og Gudinder for at raadføre sig med dem. Da dette blev dem tilkiendegivet, overkom dem en Skræk, saasom de frygtede for Menneskernes Undergang. Momus alleene anhørte dette med Latter, og, da han derfor blev tilrettesat, sagde han: *Jeg undrer mig over at finde saadan Eenfoldighed hos Guder og Gudinder. I have jo af Erfarenhed kundet lære, at jo større og vidtløftigere saa-danne Alliancer ere, som bestaae af mange adskildte Nationer, jo mindre Bestandighed have de. Sætter derfor kun all Frygt tilside, thi Forbundet vil adsplides førend Krigen ret begyndes.* Udfaldet visede og, at Momus spaaede ret; thi, da Krigshæren var forsamlet, begyndte man strax at tviste om Commando og Æres-Poster: Og, endskiøndt de høyeste Poster efter de fleeste Stemmer bleve overdragne til Løverne, bare Tigre, Leoparder, Biørne og Elephanter Fortrydelse derover, sær Elephanterne, ved hvis Middel store Seyervindinger have været erhvervet. Saaledes blev første Grundvold lagt til paafølgende U-eenighed. Man holdt dog gode Miner, og med samtlig Magt rykkede mod næste Landsbye, hvilken man uden Møye bestormede, og der fik et stort Bytte; Men, da Byttet skulde deeles, opvakte en heftig Trette om Deelingen. Fuglene, som mer kede, at dette vilde falde ud til indbyrdes Kriig, deserterede om Natten med den største Deel af Byttet, hvorudi de krybende Dyr ikke kunde hindre dem: Den halve Deel af Krigs-Hæren forsvandt saaledes, og de øvrige geraadede udi Klammerie, som ikke endtes uden med Mord og manges Nederlag. Saaledes fik Krigen Ende fast førend den begyndte, og det menneskelige Kiøn blev befriet fra den Uheld, som det truedes med. 298 *Denne Fabel lærer, at store og vidtløftige Alliancer, som sluttes imellem mange adskildte Folk, kand ingen Bestandighed have, og at de ere ligesom Veyerlys, der lade sig see og forsvinde paa eengang. Den lærer derforuden, at Dyrene kand have Aarsag at besværges sig over Menneskernes Haardhed; Item, at det kunde blive farligt, hvis de rottede sig sammen; thi, vel give Hænder og Fingere, hvormed alle slags Gevær kand føres, stor Fordeel til Mennesker. De fleeste Dyr derimod ere begavede med saadan Styrke, saa at tusende ubevæbnede Mænd kand fældes af een eeneste Løve eller Elephant.**

7. Fabel.

Katten begiver sig i Munke-Orden.

Katten, saasom den merkede at Jagten tog meer af, efterdi Musene, der nøye havde udstuderet alle hans Konster, idelig stode paa Skildtvagt for at beskytte sig imod ham, besluttede at begive sig i Munkeorden, for under Helligheds Maske desbedre at kunde besnære. Han lod sig derfor af en Farver sværte, og gav tilkiende, at han nu som en Munk havde vendt Verden Rygg. Da dette kom Musene for Ørne, opvakte heftig Glæde blant dem, saasom de meente nu at være befriede for al Frygt og Fare, efterdi Munkene intet Kiød maa æde. De lode sig derpaa ikke alleene frit see udi Kattens Nærværelse, men endogsaa familiariserede sig med ham. Katten blev en Tiid lang ved sin Opførsel, for at gjøre dem meer og meer troehiertige. Endeligen, da en stor Hob af Muus havde forsamlet sig, og han saae Leylighed til en god Fangst, tog han Masken af og myrdede dem alle, saa at ingen af dem undkom, uden een eeneste Muus, som sagde, at Katten var slem

tilforn, men at han var bleven reent bandsatt, siden han blev Munk.

Fabelen lærer, at af alle ulovlige Midler til at besnære, intet er sikkere end det som skeer under Helligheds Maske.

299

8. Fabel eller Historie. Om det tvungne, og dog utvungne Giftermaal.

En middelaldred Mand, som var Peber-Svend, og længe havde siddet ugiftet, endskiønt han var i Stand til at forsørge en Kone, blev engang af sin Ven opmuntret til at begive sig udi Ægteskab. Han gav da tilkiende, sig dertil ikke at være uvillig, hvis han kunde treffe en Ægtefælle, som han kunde være tient med: Bemældte Ven sagde da, at hans Naboe N. N. havde tre skikkelige Døttre, af hvilke han kunde udvælge den, som stod ham best an. Manden forføyede sig derpaa hen til samme Naboe, sigende, at han havde i Sinde at besvoge sig med ham. Dette Tilbud blev med Glæde modtaget af Faderen, som sagde sig at have tre Døttre, alle af lige Skabning, Dyd og Optugtelse: Frieren svarede dertil, at, efterdi saa var, vilde han ikke gaae den ældste forbi. Den ældste Dotter blev derpaa indkalden. Frieren, hvilken hun strax anstod, sagde da: Min Kiere Jomfruel jeg er ikke af mange Complimenter. Jeg vil derfor ikkun med faa Ord spørge, om hun vil have mig til Ægte? Pigen blussede derved, og sagde: Man maa have lidt Tiid til at betænke sig udi en saa vigtig Sag. Vel an, sagde Frieren da, jeg giver hende en Time til at betænke sig. Herpaa gik hun ud, og han satte sig ned for at smøge en Pibe Tobak, leggende sit Uhr paa Bordet. Da han paa Uhret merkede at Timen var forløben, bad han at Jomfruen maatte komme ind igien. Han igientog da sin forrige Begiering, men, saasom Jomfruen af den usædvanlige Maade at frie paa, bildte sig ind, at det skeede af Giekkerie, blev hun ved sit forrige Svar. Hvorudover Frieren blev utaalmodig, og bød sin Hest at sadles for at begive sig paa Hiemveyen igien. Faderen, som fandt sin Regning ved dette Svogerskab, spurde da, om han ikke vilde see den anden Dotter, som maaskee kunde være meere tam eller resolveret. Frieren beqvemmede sig dertil; den anden Søster blev indkalden. Den samme, saasom hun af det forhen passerede havde lært at Frieren uden Ophold vilde have 300 et reent Ja eller Ney, svarede derpaa strax Ja. Partiet blev derpaa sluttet, og Frieren reed bort for at gjøre Anstalt til Bryllup, og at forsyne sig med en Copulations-Seddel. Da han var kommen et Stykke paa Veyen, erindrede han, at han havde glemt Brudens Navn. Han reed derfor strax tilbage; Men, da han var kommen til Gaarden, fandt han den ældste Søster staaende udi Døren, hvilken han tog for sin tilkommende Brud, efterdi Søstrene vare hinanden lige. Han sagde da: Min Kiære Jomfrue! jeg glemte at spørge om hendes Navn: Jomfruen, som merkede, at herved var Vildfarelse, holdt da gode Miner og sagde: Mit Navn er Maria. Got, sagde han, og derpaa reed bort igien. Kort derefter kom han tilbage for at gjøre Ende paa denne Handel, fremvisende Copulations-Seddelen, hvor det Navn af Maria var indført. Man maatte da sige ham, at det var den ældste Søsters Navn; og at Vielsen maatte opsættes indtil man fik en anden. Frieren smilede da derved, og sagde: Jeg merker nok at den Ældste er mig beskiæret, og det er mig ligemeget hvem af de Trende jeg faaer. Spørger hende da om hun vil have mig. Spørsmålet var da ikke saasomt giort, førend hun med fuld Stemme svarede: Ja. De bleve derpaa sammenviede, og han tog kiærlig Afskeed med Forældrene, og førte sin Brud hiem med sig.

Fabelen, eller rettere Historien, som siges virkeligen at være passeret i Engeland, lærer, at det som af Himmelen een er beskiæret, kand ved Hendelser ham ikke betages.

9. Fabel. Gedebukken Philosophus.

En Gedebuk, efterat ham var hendet adskillige Fortrædeligheder paa eengang, besluttede at slaae sig fra Verden og at philosophere; Men, saasom han egentligen ikke vidste hvad som udfordres af en retskaffen Philosopho, raadførte han sig med en gammel ærbar Kat derom. Katten gjorde da en Beskrivelse efter den allmindelige Meening, som Almuen haver om Philosophis. Han sagde: En Philosophus 301 maa stedse bære langt Skiæg. Det haver jeg, sagde Gedebukken, saa godt, som er at finde udi Skoven.

Videre sagde Katten: En Philosophus maa have Horn udi Panden, hvormed han kand begegne dem, som ikke ere eenige med ham udi Philosophiske Meeninger. Dem seer du og ikke at fattes mig, svarede Gedebukken. En Philosophus, sagde Katten, maa og staae stift paa sin Lærdom, og sigte for de ringeste Meeninger med Haardnakkenhed. Det haver jeg og giort, sagde Bukken, thi jeg haver hundrede gange hvesset mine Horn for Bagateller. Videre, sagde Katten: En Philosophus maa være skidtfærdig, og ikke bekymre sig om Legemets, men alleene om Sindets Rykt. Du seer, svarede Gedebukken, hvorledes jeg seer ud, saadan haver jeg altid været. Endelig sagde Katten, udfordres ogsaa en tilstrækkelig Ambition under Ydmygheds Maske. Ambition fattes mig ikke, svarede Bukken, thi jeg er fast aldrig fornøyet uden jeg kand klaffre op paa høye Steder og Klipper. Katten sagde da: Kiære Broderi Du haver jo i saa Maade alt hvad som udfordres af en fuldkommen Philosopho, saa at intet fattes dig uden en Kaabe. Dertil finder man nok Raad, svarede Bukken; thi han vidste et Sted udi Skoven, hvor en Bjerne-Huud laae, hvorudi han svøbte sig. Alle andre Dyr, som saae Gedebukken udi den Positur med en ærbar Mine, og som hørte, at han havde slaget sig til Philosophie, lode see stor Ærbødighed for ham, og betegnede ham med den Titel af Mester Mads. Saasom Rygtet herom udsprede sig meer og meer, besluttede en riig Herre, som boede et Stykke fra Skoven, at antage denne Mester Mads til sine Sønners Informator i Philosophien. Gedebukken tog imod dette Tilbud, og lod sig indfinde. Huus-Folkene kunde ikke bare sig for Latter, da de bleve ham vaer; men Herren sagde: Diogenes saae ikke anderledes ud: Man befandt sig dog vel ved hans Tieneste. Gedebukken blev strax indladt paa en Sal, hvorudi var et stort og kostbart Speyl. Da Bukken blev sit Billede vaer udi Speylet, meenede han, at det var en Rival, som søgte samme Tieneste. Han blev da optændt af 302 Jalousie, og ansaae sit Billede med en vreed Mine. Billedet syntes at gjøre det samme. Dette ophidsede Bukken end meere; Han tog da i agt Kattens Lærdom, nemlig, at en Philosophus bør hvesse sine Horn mod sine Modstandere, løb med Magt og Hidsighed lige mod Speylet og sønderknuste det. Herover kom det heele Huus i Bevægelse, og Bukken blev arresteret; Men da man under Arresten ved Forhør fik Aarsagen og Sammenhængen at vide, brast Herren udi Latter. Dog paa det at Geedebukken ikke oftere skulde bedrage andre, lod han afkappe hans Horn og afklippe hans Skiæg og derpaa løbe; saa at den gode Mester Mads havde intet philosophisk tilbage uden hans forrige skidne Legeme. Denne Historie gav Anledning til megen Skiemt blant Dyr og Fugle. Nattergalen, som var Skovens Poét-Inde, gjorde til Erindring derover et Satyrisk Vers saa lydende:

Hvor du nu staaer, det stod Mads-Buk, og saae sin Skygge Udi et kostbart Speyl: Men Skyggen maatte rygge For hans steenhaarde Horn, da han mod Glasset løb, Og gjorde Speyle nok, men intet Baade-Kløb.

Fabelen lærer, at der udfordres andet til Philosophie, end Skiæg og Kaabe, hvorvel mange have ikke andet at bryste sig af, saa at det maa heede: Barbam video, sed Philosophum non video.

10. Fabel. Om Maanen.

Maanen bad engang sin Moder om en nye Klædning; Moderen sagde da: Ingen Skræder kand gjøre dig Klæder til Maade min Dotter; thi du haver een Dag ikke Skikkelse som en anden.

Fabelen lærer, at der gives visse vægelsindede og ustadige Mennesker, hvilke man aldrig kand gjøre til maade, efterdi de hver Time have et andet Sind.

303

11. Fabel. Om Muldvarpen.

Muldvarpen bad sin Moder engang om et Par Brillen. Moderen sagde da: Hvad vil du med Brillen? Brillen, som Menneskene betiene sig af, ere Muldvarper til ingen Nytte.

Fabelen lærer, at der findes visse Mennesker, der af Naturen ere saa dorske og dumme, at ingen Tugt eller Lærdom bider paa dem.

12. Fabel. Om Torne-Busken.

Torne-Busken besværgede sig engang for Jupiter over sin slette og hæslige Skabning. Jupiter svarede dertil: Du est vel nok skabt for en Tornebusk.

Fabelen lærer, at enhver Skabning er fuldkommen i sig selv, at et Menneske kand ikke besværge sig over, at det ey er dannet som en Engel, efterdi det er skabt til at være et Menneske, og at en Hest ikke kand klage derover, at den ey haver Vinger og kand flyve som en Fugel, efterdi den er skabt til at være en Hest. Naar et Sviin, som holdes for det hæsligste Dyr, er dannet som et andet Sviin, kand det ikke klage over sin Skabning.

13. Fabel. Frøernes Klagemaal.

Nogle smaa Drænge kastede for Tidsfordriv Steene udi en Park, hvorudi adskillige Frøer vare. Saasom dette varede noget længe, og adskillige Frøer af denne Steenkasten satte Livet til: reysede en af Frøerne sig op, og tiltalede Drængene saaledes: Kiære Børn! dette som I her gjøre for Tidsfordriv, kommer os arme Frøer dyrt at staae.

Fabelen lærer, at adskillige kaadmundede Mennesker³⁰⁴og Skribentere, alleene for at lade see deres Geist og sindrige Indfald, tale og skrive de Ting, hvorved andre saares og bedrøves.

14. Fabel Lærkens Morale.

En Lærke, som havde sit Rede udi en Korn-Ager, da hun forlod sine Unger for at hente Føde til dem, bad hun at de skulde give agt paa hvad de udi hendes Fraværelse saae og hørte. Medens hun var borte, hørte de at Herren af Godset befoel sin Søn, at, saasom Kornet var moed, han Dagen derefter skulde bede sine Venner at hielpe ham med at meye. Dette fortaalte Ungerne Moderen med Rædsel, og bad hende at flytte bort i Tide. Moderen lod sig deraf ikke skrække, men bad dem have Taalmodig-hed, sigende: Hvis Manden haver ikke andet at forlade sig paa, end sine Venner, vil der neppe meyes i Morgen. Den anden Dag forlod hun dem atter, efterat hun havde gjort samme Erindring som tilforn. Herren lod sig da indfinde for at meye Kornet, og biede efter sine Venner, men f orgieves, hvilket da han merkede, sagde han til sin Søn: Jeg seer at vore Venner ere uvillige, gak derfor hen til vore Slægtninge og beed dem hielpe os med dette Arbeyde i Morgen. Dette fortaalte de frygtsomme Unger Moderen igien, hvilken trøstede dem paa nye, sigende, at det er ligesaa daarligt at stole paa Slægtninge som paa Venner, og at de derfor kunde være forvissede om at Kornet ey heller blev meyet den Dag. Den tredie gang fløy hun bort efterat hun havde gjort lige Erindring. Da kom Herren did igien, og da han merkede at hans Slægtninge ogsaa bleve borte, sagde han til Sønnen: Hør min Søn I Du seer, at, naar Nøden trænger, saa haver man hverken Venner eller Slægtninge. Lader os derfor i Morgen tage hver sin Lee, og gjøre Arbeydet selv. Dette fortaalte Ungerne Moderen igien; hvorudover hun sagde: Nu er Tiid til at flytte; thi Kornet vil ufeylbarligen meyes ³⁰⁵i Morgen. Hun førte derpaa Ungerne strax bort, og Kornet blev derpaa meyet.

Fabelen lærer hvor lidet man kand forlade sig paa Venner og Slægtninge, naar man trænger til deres Hielp, og at det er sikkerst, næst Gud, at stole paa sig selv og eget Arbeyde.

15. Fabel. Duens Udenlands Reyse.

Duen, efter at den ofte havde været forfuldt af Høgen og andre Rovfugle, og udstaaet en Livs-Fare efter en anden, besluttede at forlade sit Fæderne-Land, og at sette sig ned paa et fremmet Sted, hvor den udi sin Alderdom kunde leve udi Sikkerhed, og blive befriet fra de Fortrædeligheder, som den udi Fædernelandet var underkastet: Efterat den havde taget kiærlig Afskeed med sine Venner og Paarørende, begav den sig paa Reysen, og efter nogle Dages idelige Flugt kom til en langt bortliggende Stad udi et fremmet Land, hvor den agtede at sette sig ned. Men den havde neppe opholdt sig paa samme Sted en halv Time, førend den blev en Høg vaer paa et Klokke-Taarn. Den sagde da: Est du ogsaa her? Hvis jeg det havde vidst, kunde jeg lige saa gjerne have blevet udi mit Fæderneland.

Fabelen lærer, at man finder Fortrædeligheder paa hvilket Sted man kommer i Verden: U-leylighederne, skjønt de ved Scenernes Forandring ikke ere de samme, saa kand de dog være lige store.

16. Fabel. Ræven og Ulven af Bidderman.

Ræven, som engang havde gjort et stort Bytte, som han havde Møye med at slæbe til sin Huule, møder paa Veyen en Ulv, som tog det heele Rov fra ham. Ræven holdt gode 306 Miner, og lod sig ikke merke med nogen Fortrydelse derover, men pønsede alleene paa at hevne sig igien. Han lod noget derefter binde en stor Fisk til sin Hale, og dermed gik Ulven i Møde paa en Iis. Ulven takkede ham for Seeneste, og spurte: Hvor han havde faaet samme Fisk? Ræven svarede da, at han kunde faae saa mange, som han ønskede. Han visede derpaa Ulven et Hull midt paa Isen, hvorudi han havde stukket sin Hale, og derved opdraget een Fisk efter en anden. Du haver ikkun, sagde han, efter mit Exempel at gjøre Forsøg, saa kand Vinter-Føde aldrig mangle dig. Ulven takkede for god Underviisning, og sagde at ville føre sig den til Nytte. Du skal ikke befinde dig ilde derved sagde Ræven, men lagde dette dertil: Der behøves lidt Taalmodighed, du maa en Times Tiid lade din Hale blive udi Vandet, indtil du merker den begynder at svie, da maa du rykke Fisken op med all Magt. Dette efterlevede Ulven, som lovede sin Tieneste igien. Ræven sagde, at det var hans Skyldighed at tiene sin Næste, og gik derpaa bort. Da Ulven havde siddet en Time ved Aabningen, og merkede at Halen begyndte stærk at svie, tænkte han at det var Tiid at optrække Fisken. Han rykkede da stærkt til, men saasom Halen var tilfrossen, kunde han ved første Bevægelse intet udrette. Han meente da at Fiskens store Vægt saadant foraarsagede, og derfor rykkede paa nye med saadan Magt, at Garnet eller Halen gik i stykker, og blev siddende udi lisen. Han merkede da, at han af Ræven var bedragen, og gik skamfuld bort. Ræven, som kort derefter fandt ham i denne Tilstand, gik ham leende forbi, og takkede ham for seenest. Og, da Patienten bebrejdede ham hans Ondskab, sagde Ræven: Med saadant Garn fanger man saadanne Fiske.

Fabelen lærer, at man maa ikke forbinde sig i Venskab med store Politicis, ey heller gjøre sig dem til Fiender; thi de kand ved deres List og Underfundighed let hevne sig og betale med dobbelt Myndt.

307

17. Fabel af Bidderman. Nye Prøve paa Rævens List.

Ræven, da han havde udspioneret, at en Bonde agtede sig til Kiøbstæden med en Hob fæde Vare, pønsede han paa hvorledes han kunde bemægtige sig en Deel deraf. Han saae, at derudi var stor Vanskelighed. Ham rand vel i Sinde et Paafund, hvorved saadant kunde erhverves; Men, som det samme var af den Beskaffenhed, at det ikke uden Fare for Liv og Lemmer kunde i Verk sættes, var han længe tvivlraadig i hvad

han skulde gjøre. Endeligen, saasom hans Tænder løb i Vand efter de fæde Vare, besluttede han at underkaste sig Faren sigende: Hvo som vil vinde maa og vove. Han lagde sig derfor som død med udstrakte Been paa Bondens Vey. Bonden, som dette blev vaer, sagde: Her ligger en død Ræv, Skindet deraf kand komme mig til Nytte. Dog, saasom han ofte tilforn havde havt Prøve paa Rævens Listighed, gav han den tre dygtige Slag med sin Svøbe, for at være forvissat om, at den var reent død. Saasom Ræven med en heroisk Bestandighed udstod disse Slag, tvivlede Bonden ikke meere om Sagen, og derfor slængede den bag paa Vognen, og fortsatte sin Reyse. Imidlertid gjorde Ræven et fortreffeligt Maaltid, udledede det beste og fædeste, og efterat han havde ædet sig saa mætt, at hans Mave var spendt som en Tromme, sprang han uformerket ned af Vognen, førende med sig saameget af de fæde Vare, som kunde være tilstrekkeligt for et andet Maaltid. Da Bonden endeligen kom til Torvet, fornåm han, at Ræven var forsvunden og at hans beste Vare vare enten fordervede eller opædte.

Fabelen viser, at visse Fordeele ikke uden Fare kand erhverves, og at gjerrige og graadige Mennesker ikke tage i Betænkning at vove Liv og Lemmer for at fyldestgjøre deres Begjærigheder.

308

18. Fabel. Om Gøgen.

Gøgen anrettede engang en Concert, og inviterede andre Fugle at høre sin Stemme. Men han blev udpibet. Dog fandtes der nogle Fugle, blant hvilke var en Skade, som meenede, at Gøgen herudi skeede U-ret, efterdi han havde en Stemme, som ikke var at foragte. Men Ørnen svarede dertil: Hvis Gøgen havde været ombeden at synge, vilde man havde fældet mildere Dom over ham; Men saasom han ubeden haver inviteret andre at høre sin Stemme, og derved givet tilkiende de høye Tanker, han havde om sig selv, bliver Stemmen nøyere examineret.

Fabelen lærer, at intet, som er middelmaadigt, tolereres hos dem, som give sig ud for Mestere, og er det derfor, at en Autor, som er befalet at skrive, criticeres ikke saa meget som en Poet, der alleene skriver for at lade see sin Poetiske Geist. Hvi de samme Gierninger blive meere censurerede hos een end hos en anden, giver Horatius tilkiende udi saadant Vers. - - mediocribus esse Poétis Non homines, non Dii, non concessere Columnæ.

19. Fabel. Om Skorsteen-Feigeren.

Den Skorsteen-Feiger, som var beskyldt for Tyverie, blev greben, og af Øvrigheden indsluttet udi Stadens almindelige Fange-Huus, som var vel forsynet med stærke Dørre og Laase. Den paafølgende Dag blev berammet til Forhør, men da Stadens Tienere komme ind udi Huuset for at føre Fangen til Tinget, var Skorsteen-Feigeren forsvunden, saasom han havde taget Flugten igiennem Skorsteenen.

Fabelen lærer, at man maa indrette Lukker og Fængsler efter Fangernes Beskaffenhed: Saaledes, at, naar man indslutter en Smed, maa man forsyne Dørre ikke alleeneste med Laase, men endogsaa med Slaader, og, naar man fængsler en Skorsteen-Feiger, maa udi Fange-Huuset ingen Skorsteen være; Et Gierde eller en Muur er et tilstrekkeligt Lukke for at indslutte Kiør, Faar og Heste; men ikke Fugle, med mindre man tilligemed stekker deres Vinger. Samme Regel maa og i agttages med Straf; thi hvad som er stor Straf for een, kand være liden eller ingen for en anden. Denne Regel toge Jyderne fordum ikke i agt, da de dømte Krebsen eller Krabben til at druknes.

20. Fabel.

Gaasens Dristighed.

Løven havde engang en vigtig og vanskelig Ting at i værksætte, og derfor lod til sig kalde adskillige Creature for at høre om nogen kunde paatage samme Tings Fuldbyrkelse: Men ingen dristede sig dertil. Gaasen alleene tilbød sin Tieneste, findende ingen Knuder udi denne vanskelige Sag. Alle som kiendte Gaasen, og vidste, hvorvidt Gaase-Forstand kunde strækkes, forundrede sig over denne Dristighed. Skaden sagde da: Kiære Venner I Forundrer eder ikke herover, just denne Tilliid, som Gaasen haver til sig selv, giver tilkiende dens Taabelighed, og Mangel paa egen Kundskab.

Fabelen viser, at de taabeligste Mennesker holde sig meest beqvemme til Alting, efterdi de ikke kiende sig selv, og kand see Knuderne udi en Ting, som skarpsynede Mennesker see og merke, og derfor ikke dristede sig til dens Exsecution. Man kand sige, at just deres Frygt og Mistilliid viser Prøve paa deres Forstand.

21. Fabel. Cameleon og Katten.

Katten mødte engang udi Skoven et Cameleon, som saae bedrøvet og ilde ud. Katten spurdtte da om Aarsagen til 310

hans Sorg, og hvad som laae ham paa Hiertet. Cameleon sagde da: Jeg haver intet at bebreide mig selv, jeg haver gjort alt hvad mig mueligt er, for at vinde min Føde og at komme fort i Verden; men Naturen haver været min Stifmoder, og nægtet mig sine Gaver, saa at jeg med all min Fliid og Arbeyde ikke kand gjøre mig beqvem til mindste Forretning eller Embede. Jeg haver tilbudet min Tieneste udi adskillige Professioner, som mine Forældre have ladet mig lære, men for min Udygtighed haver jeg strax faaet Afskeed igien. Det sidste Embede, som jeg haver forrettet, var et Skolemester-Embede, som mine Forældre, i sær min Moder, haver destineret mig til, saasom hendes Fader saavel som hendes Farfader begge havde været Skolemestere; men jeg havde neppe været et par Maaneder i samme Embede, førend en Bjørn, som en Skole-Patron, gav mig Afskeed for min Udygtighed. Det meeste, sorn herved krænker mig er dette, at en Gedebuk blev antagen i mit Sted, med hvilken man siger at Skolen er vel forsynet. Katten, efterat han med Agtsomhed havde anhørt denne Tale, sagde da: Kiære Ven! Beskyld ikke Naturen: Den haver maaskee været lige saa gavmild mod dig, som mod mange andre. Det er en U-lykke at Forældre, som ikke kiender sig selv, end sige deres Børns Naturel, ville strax efter Fødselen beskikke dem til visse Studia, hvortil de ingen Beqvemhed have, og ligesom storme mod Naturen. Jeg tør vedde, at, hvis du blev sat paa rette Rendebane, du kunde komme udi ligesaa stor Anseelse, som du nu er udi Foragt. Jeg seer hvad der er ved dig at gjøre, og hvad Vey du bør tage til Forfremmelse. Du est en Person, der kand give dig selv adskillige Farver og Skikkelser, saa at du hver Time er dig selv u-liig, og derfor besidder den fornemste Dyd, som udfordres af en Hofmand, hvis største Qvalitet er, som en Proteus, at forandre Skikkelse, og at dreye sig efter Hoffets Aspecter. Arbejd paa at erhverve dig en liden Tieneste til Hove. Jeg er vis paa at du vil gaae frem udi fuld Galop fra et Æres-Trin til et andet. Cameleon takkede ham for det gode Raad, og begav sig strax til Løvens 311 Hof, som bestod af alle slags Creature, saavel krybende som flyvende. Han insinuerede sig strax hos nogle Kalve, som vare Løvens Pager, hvilke funde saadan Behag udi hans Omgængelse, at de recommendede ham til en af de fornemste Aber, som var Hoff-Nar, hvilken tog sig ham an med saadan Iver, at han blev Hoffmester hos en Elephant, som var Vizier, og Løvens største Favorit. Kort at sige: Vor Cameleon blev inden stakket Tid en af de fornemste Ministrer ved Løvens Hoff. Denne store Forfremmelse rygtedes overalt udi Skoven, og endeligen kom den gamle Kat for Ørene. Dette opvakte en ubeskrivelig Glæde hos ham, saasom han haabede udi denne nye Minister at faae en Patron, der baade kunde og vilde være ham til Trøst udi hans gamle Alder. Han forføyede sig derpaa strax til Løvens Hoff, og lod sig anmælde hos Cameleon sigende, at han var Katten Monsonius, som forlangede at tale med Hans Excellence. Cameleon, som da var opblæst af Hofmod, saa at han ikke meere vilde kiende sine gamle Venner, lod ham svare, at Personen var ham gandske ube-kiendt, og at han derfor e strax maatte pakke sig bort. Katten klaaede sig da bag Øret, gik bort og sagde: Jeg merker nu af alle Ting, i sær af dette sidste, at han er en fuldkommen Hoffmand. En Tiid lang derefter mødte Katten Cameleon udi Skoven i samme fattige og ælendige Tilstand, som han var udi, førend han kom til Hove. Han var imidlertid kommen i U-naade, skiønt man veed ikke af hvad Aarsag, enten ved Forseelse eller ved Coniuncturernes Forandring, saa at han var stødt fra sin Værdighed og hans Gods var confisqueret. Han adresserede sig da til Katten og sagde: Kiære Ven! Hvad Raad giver du mig nu udi denne min bedrøvelige Tilstand? Katten betalede ham da med samme Myndt og svarede: Jeg kiender dig ikke, pak dig derfor strax

bort; hvorpaa han vendede ham Ryggen, og hver gik sin Vey.

Denne Fabel befatter adskillige Lærdomme. Den viser først, at man ubillig beskylder Naturen for Gavers³¹²Nægtelse; thi mange som synes til intet at være nyttige, kand blive de dueligste Mennesker, naar de komme til at staae paa deres rette Poste. Den viser videre Hoff-Levnets slibrige Tilstand, og at de Herligheder, som der erhverves ere ofte ikke uden som Veyrlys, der lade sig see og forsvinde paa eengang. Endeligen giver den Portrait paa deres Hovmod, som af ringe Stand i Hast ophøyes til stor Værdighed.

22. Fabel. Om Musen udi Osten.

Katten fandt engang en Muus nedgraven udi en feed Ost, saa at man ikke kunde see uden dens Hoved alleene. Katten spurte hvad han der bestillede, hvortil Musen svarede, at den havde slaaet sig fra Verden. Hvorpaa Katten sagde: Jeg priser denne din Philosophie. Jeg vil efterfølge dit Exempel og paa samme Maade ogsaa slaae mig fra Verden, hvorpaa han opaad Musen tillige med Osten.

Fabelen lærer, at mange der skye Omgængelse med andre, og som synes at have slaaet sig fra Verden, sylte sig udi Vellyst og Fraadserie inden Dørs.

23. Fabel af Bidderman. Om Biørnen og Ræven.

Ræven var engang forurettet af en Biørn, over hvilken han søgte at hevne sig. Paa det at saadant med des større Sikkerhed kunde skee, stillede han sig an, som han aldeles ingen Fortrydelse bar over den skeede Uret, men tvertimod lod see Fortroelighed mod Biørnen og iblant andet visede ham Vey til et Sted, hvor stort Bytte var at bekomme: Næmlig udi en Bondes Gaard, som var slet vogtet, og ingen Port-Hund havde, der kunde røbe nogen, som om Natten listede sig ind. Biørnen takkede ham for det gode Raad, og besluttede paafølgende Nat at begive sig hen til samme Sted: Da nu Ræven havde gjort ham saa trohiertig, advarede han strax Bonden derom. Bonden derfor satte alle sine egne Folk og endeel af sine Naboer paa Skiltvagt, forsynende dem med Steene og lange Stænger for at imodtage denne forventede Giæst. Biørnen blev derfor saaledes modtagen, og saa ilde medhandlet, at han med knusede Lemmer og ophoven Bug krøb tilbage. Udi denne Tilstand mødte han Ræven, som leende spurte ham, hvad Fangst han havde gjort. Biørnen merkede da, at han var bleven skuffet, dog, paa det at hans Fiende ikke skulde faae dobbelt Aarsag til at glæde sig, sagde han: Alting er vel afløbet: Jeg haver gjort saadant Maaltid, at min Bug er derover bleven gandske hoven.

Fabelen lærer, at naar man er bleven drillet af en Fiende, skal man holde gode Miner, og lade som det ikke gaar en til Hierte, paa det at Modstanderen ikke skal faae Aarsag til dobbelt Glæde.

24. Fabel. Om Bonden og Hunden.

En riig Bonde mødte udi Skoven en Hund, som advarede ham om Røvere, og sagde, at de vare gandske nær ved, og derpaa vilde redde sig selv med Flugten: Bonden bad ham med grædende Taare at bie for at beskierme sig. Men Hunden sagde, at hans eget Liv var ham kiært, og at det var forgjæves at sætte sig imod saa mange bevæbnede Mænd. Endeligen, da Bonden blev ved at beede, og lovede ham frie Adgang udi hans

Kiøkken og Spiise-Kammer, hvis Dørre altiid skulde staae ham aabne, lod Hunden sig overtale til at bie, forladende sig paa sin Styrke og Behændighed. Røverne lode sig derpaa see: Men Hunden angreeb dem med saadan Hidsighed, at 2 af dem bleve omkomne, og den tredie maatte tage Flugten. Efterat denne Seyer var erholden, erindrede han Bonden om sit Løfte, hvorom han paa nye blev forsikkret. Men, da 314 Manden kom hjem og fortaalte sin Hustrue hvad Løfte han havde giort, blev hun heel forbittret, og udøsede saa mange Skieids-Ord, at han maatte love hende at bryde sit Tilsagn. Hunden forladende sig paa den sluttede Accord, lod sig kort derefter indfinde udi Bondens Gaard, hvor han meenede at finde alle Dørre aabne. Men han blev der saa ilde medhandlet at han halvdød af Slag og Hugg maatte vende tilbage.

Fabelen viser, at de største Velgierninger ofte blive ilde belønnede.

25. Fabel. Ræven stævner Æslet.

En Ræv stævnede Æslet for Retten, beskyldende det for sviigagtig Omgang. Alle forundrede sig over hvorledes en listig Ræv kunde være forrasket af et eenfoldigt Æsel. Dommeren, som var en Kat, sagde og, at saadant kom ham ubegribeligt for. Men, saasom Ræven anførte mange glimrende Beviisligheder, til sin Sags Styrke, og det eenfoldige Æsel derimod var saa forbløffet, at det intet dertil kunde svare, vidste Dommeren ikke hvad han derved skulde gjøre; thi paa den eene Side vare anførte Beviisligheder, som ikke kunde igiendives, og paa den anden Side var en bekiendt ærlig og eenfoldig Contrapart, som hverken havde Villie eller Evne til at bedrage. Endeligen hittede han paa saadant Temperament: Efterat Processen var udageret, lod han indkalde Parterne, og afsagde saadan Sententz: Sagen opsættes til videre Efterforskning, og Parterne have her at indstille sig igien inden 10 Aars Forløb. Inden den Tiid meenede han, at baade Ræven og Æslet kunde være døde: Der siges at Løven fandt saadant Behag udi denne Dom, at han derover promoverede Katten fra Herretsfoget til Lands-Dømmer.

Fabelen viser, at en Dommer, hvormeget han udi sin Samvittighed er overbeviist om en Beskyldnings Urigtighed, kand han dog ikke frikiende den Beskyldte, 315naar Anklagerens Beviisligheder ere lovmæssige. Ikke desmindre synes det dog, at en Sag udi denne Casu, og som er af lige Natur, et Temperament kand tages, skiønt just ikke paa samme Maade.

26. Fabel Om Aben, som vil fiske.

En Abe, efterat hun længe havde givet Agt paa hvorledes en Fisker med Angel trok en Fisk op efter en anden, tænkte hun ved sig selv: Mon du ikke ogsaa kunde gjøre det samme? Saasom det Dyr er behændigt, og udi mange Ting søger at imitere Mennesker, søgte det efter en Angel, hvortil den hæftede en Madike, ligesom den havde seet Fiskeren at gjøre. Men, saasom den første Fisk som beed paa Angelen, var en overmaade stor Gedde, saa trok den Aben ned udi Vandet. Aben, som saae sig i Fare for at druknes, raabte da Himmelen om Hielp og sagde: Redd den stakkels Morten, som er falden i Vandet! men da den ved Aabredden fik fat paa en Riis-Green, sagde den: Lad nu kuns blive Himmel! Nu kand Morten hielp sig selv.

Fabelen lærer, at de fleeste Mennesker ere ikke Gudfrygtige uden udi Nød og Fare, og at, naar Faren er forbi, henfalde de til deres forrige Ugudelighed igien.

27. Fabel. Om Jomfruen og Papegojen.

En Jomfrue havde en Papegoje, hvilken hun elskede som sin egen Søster. Papegojen fortienede og at elskes; thi den var vel tegnet, forstod Music, og taledede fast ligesaa fornuftigen som Jomfruen. Men man maa i Alting holde Maade, hvilket her ikke giordes: Thi denne Kiærlighed var saa hæftig, at Jomfruen kunde ikke undvære denne Fugl, end ikke om Natten, thi den maatte ofte ligge udi hendes Seng: Men hvad skeede? En Morgen, da hun opvognede, fandt hun Fuglen halvdød, saasom den var qvalt 316 af Varmen. Hun blev derover gandske forskrækket og sagde: Hvad skader dig min kiære Pape? Fuglen svarede dertil: Intet haver skadet mig, uden din Kiærlighed, thi den haver skilt mig ved Livet, hvorpaa den døde.

Fabelen lærer, at man i Alting maa holde Maade, og at man kand incommoderes af all for hæftig Kiærlighed ligesaa meget som af Had og Koldsindighed.

28. Fabel. Æslet Vægter.

Æslet, efterat det havde faaet Podagra, saa at det var ikke i Stand til at gjøre sine sædvanlige Tienester, hvormed det havde fortient sin Føde, ansaae sig selv som en ydermeere unyttig Jordens Byrde, og lavede sig paa at døe af Hunger og Armod. Udi denne bedrøvelige Tilstand saae det en Ulv, for hvilken det beklagede sin Nød. Ulven ynkedes derover, men sagde derhos at Æslet maatte dog ikke gandske fortvivle, thi der kunde vel endnu findes noget, hvormed det kunde fortiene sin Føde. Han sagde: Du haver jo Stemme: Den haver jeg stor nok, svarede Æslet, men den er ikke meget behagelig. Det vil ikke sige, sagde Ulven, naar den ikkun er stærk. Jeg vil arbeyde paa at skaffe dig en Vægter-Tieneste udi næste Kiøbstæd; han forskaffede det og saadant Embede. Og siges der at adskillige andre Æsler efterfuldte hans Exempel, saa at mange Kiøbstæder bleve opfyldte med deslige Vægtere, som have forplantet deres Afkom, og endnu er udi saadanne Tienester.

Fabelen lærer, at ingen er saa uduelig, at den jo kand gjøre Tieneste udi visse Ting.

29. Fabel. Kriigs-Forhør over Haren.

Efter et stort Feldtslag, som engang udi Skoven var holden, skeede et Kriigs-Forhør, for at examinere deres 317 Opførsel, som samme Slag havde bivaanet. Haren blev da beskyldet for at have taget Flugten førend Slaget begyndte, og en Oxe, som var Herretz-Foget eller Dommer udi det District, hvor Haren opholdt sig, blev befalet at dømmen udi Sagen: Eftersom tilstrækkelige Beviisligheder bleve anførte om Harens Flugt, dristede den Anklagede sig vel ikke til at nægte Gierningen. Men stræbede alleene at vise derudi intet lastværdigt at være. Den sagde: Jeg haver i Sinde at gjøre meere end eengang Tieneste, og enhver, som haver saadant reedeligt Forsætt, maa have Omsorg for Liv og Lemmer; hvis jeg nu havde omkommet udi dette Slag, havde jeg ikke kundet gjøre Tieneste udi et andet. Dommeren, som ingen stor Jurist var, fandt dette latterlige Argument af Vigtighed, og frikiendte Haren. Ingen Dom er bleven af Dyr og Fugle meere beleet. Men Ræven sagde: Man kand ikke vente andre Sententzer, naar man gjør Oxer til Dommere.

Fabelen viser Rævens Morale at være velgrundet.

30. Fabel. Kriig imellem Leopard og Tigre.

Udi Begyndelsen af den Maaned Miriac holdes udi Skoven en høytidelig Fest, Skov-Guden Pan til Ære: Til samme Fest lode sig indfinde alle Slags Dyr. De fornemste af den forsamlede Skare var en Leopard og en Tiger, hvoraf enhver var Hoved for sin Nation: Begge havde samme Dag havt Sorg; thi Leoparden havde mistet sin Frue, og Tigeren sin Søn. Midt udi denne Høytidelighed indfaldt en Formørkelse udi Solen: Da saadant blev til-kiendegivet, og de nærværende Dyr forskrækkedes derover, bad Tigeren dem at sætte all Frygt tilside om fore-staaende Uheld; thi, sagde han: Solen sørger i Dag for min Søns Død, og denne Formørkelse betyder intet andet. Leoparden derimod meenede, at Formørkelsen skeede formedelst Døds-Faldet i hans Huus. Dette kunde Tigeren ikke lide, og spurdte Leoparden hvad han indbildte sig. 318 Leoparden, som havde ikke mindre forfængelig Ambition, blev ved sin Meening, og gav et haardt Giensvar. Kort at sige: Et Ord tog et andet saaledes, at alting kom udi Fyr og Flamme. Den heele Skare tog Flugten, og de stridige Partier truede hinanden med aabenbare Feide, hvilken og strax gik for sig, og en stor Hob af alle slags Dyr bleve enten beordrede at møde eller bleve for Besoldning hvervede. Fuglene derimod vilde ikke bemænge sig med denne Handel; thi endskiønt Ørnen derom af begge Parter blev anmoden, saa vilde han dog ingen Fugl tillade at tage Parti, men erklærede sig for Neutralitet paa den heele flyvende Nations Vegne. Af krybende Dyr undsløge Odderen og Sælhunden sig herfor, thi, saasom Krigen førtes til Lands alleene, og de samme opholdte sig meest paa Vandet, sagde de sig fornemmelig at sortere under SøeEtaten. Efterat Krigen en Tiid lang med stor Hidsighed var ført, blev efter megen Blods Udgydelse Fred sluttet saaledes: at hver af de stridende Parter skulde blive ved sin Meening, og Alting komme udi forrige Stand, som den var for Krigen.

Fabelen lærer, at de hæftigste Tvistigheder reyse sig af umagtpaaliggende Ting: Item af mange blodige Krige, som af Mennesker føres, endes paa samme Maade, saa at man fører Kriig, alleene for at føre Kriig.

31. Fabel. Om Ænderne og Sælhunden.

Nogle Ænder stode engang ved Strand-Bredden, og snakkede med hinanden. Blant andre Materier, som bleve bragte paa Banen, taledes med Forundring om Flod og Ebbe, efterdi de merkede, Havet nu at tilvoxe, nu igien at aftage, hvortil ingen af dem kunde begribe Aarsagen; medens de vare midt i denne Philosophiske Tale, nærmede sig til Strand-Bredden en Sælhund, som var heel erfaren udi naturlige Kundskaber, sær udi Astronomie, af ham 319 haabede Ænderne at faae nogen Oplysning udi Sagen, hvorudover een af dem gik ham i Møde og sagde: Kiære Simoni Hvad Aarsag kand dertil være, at Vandet nu stiger, og nu igien falder? Sælhunden svarede: Det kommer af den Kraft Maanen haver paa Jorden, thi naar den trykker paa Havet, maa det hæve sig ved Breddene. Dette foraarsagede hos dem alle en heftig Latter. Ingen Meening syntes dem at være daarligere, hvorudover de sagde: disse lærde Personer ere aldrig rigtige udi Hovedet; efterat de havde leet sig trette, forelagde de et andet Spørsmal, nemlig: Hvoraf det kom, at Maanen saa idelig tog af og til. Sælhunden, saasom han mærkede at man ikke burde tale alvorlig med disse taabelige Dyr, sagde da: Det reyser sig deraf at naar Maanen kommer til sin fulde Størrelse, klipper man Stykker deraf, for at gjøre Stjerner. Dette syntes dem at være gandske forstaaeligt og rimeligt, hvorudover de takkede ham for god Underviisning.

Fabelen lærer, at mange forkaste og belee den sundeste Lærdom, og lade sig binde de meest u-rimelige og vanskabte Meeninger paa Ærmene.

32. Fabel. Nattergalen og Soen.

Soen spurte engang Nattergalen hvi hun, som haver en saadan behagelig Stemme, ikkun lader sig høre paa en vis Tiid om Aaret, og det alleene om Natten. Det synes deraf, sagde hun, at du misunder Mennesker og Dyr Fornøjelse. Nattergalen svarede dertil: Hvi kommer det at du, som haver en saadan hæsliig Stemme, lader dig høre det heele Aar igiennem? Det synes, sagde hun, at du lader dig idelig høre for at incommodere Dyr og Mennesker. Ingen af dem kunde saaledes gjøre reede for sit Forhold; men enhver gik tankefuld og stiltiende bort.

Fabelen lærer, at den, som haver slettest Stemme, synger oftest, og at den, som kand mindst tale, taler320ideligen; De derimod, som kand fornøye Menneskene, er e sparsomme saavel paa det eene, som paa det andet, og ingen kand give Aarsag dertil.

33. Fabel.

Om Tranen, som curerede med *Gratia probatum*.

Leoparden var engang plaget med idelig Obstruction, og betienede sig af Storcken, som var Hoff-Chirurgus, hvilken satte ham een Clysteer efter anden; men Svagheden blev dog stedse ved. Endelig giver sig Tranen an og siger sig at have et Arcanum, som han gav Navn af *Gratia probatum*, hvorved alle Sygdomme kunde fordrives. Recepten havde ogsaa den Virkning, at Patienten gandske blev cureret. Da dette rygtedes, strømmede alle til den nye Doc-tor, og havde hans Recept samme Virkning hos alle andre Syge. Men efter nogle Maaneders Forløb, tabte denne Medicine all sin Kraft, og Doctoren tilligemed sin Reputation. Da nu alle forundrede sig derover, sagde en gammel Katt, som længe havde practiseret udi Medicinen, skiønt han ikke var gradueret; forundrer eder ikke derover: Alle saadanne nye Recepter virke ikke uden til en Tiid, og saa længe Patienternes Imagination varer; Det samme haver jeg observeret med Tiære-Vand, hvormed alle Svagheder cureredes udi nogle Maaneder, men nu er af ingen Nytte meere end til at smørre Vogn-Hiul og Cabel-Tov med.

Denne Fabel viser hvad Imaginationen kand udvirke hos Patienter, og at det er den alleene og ikke Recepten, hvoraf de cures.

34. Fabel.

Om Skibet i Maanen.

Aben foregav engang, at han kunde see et Skib i Maanen: Dette satte andre Dyr og Fugle i Bevægelse, saa at de i 321 Hobetal komme sammen for ved Maanens Opkomst paa Himmelen at give agt derpaa. Men ingen af dem alle, end ikke Lossen, som haver det stærkeste Syn, kunde see mindste Tegn dertil. Ørnen, som udi samme Forsætt stak saa høyt i Luften at den syntes at nærme sig til Maanen, bevidnede og det samme, hvorudover man sluttede, at dette Skib bestod alleene udi Abens Indbildning, eller og at han efter Sædvane vilde spille Gæk med andre Dyr. Endeligen lod sig indfinde en Elephant, hvilken formedelst sin Skiønsomhed og Forstand var udi saadan Reputation, at alle hans Ord vare som Oracler. Den samme enten af egen Imagination, eller for at merke hvad han ved sit store Navn kunde udvirke, foregav først, at han i Maanen blev noget usædvanligt vaer; endelig sagde han, sig ogsaa klarligen at kunde see saadant Skib, bedende de andre Dyr med meere Agtsomhed at stirre paa Maanen. Hvad skeede? En efter anden begyndte at se hvad de ikke saae, saa at de alle fordømte deres forige Blindhed: Ja Muldvarpen selv, som ellers haver det svageste Syn, bevidnede med Eed sig at kunne see ikke alleene Skibet i sig selv med sine Maste, men endogsaa Takkel-Tov og Anker, samt Skibshunde.

Fabelen viser, at naar en først haver erhvervet sig Navn af stor og ugemeen Viisdom, kan han bringe Mennesker til at see hvad de ikke see, at smage hvad de ikke smage, og at nægte deres egne Sandser.

35. Fabel.

Soen og Cameleon.

En Cameleon da den gik en Soe forbi, som efter Sædvane laae og veltede sig udi Skarnet, sagde den: Fy! dit

slemme Beest! Du est dig altid selv Hig. Soen svarede dertil: Fy! dit slemme Beest! Du est dig altid selv u-liig. Andre Dyr, som dette hørte, holdte for, at Soens Bebreidelse var best grundet.

322

Fabelen lærer, at intet er lastværdigere end som en Proteus at forandre Skikkelse, og at være sig selv stedse u-liig, og som en Cameleon, der nu haver een Farve, nu en anden. Det heder her, som Verset lyder: Malo sui similem, qvam sibi dissimilem.

36. Fabel. Om Ulven og Bjørnen.

Ulven og Bjørnen bleve paa eengang angrebne af een slags Sygdom. Ulven kom sig først, og aflagde Visite til Bjørnen, som endda laborerede af samme Sygdom. Da Bjørnen nu forundrede sig over, hvi Ulven saa hastig var resti-tueret, svarede Ulven: Jeg slutter, at det maa komme sig deraf at jeg haver været angreben af Sygdommen alleene, men at du haver været slaget med Sygdom og Doctor tillige.

Fabelen viser, at Naturen curerer tidt sikkere end Lægen, hvilken udi dens Virkning er den ofte til Hinder.

37. Fabel. Galtens Hovmod.

Intet Dyr, hvor ringe og uselt det er, haver mindre Tanker om sig selv, end det allerædelste Creatur, hvilket sees af Galten, hvorom haves denne Fabel. En Galt af den Betragtning, som den gjorde sig over sin egen Tilstand, bildte sig ind at den heele Verden var dannet for hans skyld. Han saae Solen ordentlig at opstige for Svine-Stien hver Morgen, at meddeele sig dens Lys og Varme, og at skiule sig igien, naar Tiid var at hvile. Den Anstalt meente han at være anrettet for sin Commoditet allene. Han merkede at visse Folk aabnede hver Morgen Svinestien for at bringe ham ud paa Fælleden. Disse Folk ansaae han som beskikkede Opvattere. Han troede, at naar Mennesker kastede deres U-reenligheder fra sig, at det ogsaa skeede for hans skyld, anseende dem som sine Spiise-Mestere. Kort at sige, han udtolkede alle andre Ting til sin Fordeel, og bildte sig ind, at de vare beskikkede alleene for hans Commoditet, og derfor ansaae sig som en Qvint-Essentz af alle skabte Ting, men just, da han engang stod henrykt udi saadan Betragtning, og var færdig at sprække af Hovmod, kom en Slagter, som med Magt slæbede den til Slagter-Bænken.

Denne Fabel kand ogsaa tiene Mennesker til Lærdom, hvilke bilde sig ind, at Alting er skabt for deres skyld, da dog den heele Jord er ikkun som et SandsKorn at regne imod den store og tilsyneværende u-endelige Verden, og at de derfor fortiene fast ligesaa meget at belees, som Galten, naar de meene, at utallige Stjerner ere satte paa Himmelen alleene til Zirat for deres skyld, item at Cometer lade sig see for at advare om een og anden forestaaende Hændelse.

38. En Persiansk Fabel. Om Tvende Ravne.

Tvende Ravne søgte engang at besvogle sig med hinanden. Den eene af dem havde en Søn og den anden en Dotter: Partiet var lige paa begge Sider. Der handlede ikkun om hvad Dotteren skulde bringe med sig til Medgift: Hendes Fader lovede da, at Sønnen skulde faae til Medgift Ti øde Landsbyer. Dette Tilbud modtog den anden Ravn, men spurde derhos, hvorledes han kunde bringe saa mange tilveje? Dotterens Fader

sagde da: Hvis Gud lader vor Naadige Herre Soltan Machmud leve, ville vi aldrig have Mangel paa øde Landsbyer. Denne Fabel behøver ingen Udtolkning; thi den forklarer sig selv.

39. Fabel.

Æslets Hovmod udi dets Velstand.

Æslet fandt engang en stor Skat, som laae skiult under en Drage, som var død af Hunger, efterdi den ikke vilde 324 forlade Skatten. Æslet lod sig derpaa udziire med kostelige Klæder og Smykker. Da Dyr og Fugle beloee Æselet for saadan Daarlighed, sagde en Jagt-Mynde, at intet kunde være fornuftigere giort, saasom intet Dyr trængede meer til udvortes Smykke: Thi, sagde han, man maler Vægge, som ere af Træe og Leer, men ikke dem, som ere af Marmor. Jeg tog ikke i Betænkning at gjøre det samme, hvis jeg var et Æsel.

Fabelen viser, at uduelige og foragtelige Mennesker behøve at pynte sig meest, hvilket Erfarenhed og viser at skee.

40. Fabel.

Assidæmons Klagemaal over Dyrene.

Foruden alle slags Dyr ere udi Skoven Satyri, hvilke ansees som Dyrenes Fiender, og gemeenligen betegnes med det Navn af Skov-Trold. Hoved og Anfører for de samme kaldes Assidæmon, og er det samme for Dyr, som Fanden er for Mennesker. Dyrene tilskrive ham ikke alleeneste det meeste Onde som vederfares dem, men endogsaa deres egne Misgierninger, som de foregive at skee ved hans Indskydelse og Fristelser, saa at, naar nogen bedriver Tyverie, Mord eller andet Ondt, siger man gemeenligen: Her haver Assidæmon været igien. Nogle af de fornuftigste Dyr bifalde ikke denne Meening, holdende for, at den tiener ikkun til Skiul for Misgierninger, men de samme ansees som Vantroende af Almuen, sær, af Giæs, Ænder, Høns, Faar, Kiør og andre meest eenfoldige og Orthodoxe Creature. Assidæmon havde længe med Fortrydelse anhørt disse mod ham førte Beskyldninger. Endeligen, saasom han merkede, at dette gik alt for vidt, indtil at, naar et Dyr lod sig lokke til Ukydskhed, det maatte hede at være skeet efter Assidæmons Indskydelse, satte han sig for at indgive Klagemaal til Skov-Guden Pan, og at besværges sig over deslige Calumnier. Dette tilkiendegav han for en Bever, som ikke havde bifaldet den almindelige Meening.

325

Beveren raadde ham til at indeholde med saadant Klagemaal, sigende, at han intet leed derved, at Dyr og Fugle havde saadanne høye Tanker om hans Magt, og at han heller skulde søge at styrke dem udi saadan Over-Troe. Han sagde: Hvis nogen havde Aarsag at besværges sig derover, maatte det være Skovens Gud Pan, hvis Regiment derved blev indskrænket, efterdi de satte ham et saa mægtigt Væsen ved Siden, hvilken havde ligesom Deel udi det højeste Regiment. Assidæmon fuldte Beverens Raad, og begreeb dette, at han kunde finde sin Regning derved, at Dyr og Fugle bleve udi deres forrige Overtroe.

Denne Fabel kand tiene til Lærdom for de Mennesker, som tilskrive Fanden for stor Magt, og gjøre ham fast til Guds Med-Regent: Saadan Lærdom nærmer sig til Manichæismum eller tvende Independentte ævige Væsener.

41. Fabel.

Om Nat-Uglen.

Nat-Uglen blev engang af nogle lastet, efterdi den idelig om Natten lod høre sin Stemme, og ombeden derudi at holde Maade: Dertil svarede den saaledes: Jeg finder selv ingen Lyst i at synge, men man maa gjøre noget for at fornøye andre.

Fabelen lærer, at enhver bilder sig ind at besidde de største Qualiteter, og at Uglen sætter lige saa stor Priis paa sin Stemme, som Nattergalen.

42. Fabel. Om Katten med sine Unger.

Katten satte engang sine Unger tilrette, efterdi de spøgede saa meget, den sagde: Der maa være Maade i alle Ting; Men I fører eder op, som nogle Narre. Ungerne svarede dertil: Vi have hørt, at vore kiære Forældre førte sig ligeledes op udi deres Ungdom. Katten sagde da: Det er vist 326 nok: Men I see jo at vi have forandret vort Levnet, og at vi nu ere gandske ærbare og adstadige. Ungerne svarede: Vi ville blive ligesaa adstadige, naar vi komme til vore Forældres Alder.

Fabelen lærer, at de Forældre, som selv udi deres Ungdom have ført et u-ordentligt Levnet, ere lidet beføiede til at igiennemhejle Børn, som følge deres Fodspor.

43. Fabel. Kalvene og Hiorten.

Nogle unge kaade Kalve, da en Hiort, som havde særdeeles store Horn, gik dem forbi, dreve de Spot med ham, og raabte: Hanrederi Hiorten vendede sig om og sagde til den Kalv, som var ham nærmest: Du eftertænker ikke min Søn, at din egen Fader ogsaa er tegnet med Horn i Panden, og at du selv inden kort Tiid vil blive ligeledes tegnet: Endeligen, da de bleve ved at raabe, sagde Hiorten: Hvis mine Horn skal være Beviis paa Hanrederskab, saa maa I raabe efter min Hustrue, og bespotte hende, som eene er skyld derudi.

Fabelen viser, at intet er ubilligere end at drive Spot med en Mand, efterdi hans Hustrue er ham utro, derfor e siger Poeten:

Si må Femme a failli, qv'elle pieure bien fort,
Mais pourquoi moi pieurer, puisque je n'ai point tort.

Det er:

Lad kun min Hustru selv sin Ubluehed begræde, Jeg, som har ingen Skyld, hvi skal jeg Øyne væde?

44. Fabel. Skadens Grav-Skrift.

En Ord-riig Skade, som udi Snaksomhed intet Dyr eller Fugl gav efter, og som kunde holde ud med den 327 veltalendste Barbeer blant Mennesker, da den ved Døden afgang, gjorde en Bever, som var Skovens Satyricus, den et saadant Grav-Skrift: Her under hviler den berømte Skade N. N. som den 4de Dag i den Maaned Kilian udi Elephant-Aaret holdt op at sladre, det er døde.

Fabelen lærer, at der findes visse ordrige Mennesker, hvilke blive ved at snakke indtil de opgive Aanden,

og hvis Dødsfald man kand exprimere med disse Ord: Desierunt loqui.

45. Fabel. Om Katten, som brystede sig af sit Adelskab.

En Katt brystede sig eengang af sit Adelskab, foregivende, at den første Katt var kommen til Verden igiennem Løvens Næsebore. En Tiger, som det hørte, sagde da: Det var at ønske at du kunde bevise dit Adelskab heller af Dyd og Duelighed end af Løvens Næsebore.

Fabelen lærer, at Høyhed ved Fødsel og Hendelse er ikkun chimere, og noget som man ikke bør bryste sig af.

46. Fabel. Om Lossen.

En Loss, som udi Skoven var Ober-Visiterer, mistede engang af usunde Vædsker sit eene Øye. Alle Dyr, sær de som dreve nogen Handel, glædede sig derved, saasom de meenede at han herefter ikke skulde blive saa grandsynet som tilforn; Men Ræven sagde: I daarlige Creature! I glæde eder over eders egen U-lykke; thi ingen sigter og seer vissere, og ligesom paa et Haar, end en Eenøyet. Derfor siger man i Ordsproget: Tag dig vare for den, som haver ikkun et Øye.

Fabelen lærer, at mange glæde sig over Hændelser, som kand være dem meest til Skade.

328

47. Fabel. Hyrden Damons Skiebne.

Hyrden Damon havde en Tiid lang formedelst sine behagelige Skrifter været elsket og anseet saavel blant Mennesker, som blant Dyr og Fugle. Man hørte dagligen dem udi Skoven at omtales og berømmes, og visse Dyr og Fugle vidste at recitere heele lange Stykker af hans Poetiske Verk. Ja nogle af dem vare satte udi Music og Sang af Lærken og Nattergalen. Hans Arbeyde erhvervede ham omsider en nye Værdighed, saa at han af Hyrde-Stand blev sat udi Herre-Stand. Han fremturede derefter siden længe med sit sædvanlige Arbeyde, men ikke med forrige Success, thi han kunde ingen meer skrive til Maade. De Skrifter, hvorudi de skarpsyneste Dyr, som Lossen, Katten, Høgen etc. ingen Fejl kunde see, gjorde nu Muldvarper og stærblinde Creature Stræger over: Da nu nogle Dyr forundrede sig over denne Forandring, og spurte hvad Aarsag dertil kunde være; sagde Ræven: Arbeydet er det samme, men Personen er ikke den samme.

Fabelen lærer hvad Jalousie og Misundelse kand udvirke.

48. Fabel. Hyrden og Koen.

En Jydsk Hyrde, som drev en Koe til Kiøbstæden, mødte paa Veyen Lands-Dommeren, som var til Hest: Samme Hyrde, saa ofte Koen standsede paa Veyen, raabte han: Vil du gaae Morlille I Thi de Jydske Bønder betiene sig af de Ord: Morlille og Fårlille, saavel mod Dyr, som mod Mennesker. Landsdommeren, som dette hørte, kunde ikke bare sig for Latter og sagde: Kalder du Koen Morlille? Hvortil Bonden svarede: Ja jeg gjør Farlille.

Denne Fabel viser, at Ord ofte misbruges udi daglig Tale. Saaledes kalder Svine-Hyrden ofte i Vrede Soen en Hundt hvilken Titel ellers er alt for høy for 329et Sviin, ligesom den store Titel, Hyrden gav Koen, var for nedrig for Landsdommeren.

49. Fabel. Katten filosofherer.

Katten, efterat den længe havde udstaaet en u-lidelig Tandpine, maatte omsider resolve sig til ved en Stork, som var Skovens Chirurgus, at lade sine Tænder udtrække. Dette skeede ikke uden stor Smerte, hvoraf Katten blev saa nedslagen, at han besluttede at slaae sig fra Verden, og forlige sig med sine Fiender, som vare Muus og Rotter, og renoncere paa Kiød og alle haard Spiise. Da Aben, som en Tid lang havde ageret Dantsemester, men nu formedelst Podagra ikke kunde dantse meere, fik Kattens Forsætt at høre, gav han den en Visite, og ønskede den til Lykke i sit Forehavende. Men da han fik Aarsagen at høre til Kattens Philosophie, sagde han: Jeg haver ogsaa satt all Forfængelighed tilside, og vendt Verden Rygg, thi fra den Tiid jeg er bleven angreben af Podagra, haver ingen seet mig at dantse.

Fabelen visert at de fleeste Mennesker forlade ikke Verden, førend Verden vender dem Ryggen.

50. Fabel. Om Ræven, som slikkede uden paa Flasken.

Ræven fandt paa Veyen en Flaske, som var fuld af ædende Vare: Saasom han ikke kunde komme til Maden, efterdi Flasken var tillukt, slikkede han paa den uden om.

Fabelen viser, at, naar vi legge os efter Videnskaber, hvilke ere os saa vanskelige, at vi ikke kand erhverve os Fuldkommenhed derudi, eller trænge os ind udi Kiernen deraf, maa vi lade os nøje med Barken, og med Ræven slikke uden om.

330

51. Fabel. En u-rimelig Maade at trøste paa.

En Mand havde engang af en Hendelse mistet sin Næse. Adskillige Venner lode sig indfinde for at trøste ham, og at formane ham til at skikke sig med Taalmodighed udi denne U-lykke; men een af dem meente, at saadan almindelig Maade at trøste paa vilde ikke forslaae, og derfor hittede paa noget, som han troede at kunde have meer Eftertryk. Han sagde: Ingen U-lykke er saa stor, at jo noget Godt deraf flyder: Ved denne U-lykke følger denne Fordeel, at Patienten herefter bliver befriet for tvende Udgifter, nemlig paa Snus-Tobak, og paa Tørklæder.

Det er troeligt, at Patienten fandt ikke nogen Lettelse af saadan Trøst.

52. Fabel. En Kunstners Belønning.

En stor Kunstner anmeldede sig engang hos en Konge for at vise Prøve paa sin store Behændighed, ventende derfor en stor Belønning. Konsten bestod derudi, at han kastede Erter igiennem et stort Naale-Hoved, og det med saadan Vished, at det aldrig mislyngede for ham. Kongen kunde ikke andet end forundre sig over denne store Behændighed: Men, saasom Konsten havde kostet stort Arbeyde og mange Aars Øvelse, og dog var til ingen Nytte, lod Kongen ham alleene forære en Skieppe Erter.

Historien viser, at de, som anvende megen Tiid og Arbeyde paa at excellere udi u-nyttige Ting, kand tilvejebringe sig Admiration, men tillige Foragt.

53. Fabel. Muldvarpens Hovmod.

Jeg haver fortaalt om den Tvistighed, som reisede sig mellem Tigeren og Leoparden, og som brød ud til en 331 aabenbare Kriig; Jeg haver ogsaa viist, hvoraf samme Tvistighed reyste sig, nemlig efterdi enhver af dem meenede, at Solen formørkedes for sin skyld. Da Historien af denne Kriig og dens Aarsag siden blev fortaalt til en Muldvarp, sagde den: O hvilke daarlige og forfængelige Creaturel Hvis jeg havde talet med dem, vilde jeg have forhindret denne blodige Kriig. Thi Formørkelsen gik ikke nogen af dem, men mig alleene an, efterdi min ældste Søn samme Dag blev ihjeltraad af en Hyrde-Dreng. Saadanne Tegn haver jeg een og anden gang merket ved ulykkelige Kendelser i min Familie: Thi nogle Dage for min Hustrues dødelige Afgang lod sig see en skrækkelig Comete paa Himmelen.

Fabelen lærer, at det alleruselste Creatur, ja en Madike eller Mide kand have lige saa høye Tanker om sig som en Keyser.

54. Fabel. Den kronede Hest.

Udi de Olympiske Leege, som for dum holdtes i Græchenland, kieppedes Folk med hinanden paa adskillige Maa-der, nogle ved at løbe til Maals, andre ved at sigte, andre igien ved at slaaes og brydes. De som udi saadanne Leege stode sig best, blev ziirede med Kroner. Diogenes, som en og anden gang havde anseet disse Leege, meenede, at Ære alleene burdte erhverves ved Dyd og ikke ved Legems Styrke, og at Achilles ikke burdte holdes ærværdigere end en stærk Arbeyds-Karl eller en Biørn. Hvorudover, da han engang saae to Heste at slaaes, kronede han den Hest, som fik Overhaand.

Historien viser, at et Menneske distingveres alleene ved Dyd og Forstand.

332

55. Fabel. Om Hunden og Ulven.

En Hund udfordrede engang en Ulv til Eene-Kamp. Ulven undslog sig derfor, sigende: Det er uvist, hvilken af os skal fælde eller læmlæste hinanden: Hvis jeg for at hævne en Spot, som mig er vederfaren, kom siden læmlæstet tilbage fra Striden, havde jeg baade Skammen og Skaden.

Fabelen lærer, at intet er daarligere og u-rimeligere end at vove Liv og Lemmer for at hævne en Spott eller U-ret, skiønt Erfarenhed viser, at intet er meer allmindeligt blant fornuftige Mennesker.

56. Fabel. Hvoraft onde Qvinder ere komne i Verden.

En Rytter, som gik igiennem en Skov, hørte et Skrig af een der var geraaden udi Nød og Fare. Da han nu løb hen til det Sted, hvor Røsten kom fra, blev han vaer en Pige, som Fanden vilde voldtage. Rytteren, som var en medlidend Mand og ingen Hader af Fruentimmer, iilede strax didhen for at redde Pigen: Han trok sin Pallask ud for at afhugge Fandens Hoved, men saasom han udi denne Iver slog for sterkt til, afhuggede han begge Hoveder tillige. Denne Feyl vilde han i en Hast corrigere. Men, som det var mod Aften, saa at han ikke vel kunde skille det eene Hoved fra det andet, tog han af Vanvare Fandens Hoved og satte det paa Pigen. Af hende meenes onde Qvinder at nedstamme.

57. Fabel. Jupiters Visite i Skoven.

Jupiter havde engang ved Mercurium ladet tilkiendegive at han vilde udi Skoven besøge de værdigste og beste ³³³

Dyr: Herudover ventede Løver, Elephanter, Leopardter, Tigre og andre Dyr af den høyeste og første Classe paa hans Ankomst. De gjorde derpaa store Præparatorier, og ved de behændigste Hyrder forfærdigede Ære-Porte for at imødtage den øverste blant Guderne. Jupiter lod sig først indfinde hos Pan og Sylvanum, som vare Skovens Guder, og befoel dem at geleide sig for at vise Veyen. De visede ham da til tvende Lunde, hvor de ældste Dyr vare, og hvor Guderne dyrkedes med meest Iver. Den første Egn, de komme imod, kaldtes den offrende Egn, eftersom dagligen Offringer der skeede til Guder og Gudinder. Man saae der Røgen allevegne at opstige mod Himmelen. Jupiter sagde da: Her kand man jo ikke komme frem for Røg> jeg merker, at den falder mig allerede paa Brystet. Pan sagde da: Det er Røgen af de Offringer, som Guder og Gudinder stedse have fundet Behag udi, og hvorudi Hoved-Dyrkelsen bestaaer. Jupiter svarede da: Hvo haver bildet eder saadant ind. Vi vide af ingen Røg udi Himmelen, den vilde incommodere Guder og end mere Gudinder, som ville dyrkes paa en langt anden Maade. Pan sagde da: Naadige Herre! Det er ikke alleene blant Dyr, men endogsaa blant Mennesker saadanne Offringer ansees som en Hoved-Dyrkelse. Jupiter sagde da: Jeg merker paa den Maade, at Mennesker ere lige saa daarlige som Dyr; Lader os besøge en anden Egn. De ginge derfor bort, og Jupiter hostede paa Veyen af den Røg, han havde inddrukket. Veylederne førte ham derpaa hen til den bedende Egn. Der hørtes en stor Mummel, ligesom man kunde være ved Døren af en Skole. Jupiter spurte, hvad den Surren betydede, Pan svarede, at denne Egns Indbyggere ere ideligen udi Bønner. Dem gaaer jeg og forbi, sagde Jupiter, thi disse stedsvarende Bønner og Ansøgninger ville incommodere mig ligesaa meget som Røgen udi den første Egn. Man seer, desværre, nok af saadanne Tiggere. Jeg veed da intet anstændigt Sted, sagde Pan, hvorhen vi kand henføre eders Høyhed; thi de øvrige Skovens Beboere bestaaer af ringe og foragtelige ³³⁴ Creature. Det vil ikke sige, sagde Jupiter, maa skee det kand være de beste og dueligste. Hans Befalning maatte efterleves, saa at han bærede med sin Nærværelse de uselste Creature, som Kiør, Faar, Heste, Bier, Myrer etc. hvilke han fandt dydige, duelige og arbejdsomme, ja ligesaa nyttige for Dyrenes Societet, som de bedende og offrende, hvis Dyrkelse bestod alleene udi Bønner og Offringer, ere u-nyttige: Han prisede derfor de foragtelige Creature, og bestyrkede dem udi deres Arbejdsomhed, ja ved sin Bortgang erklærede dem de ædelste blant Skovens Indbyggere.

Fabelen lærer, at de Mennesker, som holdes for Udskud, kand være de Største udi Guds Øyen. Og at Guds Dyrkelse bestaar ikke i udvortes Devotion, helst naar Liv og Levnet ikke svarer dertil, saaledes som disse saa kaldte ædle Creature og Skovens Zirater vare, hvis Devotion var blandet med Rov, Vold og Tyrannie mod de andre ringere Dyr.

58. Fabel. Storkens fornuftige Bøn.

Førend denne Jupiters Reyse skeede, havde Apollo aflagt en Visite udi Skoven, for at anhøre Dyr og Fugles Anliggende. Han herbergerede udi Pans Residence, og didhen stevnede alle Nationers Deputerede at møde. Da indfunde sig Fuldmægtige af Løver, Bjørne, Parder, Ulve, Ørne, Høge etc. Hvoraf enhver foredrog sin Nations Anliggende. Nogle af dem bade om Held og Styrke imod deres Fiender: Andre om Lykke udi deres Fangst og Fribytterie: Andre om andre Ting. Storkens Fuldmægtig alleene sagde, at han havde intet at bede om, saasom han vidste ikke hvad som kunde være ham og hans Medbrødre tienligt, og derfor overlod til Guderne hvad de funde for godt at giøre. Udi denne Storkens Tale fandt Apollo saadan Behag, at han sagde: Storken skal forundes dette, at han stedse skal leve u-anfægtet blant Dyr og 335 Mennesker. De andre Dyr bleve derimod bortviseede, saasom deres Bønner vare ilde grundede.

Fabelen viser, at Storkens Bøn bør være Model for Mennesker.

59. Fabel. Rævens Ballance-Regning.

En Ræv, da han merkede en Skare af Ænder udi Skoven, satte han sig paa Luur ved Veyen, hvor igiennem Ænderne skulde gaae. Ved Stedet, hvor han satte sig, var en stor Tiørne, hvorudi hans Hale blev indvikled, uden at han selv saadant merkede. Da nu Ænderne komme ham nær, greeb han een af dem udi Munden, og saasom de andre toge Flugten, ilede han efter dem. Da merkede han allerførst at han var besnæret: Men, saasom han stræbede af yderste Kræfter at udreede sig af Snaren, gik Halen i stykker, saa at den blev tilbage udi Tiørnen. Han begav sig derpaa skamfuld tilbage med det Bytte, han havde faaet. Ulven, som udi denne Tilstand mødte ham paa Veyen, sagde da: Min gode Mester Michel! Hvad du haver vundet med den eene Ende, haver du tabt udi den anden.

Fabelen viser, at naar Udgift regnes mod Indtægt, bliver Kiøbmænds Gevinst ikke saa stor, som de ofte indbilde sig.

60. Fabel eller Historie.

Nogle lærde Mænd vare engang samlede for at tale om allehaande Philosophiske Materier: I det samme indkom et Fruentimmer, som ogsaa havde studeret. En af de Forsamlede, som ikke kiendte samme Dame, og meente at deres lærde Samtale ved hendes Ankomst vilde forstyrres, sagde da: Quid Saul inter Prophetas? Det er: Hvad vil Saul iblant Propheterne. Hvortil hun svarede paa Latin: 336 Qværit Asinos Domini sui: Det er: Han søger sin Herres Æseler.

Historien viser, at man ofte faaer igiennemtrængende Svar, hvor man mindst venter dem.

61. Fabel. Bondens Svar til Soldaten.

Et lige saadant uformodentligt Svar fik Soldaten engang af en Bonde: Bonden stod engang og gabede paa en Soldat, som sad paa en Træhest. Dette kunde Soldaten ikke lide, saa at han sagde: Hvi staaer du Slyngel her og gaber paa mig? Bonden svarer da: Hvis du ikke kand taale at jeg seer paa dig, saa kand du ride om i en anden Gade.

62. Fabel. ***Rævens og Ulvens u-ægte Devotion***

En Ræv og en Ulv, som en Tiidlang havde ageret Catecheter udi Skoven, og med Iver havde tordnet imod de Synder, som blant Dyr og Fugle ginge i Svang, komme engang sammen og efter Sædvane igiennemheilede de andre Dyrs Vellyster og Begierligheder: Men just, da de vare midt udi denne Enthusiasmo, kom et Faar gaaende forbi, hvorudover de begge glemte deres Morale. Ulven sagde: Jeg vil for Tidens Kortheds skyld afbryde min Tale. Og Ræven sagde: Jeg vil og opsætte min til beyleligere Tiid, hvorpaa de begge løbe efter Byttet. Men, saasom enhver af dem vilde have Faaret alleene, geraadede de udi et saa blodigt Slagsmaal sammen, at de myrdede hinanden, og Faaret ved denne indbyrdes Kriig undkom.

Fabelen viser, at mange af de udi egne Indbildninger hellige Mennesker lære allerførst at kiende sig selv, naar Fristelse kommer, og Prøve paa deres Hellighed skal gøres.

337

63. Fabel.

Jupiter skikkede engang Mercurium til Athenen for at lade en Bog indbinde. Dette skeede: Men Bogbinderen lagde af Vanvare udi Mercurii Vadsæk en anden Bog af samme Bind, som indeholdt en heslig Satire over Jupiter, og hvorudi hans ublue Elskove og forargelige Historier vare beskrevne, saa at han fik at læse de Ting, som hand mindst ventede.

Fabelen viser, at mange ved Hændelser faaer at vide de Ting, som ingen ellers tør sige dem.

64. Fabel. ***Kierlingens Regimente.***

En gammel knorvorren Kierling havde Sædvane at criticere Øvrighedens Forretninger, og sparede ikke Guderne selv, paa hvis Opførsel og Forsyn hun havde dagligen noget at sige: Dette kom Jupiter omsider for Øret, hvorudover han lod sætte samme Kierling paa sin Throne, og overdrog hende til en Tiid Regimentet. Strax derpaa lode sig indfinde Supplicanter med alle slags Ansøgninger, de eene u-rimeligere end de andre: En bad om Soelskin paa den samme Tiid, som den anden bad om Regn, en bad om Norden Vind, den anden om Synden Vind, og om deslige andre stridige Ting. Kierlingen holdt en tiidlang Contenance; men omsider blev hun saa utaalmodig, at hun kastede Stole og Skamle efter dem. Jupiter sagde da: I seer nu, Morlille! at det er ikke saa let at regiere og at gjøre alle til Maade, som I haver meent, hvis I havde siddet en Time længer ved Regimentet, vilde neppe Bord eller Benk være bleven tilbage udi Himmelen.

Fabelen lærer, at det er lættre at criticere Øvrighed, end selv at regiere, og at det gaaer mange som Kandestøberen, der sagde: Jeg havde ikke troet at det var saa vanskeligt at være Borgemester, førend jeg selv kom i Raadet.

65. Fabel af Bidderman. Om Bonden, Dragen og Ræven.

En Bonde hørte engang paa Veyen et ynkeligt Skriig som eens der var udi yderste Nød. Han forskrækkedes derover, og vendede sig didhen, hvor Lyden kom fra. Stedet var en Huule, som var tilsluttet med en Steen; da han nu var kommen gandske nær til Huulen, hørte han tydeligen disse Ord: Ach! er der ingen, som vil forbarme sig over en ælendig Fange, der uskyldigen er indsluttet udi dette Fængsel, hvor jeg maa omkomme. Disse Ord igientages saa ofte og med en saa klagefuld Stemme, at Bonden blev bevæget til Medlidenhed, og tog sig for at redde Fangen. Dette skeede ved at bortvelte Steenen, som laae ved Huulens Indgang. Men, i Steden for en fangen Mand, maatte han med Forskrækkelse see en stor og fæl Drage at fremkomme, hvilken strax aabnede sin Mund for at opsluge Bonden, og derved at stille sin Hunger, som den udi nogle Dage havde udstaaet. Bonden faldt da paa Knæ, og med bevægelige Ord forestillede Dragen hvor ubilligt det var at handle saaledes med den, der havde reddet hans Liv og hvilken han var Taknemmelighed skyldig. Dragen rystede da med Hovedet, og sagde: Hvad Taknemmelighed? Den Dyd haver intet Sted blant eder Mennesker. Bonden sagde, at hånd derudi gjorde Mennesker Uret: Og, saasom udi det samme lod sig see en gammel Hest bad Bonden at man maatte antage den samme til Dommer udi Sagen. Dragen lod sig dertil beqvemme. Men, da Sagen af Parterne med stor Veltalenhed var ud-ageret, bifaldt Dommeren Dragen, visende af sit Exempel at Taknemmelighed intet Sted havde blant Mennesker. Han igiennemgik sit heele Liv og Levnet, fortaalte, hvilke Tienester hånd havde gjort sin Herre, som nu udi Alderdommen lod ham omkomme af Hunger. Dragen takkede for den gode Dom, og derpaa aabnede Munden igjen for at opsluge Bonden. Bonden bad for sig paa nye, foregivende, at Hesten var en partisk Dommer, og, saasom man i det samme blev vaer en

339 gammel maver Hund, appellerede Bonden til den samme. Dragen sagde da: Vel an, jeg vil maale dig Skieppen fuld. Sagen blev derpaa ageret for den nye Dommer, hvilken med sorteste Farve afmalede sin Herres Utaknemmelighed, og derpaa confirmerede Hestens Sententz. Disse tvende Domme styrtede Bonden udi yderste Fortvivelse. Og havde han da strax blevet opoffret, hvis en Ræv ikke havde ladet sig indfinde, hvilken forundrede sig over at see en Drage og en Bonde udi Selskab sammen, og spurdte om Aarsag dertil. Bonden fortaalte ham da hvad som var hendet, og bad Dragen at Ræven maatte dømme dem imellem, sigende, at han aldrig vilde bede oftere for sig, hvis Ræven var af samme Meening, som de tvende forrige Dommere. Dragen vilde længe saadant ikke tillade, dog beqvemmede han sig omsider dertil, saasom han var forvisset om en favorabel Dom. Efterat Ræven saaledes var antagen til Dommer uden videre Appel, tog han først Bonden tilside, og spurdte hvad hans Belønning skulde være om han kunde redde ham. Bonden lovede ham da fri Adgang udi hans Gaard med Hals og Haand over hans Høns, Kyllinger, Ænder, Giæs, etc. Da hånd havde faaet saadant Løfte beseglet med Bondens Eed, begav han sig til Dragen, sigende: at han fast ikke tvivlede om Sagens Rigtighed, men det var fornødent, sagde han, for at fælde en grundig og lovlig Dom, at man maatte begive sig til Aastedet for at tage Huulen udi Øyesyn. De forføyede sig derpaa alle tre til Stedet, og, da de vare komne til Huulen, sagde Ræven: Den Beretning, som mig herom er gjort, kommer mig heel mistænkt for, thi jeg kand ikke see hvorledes denne Huule kunde imodtage en saa stor Drage. Da skal jeg vise dig, sagde Dragen, at det er gandske mueligt. Han krøb derpaa ind udi Huulen for at overbevise den vantroe Dommer. Men han var saa snart ikke kommen derind, førend Ræven gav Bonden Tegn at han skulde velte Stenen derfor igjen. Dette skeede, og Dragen begyndte at jamre sig igjen som tilforn, men forgiæves. Bonden forlod derpaa Ræven efter aflagde Taksigelse og 340 Løftets Fornyse. Men, da han kom hiem, og eftertænkte dette skadelige Løfte, besluttede han saadant ikke at fuldbyrde, og, som han udi dette Forsætt blev bestyrket af sin Hustrue, bevæbnede hånd sig mod Rævens Ankomst, og imodtog sin Velgiører saaledes, at han neppe med Livet kom derfra. Ræven sagde da: Aldrig kand nogen Dommer slettere salareres. Ingen Historie tiener meere til Beviis paa Utaknemmelighed end denne. At Dragen havde Ret, derom kand min Rygg og Lemmer bære Vidnesbyrd.

Fabelen lærer at Velgiørninger gemeenligen entenglemmes eller ilde belønnes.

66. Fabel Om den Adelige Hest.

Adskillige Heste, smaa og store, bleve engang førte til et Market for at sælges: Blant dem vare tvende, som tilhørte en Heste-Kræmmer. Den eene af dem var frisk, stærk og velskabt, den anden saae ilde ud, var maver og doven. De bleve begge saalte for u-lige Priis; den første for 500 Gylden, den anden for 10. Den første blev beskikket til Kongens Stald, og den sidste til en Heste-Mølle. Over denne u-lige Medfart besværgede sig den sidste, foregivende, at det var ubilligt at handle saaledes med et ædelt Creatur, der kunde regne sine Ahner fra Pegaso, fra hvilken han nedstammede udi lige Linie, og udi Byrd intet Dyr eftergav: Da den anden derimod, sagde han, var avlet i en Landsbye af ringe Bønder-Heste. Kiøbmanden sagde da: Vi Kiøbmænd umage os ikke med at efterforske SlægteRegistre, vi agte ikke hvad dine Forældre og Forfædre have været, men see kun efter hvad du selv er. Vi see ikke efter hvor en Hest er fød, men hvorledes den er dannet. *Fabelen viser, at man ikke maa sætte saa megen Priis paa en Persons Fødsel og Stamme, som paa Personens egen Duelighed, og at Adelskab uden Dyd er ikkun en Chimere.*

341

67. Fabel. Æslet Bibliothecarius.

Et Æsel søgte engang om at blive Bibliothecarius. Motiverne til Ansøgningen var, at han ofte havde ladet sig bruge udi Fløtte-Tider, til at bære Bøger fra et Sted til et andet. Han fremvise sin Ryg, som af deslige Byrder var kommen til Skade, og havde foraarsaget, at han havde satt sin Helbred til ved Arbeidet, som henhørte til Respublica literaria. Men han fik, som venteligt var, Afslag, og blev haanligen afviset. Da dette rygtedes udi Skoven, dreve de andre Dyr Spot med ham, blant andre var Giøgen, som sagde: Meener du at man gjør Æsler til Bibliothecarier? Meener du at det er nok at have baaret en Bog, eller at have seet Bindet deraf? Æslet svarede dertil: Jeg haver dog hørt tale om mange, der intet andet Beviis kand anføre paa deres Lærdom end deres store og tallrige Bibliotheker, som de bruge til Stats og ikke til Læsning, og efterdi saaledes er beskaffet, meenede jeg, at et firebeenet Æsel kunde i saa Maade være lige saa god som et tobeenet.

Fabelen lærer, at ingen kand bevise sin Lærdom af sine Bibliotheker. Derfor sagde fordum en Philosophus da hånd kom ind paa et stort Bibliothek, hvis Ejere havde Bøgerne allene for Zirat: Salvete libri sine magistro.

68. Fabel.

Blant adskillige sælsomme og stridige Lærdomme, som førtes blant Dyr, vare fornemmeligen tvende, som satte meest Spliid udi Skoven: Den gamle saa kaldede orthodoxe Lærdom, som længe u-anfegtet havde floreret, var denne, at Jupiter haver beskikket visse Creature til Lyksalighed, andre til Lidelse: At det Onde saavel som det Gode maa alleene tilskrives hans Villie og Velbehag, item at han er Vreede, Hevngierrighed, Partiskhed og adskillige lastværdige Passioner underkastet. Denne Lærdom, 342 som kaldtes den Orthodoxe, og var den Herskende, blev siden anfægtet af andre, som ere faldne til en anden Extremitet, saa at de have nægtet Jupiters og andre Guders Existence. Derom vare Stridigheder længe blevne førte. Men, da de komne til den Grad, at Skov-Fyrsten Pan begyndte at frygte for indvortes Kriig, lod hånd saadant andrage for Jupiter, forlangende, at han ved en Decision, vilde tilkiendegive, hvilken Lærdom var meest farlig og lastværdig. Jupiter blev herved ikke lidet allarmedet. Han kaldede Guderne sammen for at høre deres Betænkende. Endeel af dem faldt den Sect meest fordømmelig, som vilde gjøre Jupiter til et non-ens, andre derimod vare af andre Tanker, sær Momus, hvilken sagde: Jeg kand nogenledes taale, at jordiske Creature sige, at Momus er ikke til, men ingenlunde, at man holder ham for en Tyran, og tillegger ham saa mange Feil. Jupiter studsede derved, og holdt for, at det var sikkerst at lade denne Sag blive u-decideret.

69. Fabel.

Pans Rangs-Forordning.

Foruden de Stridigheder udi Lærdommen, som regnede blant Skovens Dyr, vare andre, som reysede sig af Høyhed og Ærgierighed. De saa kaldne ædle Dyr kunde ikke lide, at de ringere paastode en Liighed. Det var derfor at alle de som regnede sig udi den fornemste Classe, nemlig Løver, Leopardter, Tigre, Elephanter, Ørne, Høge, etc. berammede et Mode, som de gave Navn af Herre-Dag eller Ridder-Dag, for at raadslaae herom. Denne Ridder-Dag blev holden mod Enden af den Maaned Kaska udi SlangeAaret. De besværgede sig da samtligen over de mindre Dyrs Hovmod, hvilken de sagde gik saa vidt, at alle indtil Sviin, Faar og Æsler bildte sig ind at Soel og Maane skinnede saavel for deres, som for de ædle Dyrs skyld, og at Himmelen gav Regn og Vinden rensede Luften saavel for et Æsel, som for en Løve. Saadant og andet, sagde de, var 343 utaaleligt at høre. En Løve traadde da frem og sagde: Det er ikke nok: En Muus og Rotte tør ofte understaae sig at insultere mig og mine Medbrødre. Tigren sagde: En Flue tager ikke i Betænkning at sætte sig ofte udi mine Næsebore, og naar man spør dem hvorledes de driste sig til at lade see saadan Næsviished mod Folk af min Stand, svare de: Jeg er ligesaa god som du est. Elephanten fremvise sin Snabel, som ilde var tilreedt af nogle Bier, hvis Sværm han havde forbigaaet. Crokodilen besværgede sig over et lidet ringe Dyr, som kaldes Ichneumon, hvilket ødelagde hans Æg. Efterat disse og andre Klagemaal vare anhørte mod de mindre Dyrs Hovmod og Ambition, besluttede den forsamlede Ridder-Stand at forfatte en Memorial til Pan, hvorudi de forlangede, at Skov-Fyrsten vilde ved sin Myndighed publicere en Rangs-Forordning, hvorefter alle kunde rette sig, og hvoraf de ringe Dyr kunde lære hvad Ærbødighed de ere de ædle Creature skyldige. Dette skeede: Pan efterkom deres Begiering, og lod udgaae en Rangs-Forordning, som han fandt for billig ikke at grunde paa udvortes Anseelse og Skabning, men paa et hvert Dyrs indvortes Valeur og paa dets Dyd og Duelighed, hvorved Nytte og Fordeel erhverves saavel til andre Dyr, som til Mennesker. Forordningen er saa lydende:

Skov-Forordning om Rangen.

Første Classe.

1. *Vore Bier og Silke-Orme.*
2. *Vore Faar.*
3. *Vore Kiør.*
4. *Vore Geeder.*
5. *Vore Heste og Hopper.*

Anden Classe.

1. *Vore Dromedarfer, Cameler og Æsler.*
2. *Vore Stude og Øxen.*
3. *Vore Katte.*

344

Tredie Classe.

1. *Vore Skielpader.*
2. *Vore Høns, Ænder og Giæs.*
3. *Vore Bevere.*
4. *Vore Duer.*
5. *Vore Storke.*
6. *Vore Haner.*
7. *Vore Falke, Jagt- og Fæe-Hunde.*

Fierde Classe.

1. *Vore Myrer.*

2. *Vore Ædderkoppe og andre konstige Fabriqveurs.*

3. *Vore Nattergaler, Lærker og andre Musicalske Fugle.*

Femte Classe.

Vore Løver, Tigre, Elephanter, Bjørne, Leoparder, Ulve, Ørne, Høge, Muus, Rotter, Slinger, Skruptusser, Væggelus, etc. hver efter sin Anciennet.

Saa stor Glæde som denne Rangs-Forordning opvakte iblant de ringe Dyr og Fugle, saa stor Bitterhed forarsagede den blant de saa kaldne ædle Creature, hvilke ved hæftige Prætensioner gave deres Misfornøjelse tilkiende. Men Pan lod dem protestere, sigende: Hvad jeg skrev, det skrev jeg. Jeg meener, at denne Forordning er saa billig, at Jupiter vil bifalde den, og at Momus selv intet vil have derimod at indvende. Dog, paa det at all Anledning skulde betages til Bagtale, lod han siden publicere en Forklaring derover saaledes: At Bierne og Silke-Ormene vare satte udi Spidsen af den første Classe, efterdi de ere ikke alleene nyttige, men og konstige Arbeydere. Faarene, som fuldte næst efter, baade klædede og fødte Mennesker. Kiørne og Geederne gave Melk, Heste og Hopper lode sig bruge til all slags Arbeyde. De som vare satte udi anden Classe, nemlig Dromedariet, Cameeler, Æsler, Stude og Øxen brugtes til Arbeyde og Jordens Drift, og Katten rensede Huusene for Utøy. De som besattes under 345 den tredje Classe vare ogsaa til nogen Nytt: Storken rensede Urte-Gaarden, Hanen var Skovens Vægter, Falke og visse Hunde brugtes til Jagt. Myrene og Ædderkoppene vare satte udi den fjerde Classe: Hine formedelst deres Oeconomiske Viisdom: Disse formedelst deres konstige Arbeyde, hvilket om det ikke er til Nytt, forarsager dog Admiration, saa at de kand lignes med Poeter, Skildere, Kobberstikkere, Bildthuggere og andre store, skjønt u-nyttige Kunstnere blant Mennesker. Nattergalen og Lærken formedelst deres liflige Sang, som forlyster andre Creature. De andre Dyr og Fugle derimod, som staae i flæng udi den nederste Classe, ere saadanne som imedens de leve ere enten unyttige eller skadelige. Anordningen blev siden confirmeret af Jupiter, hvilken ingen Forandring derudi gjorde uden med Elephanter, hvilke han gav Sted udi den fjerde Classe, og findes de saaledes indførte udi Forordningens anden forbedrede Edition.

Fabelen viser, hvorledes en Rangs-Forordning bør indrettes efter naturlig Billighed.

70. Fabel. Aben Moralist.

En ung Abe overfaldtes engang af en usædvanlig Paroxysmus, saa at han optændtes af Iver til at reformere, og at igiennemhegle syndige Vellyster og Daarligheder, som ginge i Svang udi Skoven. Da han engang var udi denne Forretning, nærmede sig til ham Ræven, som var en af hans Tilhørere, og sagde: Min gode Morten! Hvor est du kommen til at catechisere? Aben svarede: Har du noget at sige paa min Lærdom, er den ikke vel grundet? Ræven sagde da: Lærdommen kand være god nok, hvis Læremesteren ikke var en Abe.

Fabelen lærer, at intet er latterligere end at see daar-lige, naragtige og u-moraliserede Mennesker at catechisere, og at agere Convertisseurs, at høre en³⁴⁶Drukkenbolt at prædike mod Drukkenkab, en Narr mod Daarlighed, og en Fraadser mod Vellyst.

71. Fabel. Løven, Slangen og Muldvarpen.

Da Løven engang var angreben af en Svaghed, lod han til sig kalde en Slange, som holdtes for den største Prac-ticus udi Medicinen. Slangen anvendte all sin Konst, men forgieves; thi Løvens Helbred heller forværredes end forbedredes ved hans Medicamenter: Slangen maatte derfor høre ilde blant alle Dyr: Men ingen taledede med saadan Foragt om hans Cuur, som Muldvarpen, hvilken, skjønt han var gandske ukyndig udi Medicinen, dristede sig til at sige, at, hvis Løven havde villet betiene sig af hans Raad, vilde han for længe siden have faaet sin Helbred igien. Dette kom Løven for Øret, hvorudover han gav Slangen Afskeed, og antog Muldvarpen i hans Sted. Ingen kand sige hvilke Medicamenter den sidste Doctor brugte. Det er

alleene vist, at Løven under ham blev fuldkommen restitueret, og at Muldvarpen derudover kom udi saa stor Anseelse, at Slangen selv ikke turde tale et Ord derimod; han lod sig alleene nøye med hemmeligen at sige til sine Venner, at Løvens Cuur maatte alleene tilskrives Tiden, men ikke Personen, efterdi Muldvarpen blev antagen just paa den Tiid, da Sygdommen havde udraset, og Naturen begyndte at virke. Dette begreebe nogle faa fornuftige Dyr, saa at det blev et Ordsprog iblant dem, naar nogen blev cureret paa samme Maade, at det var Muldvarpens Cuur. Men de fleste fuldte Strømmen, og Muldvarpen, som slet intet herved havde gjort, fik Titel af Hoff-Medicus.

Fabelen lærer, at den elendigste Qvaksalver ofte gjør den største Læge til skamme, efterdi han er den sidste Doctor.

347

72. Fabel. Hvi den Fugl Phænix fast aldrig lader sig see.

En Ravn og en Krage discourerede engang med hinanden om adskillige rare Materier, blant andre om den Fugl Phænix, dens Skabning og Qvaliteter, i sær om hvad Aarsag kunde være at samme Fugl saa sielden lader sig see. Da de vare udi denne Materie, nærmede sig til dem en Papegoje, af hvilken, saasom han var fød udi de Lande, hvor Phænix opholder sig, de meenede herudi at faae Oplysning, og derfor bad, at han vilde sige dem Aarsag, hvi Fuglen saa sielden lader sig see. Papegojen svarede: Dertil kand gives adskillige naturlige Aarsager: Den første er denne, at omspurte Fugl er ikke til. Da de dette hørte, bade de ham holde inde med de andre Aarsager, saasom de havde nok i den første.

Fabelen lærer, at Mennesker ofte disputere om Ting, førend de erkyndige sig om deres Existence.

73. Fabel. Ræven Varsager.

En Ræv, da han var kommen udi Armod speculerede paa adskillige Konster, hvormed han kunde fortiene sin Føde. Saasom han merkede at nogle Varsagere ved deres Spaadomme alleene kunde føde Kone og Børn blant Mennesker, satte han sig for at øve samme Haandverk blant Dyr. Saasom af utallige Spaadomme som sloge feyl, nogle truffe ind, gik det ham som adskillige andre Varsagere, at han kom i Anseelse og fik god Næring. Dette opvakte Misundelse blant hans Medbrødre, hvorudover en anden Ræv satte sig for at beskiemme ham, og at spille hans Næring. Den samme udgav sig ogsaa for en Varsager, og spaaede med saadanne Omstændigheder, at alle Dyr spillede Øyene derved. Blant andre Spaadomme var denne, at den gamle Varsager udi den 4de Maaned af det løbende Aar skulde omkommes ved Gift. Den første Ræv blev 348 herover heel bestyrtzet og derfor besluttede hverken at æde eller drikke udi samme fatale Maaned. Men, saasom det varede for længe, faldt han af Sult udi en Sygdom og døde. Da denne Historie rygtedes, giortes en Grav-Skrift over ham saaledes: Herunder hviler Michel, som af Frygt for at omkommes af Gift, døde af Sult.

Fabelen lærer, att naar man vil besnære en Ræv, skal man bruge en anden Ræv dertil: Thi det heder: Cum Vulpibus Vulpinandum. Det er: Med Ræve skal man Ræve fange.

74. Fabel. Aarsag til Fiendskab mellem Ulve og Hunde.

En Cameel, som havde seet en Ulv og en Hund at angribe hinanden med saadan Hidsighed, at de begge bleve myrdede, spurde en Hest hvad Aarsag kunde være til det bestandige Fiendskab mellem Hunde og Ulve: Han mee-nede, at ingen Creatur burde leve meere udi Venskab sammen, efterdi de lignede hinanden saa meget udi Skabning, udi Stemme og andre Ting, saa at mange holde for, at de ere af en Slægt og Æt. Hesten svarede dertil: Just denne deres Liighed udi Skabning forarsager deres Uforligelighed i Gemytterne. Man siger derfor, at intet Had er større end Brødres Had.

Fabelen viser, at det som burde være største Motiv til Venskab og Forening, er største Tønder til Fiendskab: Thi det heder: Figulus figulum odit.

75. Fabel.
Odderens Cuur.

En Ulv var engang angreben af en hidsig Feber: Odderen tilbød da sin Tieneste, og forsikkrede om, at han inden faa Dage vilde drive Feberen reent bort. Ulven underkastede sig paa den Forsikkring hans Cuur, men 349 han døde Dagen derefter. En Proces reysede sig derpaa imellem Odderen og den Afdødes Paarørende, hvilke paa-stode, at Lægen havde skuffet dem. Odderen derimod meenede, at han havde efterkommet sit Løfte, og at han havde fortient sit Salarium. Han sagde: Patienten døde, men Feberen forlod ham inden bestemte Tiid.

Fabelen viser, at de største Sygdomme kand cures paa samme Maade. Ja, at den Cuur slaer aldrig feyl

76. Fabel. Skaden Orator.

En Skade inviterede engang adskillige Dyr og Fugle at høre paa en Tale. Talen var ziirlig, men derhos fuld af vidtløftige Parentheser og Digressioner, som ofte ikke komme Materien ved. Da han midt udi Talen henfaldt til en lang Digression, og den samme var bragt til Ende, maatte han spørge Tilhørerne, hvor det var han slap? Men saasom de saavel som han selv saadant ikke kunde erindre, havde Orationen Ende.

Fabelen viser hvad som udi en Oration er anstødeligt, og hvad en Orator maa tage sig vare for.

77. Fabel.
Myrenes indbyrdes Kriig.

Tvende Naboe Myre-Tuer geraadede engang udi en hidsig Tvistighed sammen, som udbrød til aabenbare Kriig. Aarsagen til denne Tvistighed er ikke bekiendt, saasom intet derom findes udi Skovens Krønike; thi de allervigtigste Ting blive tidt forsømte at antegnes, da derimod over umagtpaaliggende Sager findes vidtløftige Beskrivelser. Hvad Aarsag der end haver været til Tvistigheden mellem disse fredsommelige Dyr, saa er det vist, at den omsider brød ud til aabenbare Feide, saa at Kriig blev solenniter erklæret, og enhver af disse Myre-Tuer gav 350 tilkiende, at den anden skulde være ansvarlig for alt det uskyldige Blod, som udøsedes. Men just da begge KriigsHære vare satte udi Orden, og Tegn var givet til Angreb, tildrog sig en Hendelse, som gjorde Ende paa Krigen, og det saaledes: En Hyrde, som ikke langt fra Vallstedet laae og sov, lod paa samme Tiid en, med Permission at sige, gaae løs. Begge Kriis-Hærene bleve derover heel forskrækkede, og saasom de meenede at det var Torden, hvormed de truedes formedelst deres Usamdrægtighed, fuldte paa denne Skræk Devotion, saa at begge stridende Partier beqvemmede sig til Forliig.

Fabelen lærer, at de største Bevægelser reyse sig og stilles ofte ved smaae og ringe Hendelser. Udi Peder Paarses Tiid reysede sig af samme Hendelse Kriig, og her bliver ved en lige Hendelse en Kriig bilagt.

78. Fabel. Om Æslet, som opslugede Maanen.

Nogle Folk øsede Vand engang af en Brønd, og, saasom det paa samme Tiid var klar Himmel og Maanelyst, saae de Maanens Skygge udi Vandet. Da de forlode Brønden, nærmede sig et Æsel dertil for at drikke; men just i det samme blev Maanen paa Himmelen bedækket af en Skye, saa at det blev mørkt. De eenfoldige Mennesker bildte sig derfor ind, at Æslet havde opsluget Maanen, som de nyeligen saae udi Brønden. Alting kom strax i Bevægelse, Æslet blev grebet, og opskaaret for at løse Maanen af Fængselet. Denne Operation var saa snart ikke skeet, førend Skyen drev forbi, og Maanen lod sig igien see paa Himmelen. Dette bestyrkede dem udi den Troe, at Maanen imidlertid havde ligget udi Æslets Bug.

Om denne Histories Rigtighed vidner en bekiendt Autor, og kand den ikke holdes gandske utroelig, thi man haver Exempler paa, at heele moraliserede Folk ere faldne paa fast ligesaa daarlige Meeninger. De gamle Græker og Romere tilskrive Maanens Formør 351 kelse visse Troldmænds-Konster, og Chineserne troe endnu, at den opluges af en Drage.

79. Fabel. Om Manden, som vilde drukne sig.

En ung Person overvældet af Sorg, kiededes ved Livet, og besluttede at drukne sig selv. Da han udi det fortvivlede Forsætt kom til Vandet, merkede han, at han havde glemmt sin Hatt. Han løb derfor strax tilbage for at hente Hatten, men medens han leedte efter Hatten, fandt han sin Fornuft igien, saa at han betænkte sig, og stod fra sit Forsætt.

Fabelen viser, at stor Uheld kand forekommes, naar lidt Tiid gives til en sterk Passion. Dette tog Kandestøberen udi Comædien i agt, og derfor tallte til 20, naar han blev vred.

80. Fabel. Den anklagede Qvindes Undskyldning.

Et Qvinde-Menneske, som havde ladet sig beligge, blev bragt til Byfogden, og af ham examineret. Hun kunde vel ikke nægte Giærningen, men søgte alleene at undskylde den; Hvorudover da Byfogden spurte: om hun havde ligget gandske nøgen i Seng med Karlen, svarede hun: Ney jeg havde min Hue paa. Men Byfogden lod sig af denne Undskyldning ikke bevæge til at moderere Bøderne.

Fabelen viser, at man vinder intet ved at besmykke en klar Sag, og at man ikke kand bevise sin Kydskhed af Huen.

81. Fabel. Midernes Art og Egenskab.

Det er bekiendt, at paa de Tider da alle Creature vare begavede med Forstands og Talens Brug, Løverne havde anmasset sig Myndighed over alle firebeenede Dyr, Ørnen 352 over Fugle og Dragen over de krybende indtil mindste Madiker. Man havde nøye Beskrivelse over hvert Folks Art og Egenskab: De smaa Mider alleene, som vrimler udi Oste, havde hidindtil, som foragtede, været ubekiendte, saa at ingen vidste af hvad Natur og Egenskab de samme vare. Herudover foresatte sig en curieus Drage saadant at efterforske, og affærdigede tvende Madiker, som Missionarier, for at erkyndige sig om dette Folks Tilstand, og ved deres Tilbagekomst at give en udførlig Beretning derover. Bemeldte Missionarier listede sig derpaa ind udi en Bondes Spiise-Kammer, hvor de finge at vide, at en Ost længe

havde ligget, som vrimlede af Mider. Ved Madikernes Ankomst blev Miderne ikke lidet forskrækkede, saasom enhver Madik var saa stor, at den kunde bedække fire af deres største Landsbyer. Men, saasom Madikerne gav tilkiende, at de vare didkomne som Venner, alleene udi Forsætt at erkyndige sig om deres Levemaade, og at oplyse dem, satte Miderne all Frygt tilside, og familiariserede sig saaledes med disse Deputerede, saa at Madikerne erhvervede en fuldkommen Kundskab om denne Nation, og var udi Stand at give en udførlig Beretning derom ved deres Hiemkomst. Beretningen var denne: Miderne vidste af intet Regiment at sige, men levede udi den naturlige Stand uden Subordination, alleene at Børn havde Ærbødighed for deres Forældre. De fleeste af dem troede, at Bondens Ost var den store vide Verden, efterdi den kunde modtage, og nære nogle Millioner af Mider. Nogle faa af dem meenede ogsaa, at samme Ost, som de kaldte Verden, havde været fra Ævighed, og at den ogsaa vilde vare til ævig Tiid. Men de samme bleve af de fleeste lastede som Kiettere, og anseede blant Mider ligesom Spinosister i vor Tiid blant Mennesker; thi de fleeste troede, at Verden eller Osten var skabt, iligemaade at den med Tiden vilde forgaae, eftersom den tienede dem til Føde; Dog bekymrede ingen sig om at efterforske af hvem den var dannet. De havde alleene dette tilfælles med andre Dyr og de fleeste Mennesker, at de troede, den at være skabt for 353 deres skyld alleene. De tvende Missionarier søgte at oplyse dem derudi, og visede dem, hvorledes, og af hvem denne deres formeente Verden var dannet, nemlig af et tobeenet Dyr, hvormed de betegnede Bondens Melke-Pige. Denne Lærdom blev af de fleeste beleet; de sagde, at intet kunde være u-rimeligere og meere stridigt med den sunde Fornuft end at troe, at der kunde være noget Væsen stort og mægtigt nok til at danne en saadan forskrækkelig Klode, som kunde imodtage og føde nogle Million anseelige Creature, som de udi deres Tanker vare. Thi de ansaae de tvende Madiker i Henseende til deres Størrelse, som Monstra. Dog fandtes der nogle, som smagede paa denne Lærdom, og endeligen af Respect for Lærerne antog den. Saasom Madikerne merkede, at en Muus eller Rotte havde gnavet nogle Stykker af Osten, spurdte de videre om de saadant ikke havde fornummet? De sagde, at de havde merket, at heele store Provinder med alle deres Indbyggere een og anden gang vare forsvundne, men ved hvad Middel saadant skeede, kunde de ikke vide. Madikerne sagde da, at der var foruden deres Skaberinde et andet ondt men mægtigt Væsen, nemlig en Fiende, saavel af dem som af deres Skaberinde, hvilken arbejdede paa deres Undergang. Af denne Beretning blev blant Miderne antagen en Lærdom om tvende independente Principiis, nemlig et godt og et andet ondt, hvoraf sees at den er langt ældere end Manichæernes. De funde derfor for godt at dyrke disse tvende Væsener: Det Gode nemlig under det Navn Margrete, thi det var Melke-Pigens Navn, og det andet af den store Glirus, thi saa hede Rotten. Den første Dyrkelse skeede i Henseende til Skaberindens Velgierning, den anden for at stille deres Fiende tilfreds. Hvad ellers andre Qualiteter, som fandtes hos disse smaa Dyr angaaer, da merkede man dette, at, saasom de beboede et feet Land, og derfor ingen Aarsag havde at bekymre sig om Føde, saa vare de dovne, og i Følge deraf adskillige Sygdomme, sær Skiørbug underkastede. Samme Fædme foraarsagede, at de havde en meget stærk Ihukommelse, 354 men ikkun maadeligt Judicium. Man merkede vel ikke, at de havde megen Kundskab udi Morale, dog toge de i agt det store Naturens Bud, nemlig: Du maa ikke gjøre mod en anden, uden hvad du vil at andre skal gjøre mod dig. Det er alt hvad man kunde vente af en Nation, der intet haver for Øynene uden den Klode, hvorudi de ligge ligesom nedgravne. Efterat de tvende Gesanter havde forrettet deres Ærende, begave de sig tilbage, og berettede hvad de havde seet og hørt. Dragen anhørte saadant med stor Forundring, saasom han kunde ikke have bildet sig ind, at der fandtes slige Egenskaber hos usle Mider, og man tilforn havde disputeret, om de kunde regnes blant levende Creature. Han lod strax derpaa beramme et Mode af alle slags krybende Dyr, for hvilke han tilkiendegav denne ReyseBeskrivelse, og derpaa forlangede at høre deres Betænkning, om Mider, som tilforn heller havde været anseede som U-reenligheder af visse feede Vare, end som levende Creature, kunde nyde Sted blant andre krybende Dyr. Saadant blev efter de fleeste Stemmer for godt fundet, og bleve Miderne derpaa immatriculerede.

Denne Fabel viser deres Vildfarelse, som hidindtil ikke have holdet fornødent og anstændigt at efterforske visse smaa Dyrs og Insecters Egenskaber, da Erfarenhed dog viser, at saadant haver været Umagen værd, og at man derved haver erhvervet stor Kundskab udi naturlige Sager, efterdi man udi de ringeste Insecter haver merket konstig Skabning Skik og Orden, Omhyggelighed for at conservere sig selv, og en Oeconomisk Viisdom, hvorudi mange af dem ikke alleene ligne, men endog overgaae de saa kaldne ædle Creature.

82. Fabel. Løvens Frierie.

Løven beylede engang til en Borger-Dotter, som den gandske havde forelsket sig udi; Saadant Parti kunde, som 355 venteligt var, ikke staae Forældrene meget an; dog dristede de sig af Frygt for Løven ikke at give ham reent Afslag. De søgte derfor at opholde ham med Complimenter, foregivende, at hans Person stod

Jomfruen vel an: Men, sagde de, at hans Tænder og Kløer havde jaget hende saadan Skræk ind, at hun dristede sig ikke at komme ham nær. Løven, som gandske var forhexet af Kiærlighed, sagde da: Hvis ingen anden Hinder er, skal jeg skille mig baade med Tænder og Kløer. Da han med de Vilkor havde faaet Tilsagn paa Jomfruen, lod han sine Tænder udrykke, og sine Kløer afskiære. Men Forældrene, da de saae at han nu var bleven ubevæbnet, og havde mistet sin Styrke, saa at de ikke frygtede sig meere for denne forskrækkelige Beyler, visede de ham med saadan Haanhed bort og sagde, at deres Dotter var ikke Parti for en lemlæstet Løve.

Fabelen lærer, at man maa ikke lægge Vaaben ned førend Fred er sluttet, og Conditionerne ere opfyldte.

83. Fabel.

Om den store Mission til den Øe Acirema.

Blant Skovens Creature vare nogle, som befattedes under det Navn af Hierophiter, nemlig et slags hellige Slanger, som ingen Braad havde, hvormed de noget kunde beskadige, og derfor vare yndede af alle andre Dyr, som udi Tvistigheder underkastede sig deres Dom. Hovedet og Anføreren for disse hellige Slanger kaldtes ArchiHierophita, den samme var udi ligesaa stor Anseelse blant Dyr, som de Romerske Paver blant Mennesker: thi alle Skovens Dyr indtil Løven underkastede sig frivilligen hans Jurisdiction. Ja, naar han bød dem at troe end de selsomste Ting, toge de ikke i Betænkning at fornægte deres egne Sandser, holdende hvert Ord som et Oracle. Hoved-Lærdommen, som han havde forplantet udi Skoven var denne: At Skovens Gud Pan vel er Dyrenes øverste Regent. Men at Dyrkelsen maa fornemmeligen skee til 356 Gudinden Flora samt Bubona og andre Hoff-Damer af hvilke Pan lader sig leede til Alting. En anden HovedLærdom, som holdtes end af større Vigtighed var denne, nemlig: Uden Examen at troe hvad Archi-Hierophita fandt for godt at paabyde, og at efterkomme med en blind Lydighed hans Ordres. Disse tvende Hoved-Article vare Tiid efter anden blevne saa rodfæstede, at ingen bekymrede sig om hvorpaa Lærdommen grundede sig. Men just, da Alting var roeligt, og han meenede, at alle Dyr og Fugle erkjendte hans Herredom, ankomme nogle Strandmoger, hvilke bevidnede at de paa en stor Ø kalden Acirema, som skildtes fra Skoven, havde fundet mange Creature, som fornemmeligen bestode af Faar, Lam, Giæs, Høns, Harer, Caniner etc. De samme havde skadelige og farlige Lærdomme, og vigede aabenbare fra ovenmældte tvende Hoved-Poster. Thi først troede de, at Dyrkelsen tilkom Pan, som øverste Skovens Regent alleene; Dernest holdte de for, at man ikke var pligtig til at underkaste sig Hierophiternes Jurisdiction og Herredom, med mindre de kunde vise deres lovlige Adkomst dertil: I det øvrige maatte Mogerne tilstaae, at bemeldte Øes Creature førde et uskyldigt, fredsommeligt og opbyggeligt Levnet. Det vil altsammen intet sige, sagde Archi-Hierophiten, naar Orthodoxien fattes. Han lod derpaa forsamle et almindeligt Concilium, for hvilket han gav tilkiende hvad som af Mogerne berettet var, og forlangede de Nærværendes Raad og Betænkning hvad herved var at gjøre. Da blev efter de fleeste Stemmer besluttet at affærdige nogle Missionarier til Øen Acirema, hvilke først med kraftige Formaninger skulde stræbe at omvende disse Øens Dyr, og hvis med det Gode intet kunde udrettes, skulde Magt bruges. Efterat denne Canon var giort, blev fire Ræve, og ligesaa mange Ulve, alle lige nidkiære og redelige Personer did henskikkede: Og bleve visse af de største Fugle beordrede at føre dem over Vandet didhen. De merkede strax ved deres Ankomst, at Alting forholdt sig som Mogerne havde berettet. De søgte strax efter deres givne 357 Instrux at catechisere. Men Øens Indbyggere kunde ikke føre Lærdommen i Hovedet, allerhelst, da de merkede, at disse Missionarier selv førte et Levnet, som ingen Overeensstemmelse havde med deres Lærdom: Nogle have foregivet, at Missionarierne ikke ugierne saae, at disse Dyr fremturede udi deres Vantro, paa det at de kunde erhverve sig desmere Fordeel, og gjøre desstørre Bytte. Men saadant kand være dem af deres Fiender paadigtet. Det er dog vist, at de, som oprigtige Missionarier troeligen efterlevede deres Instrux. Thi af 10 Deelee af den heele Øes Indbyggere, undgik neppe en eeneste Deel Døden. De Overblevne bleve benaadede paa Livet med de Vilkor, at de skulde samtykke den Lærdom, som herskede paa det faste Land og derforuden aarligen skatte til Archi-Hierophiten. Ved Hiemkomsten dristede nogle sig vel at indgive Beskyldninger mod Missionariernes voldsomme Opførsel og Egennyttighed; thi de reysede mavre didhen, og komme tykke og feede tilbage, men at Beskyldningerne vare ilde grundede, sees deraf, at de paa et Concilio ikke alleene bleve frikiendte, men endogsaa høyligen berømte, ja af dem, som havde ladet see største Nidkiærhed bleve en Ræv og en Ulv canoniserede, saa at den eene blev kalden hellig Michel, og den anden hellig Isegrim.

Denne Fabel forklarer sig selv.

84. Fabel. Haren Solicitant.

En Hare søgte at nyde en Tieneste ved Løvens Hoff, og formaaede en Ræv og en Gaas, hvilke vare de eeneste Hoff-Folk, som han kiendte, til at recommendere sin Person; de tienede Haren derudi; Gaasen recommenderede ham for Forstand, og Ræven for Ærlighed. Men, da han fik Audience, og beraabte sig paa deres Vidnesbyrd, som kiendte ham, sagde Løven: Jeg havde gierne antaget dig, hvis Ræven havde attesteret om din Forstand og Gaasen om din Ærlighed.

358

Fabelen lærer, at Recommendationer fra onde og uskiønsomme Mennesker ere Solicitanter meer til Skade end til Nytte.

85. Fabel. Forbund mellem. Ræven og Ulven.

Ulven og Ræven sluttede engang offensive og defensive Alliance sammen, og for at bestyrke Venskabet desmeere foreenede de sig saaledes, at de Unger, som Ræven fik, skulde opfostres af Ulven, og Ulvens igjen af Ræven, som egne Børn. Dette skeede, og Virkningen deraf var denne, at Ræve-Ungerne bleve glubske, og Ulve-Ungerne listige, saa at man ikke kunde merke af hvad Æt de vare uden af den udvortes Skabning.

Fabelen viser Optugtelsens Virkning udi de spæde Aar.

86. Fabel. Arrige Kierlinger.

En Kiøbmand indgik engang saadan Contract med Fanden, at han efter nogle Aars lykkelige Handel skulde komme i hans Kløer, med mindre Kiøbmanden eengang kunde bringe nogle Varer med sig, som ingen vilde give det ringeste for. Da han nu efter nogle Aars lykkelige Handel var bleven riig, førte han hiem adskillige u-nyttige Vare, men hvor slette de end vare, bleve de dog solte, skjønt for en ringe Priis. Dette bragte ham ikke udi liden Bekymring, helst saasom Tiden fast var til Ende. Han besluttede derfor paa den sidste Reyse at føre hiem med sig en Ladning af gamle arrige Qvinder. Denne Ladning var den eeneste, som ingen vilde byde noget paa, hvorudover han blev befriet for den Forpligtelse, som han havde giort med Fanden.

Fabelen viser, at der er intet verre Boeskab udi et Huus, end en gammel arrig Kierling.

359

87. Fabel. Ræven Eed-svoren Dommer.

Ræven erholdt engang ved gode Venners Recommendation et Borgermester-Embede. Ingen tvivlede om hans Dygtighed, men faa vare forsikkrede om hans Ærlighed. Hvorudover man paalagde ham at giøre Eed, at

han ingen Skienk og Gaver vilde modtage. Da denne Eed var aflagt, og alt dette kom Ulven for Øren, sagde han: Hvorledes vil du holde den Eed Mikkell? Saavidt som jeg kiender dig, vil det blive dig en puur Umuelighed. Ræven svarede dertil: Bekymre du dig ikke derom, hvis nogen kommer med Foræring af Giæs, Høns, Kyllinger, eller med hvad det være kand, da haver jeg givet Ordre til RaadstueTiener at nægte mig inde, og alleene at sige dem, at, hvis de have noget Anliggende at andrage, saa maa de tale med min Hustrue: Thi jeg vil have min Eed fri.

Fabelen lærer, at Konen ofte maa tiene til Skiul for Mandens Misgjerninger.

88. Fabel. Apollinis Visitatz udi Skoven.

Apollo gjorde engang en Visitatz udi Skoven for at efterforske hvorledes Dyr forholdte sig, i sær hvorledes Studeringer og Videnskaber bleve dyrkede. Man videde ham tvende Deelee af Skoven, som de Philosophiske Dyr beboede, hvilke udi Frugtbarhed overginge alle andre Skovens Parter, og som de andre Dyr formedelst deres Lærdom havde cederet dem. Saa snart han anlangede til den første Egn, fik han Opvartning af de fornemste Philosophiske Dyr, hvilke meddeelede ham de Materier, som samme Aar vare ved offentlige Disputationer forhandlede. Materierne vare disse: Om den Fugl Phænix Alder, om Paradiis-Fuglens Tegning, om Salamanderens Natur og om Aarsagen, hvi den kand ikke leve uden udi Ild, om Ægget er ældere end Hønen og mange andre af samme 360 Beskaffenhed. Apollo blev herover ganske taus, og sagde til den som gelejdede ham, at disse daarlige Dyr, som førte Navn af Philosophi, vare ikke værdige til at beboe saadant frugtbart Land, efterdi de disputerede om Ting, som ikke existerede. Ledsageren sagde da: Jeg haaber, at Hr. Doctor vil blive meere fornøyet, naar han kommer til den anden Philosophiske Egn, hvor man lægger sig efter vigtige Videnskaber, sær den naturlige Theologie. Apollo blev der med samme Høytiid modtagen: De Materier, som der bleve paa samme Tiid forhandlede, og de Spørsmål, som med stor Møye arbeydedes paa at løse, syntes at være af meere Vigtighed, saasom de anginge Himmelske Sager: Som for Exempel, om de saa kaldede halve Guder: nemlig Hercules, Momus, Apollo, Mercurius spisede ved Jupiters eget Taffel eller ey. Om Ganymedes Gudernes Skænk tienede for Kost og Klæder alleene, eller om han tilligemed nød aarlig Gage. Om Jupiter spisede Froekost, eller fastede indtil Middags-Maaltid. Hvi det kommer sig at Juno udi saa lang Tiid ikke haver været i Barsel-Seng, etc. Da Apollo dette hørte, rystede han med Hovedet, gik bort og sagde, at de første vare galne, men disse reent rasende. Han lod sig derpaa underrette om de andre u-studerede Dyrs Forhold, og med Fornøjelse merkede, at hos mange af dem fandtes Arbeyde og Duelighed. Derpaa forlod han Skoven, og gav Jupiter en udførlig Beretning herom. Jupiter lod derpaa en Befalning udstede til Skov-Guden Pan, at de gode og frugtbare Egne skulde indrømmes til de u-lærde og fornuftige Dyr, og at de høylærde og galne skulde anvises Heeder og sandagtige Steder, saa at Nøden kunde drive dem til Arbeyde for Underholdning, og betage dem de unyttige Speculationer og selsomme Griller, som ere Dovenheds Frugter.

Fabelen lærer, at eet er at være lærd, et andet er at være klog, item at Lærdom og Galskab ere ofte forenede sammen.

361

89. Fabel. Om Fanden og Geederne.

Fandens Moder flyede ham engang fire Geeder at vogte udi hendes Fraværelse: Men de samme gave ham saameget at bestille, at han med all sin Konst og Activitet ikke kunde holde dem i Ave. Hvorudover, da hun kom tilbage, han sagde: Kiære Moder I Der haver I eders Geeder igien, jeg vil heller vogte et heelt Compagnie Ryttere, end een eeneste Geed.

Fabelen viser, at intet Creatur er vanskeligere at holde i Ave end en Geed

90. Fabel. Om Ræven og Æslet.

En Ræv blev engang satt fra sit Embede formedelst Utroeskab og listig Opførsel: Løven faldt derfor paa de Tanker, at det tienede ikke at bruge listige Embeds-Mænd, det er saadanne, som forstode Embeder alt for vel, men at man bedre kunde være tient med en eenfoldig Embeds-Mand, som ikke havde Hoved til at ophitte Intriguer; Han beskikkede derfor et Æsel udi den afsatte Ræves Sted. Æslet, som ikke kunde forrette noget selv uden Medhielp, antog strax samme Ræv til sin Fuldmægtig. Frugten heraf var denne: Hvad Æslet ikke kunde ophitte, det ophittede Fuldmægtigen, af hvilken han maatte lade sig regiere, og gjorde Fuldmægtigen all U-ret dristigere end tilforn, efterdi det skeede nu paa Principalens Bekostning og Risiko, saa at derfor Embedet blev slettere betient under den sidste, end det havde været under den første.

Fabelen lærer det Principium at være falskt, nemlig at et Embede er bedre betient med et Æsel, end med en Ræv.

362

91. Fabel. Gedebukkens Svar til Ulven.

En Ulv saae engang en ung Gedebuk paa en Klippe: Tænderne rendte ham i Vand efter Byttet: Men han kunde ikke komme op paa Klippen, han søgte derfor med smigrende Ord at nedlokke Bukken. Han sagde: Frygt dig ikke for mig min Søn! jeg vil intet Ondt gjøre dig, det er jo et Samvittigheds Verk at handle ilde med et ungt Creatur, og at bedrøve dets Forældre. Gedebukken svarede dertil, at han tog ikke i Betænkning at betroe sig ham; men saasom han selv var ung og ukyndig udi Alting, saa maatte han først raadføre sig med sine Forældre, og forhøre af dem og andre Dyr, om en Ulv haver Samvittighed. Ulven derfor, saasom han vidste i hvad Reputation han stod blant tamme Dyr, agtede ikke at opbie Svar, men gik Skamfuld bort.

Fabelen lærer, at Børn maa intet vigtigt foretage sig førend de have raadført sig med deres Forældre.

92. Fabel. Skielpadens Ansøgning om at blive Løber.

Da en Hare, som haver været Løber, ved Døden var afgaaen, angav sig en ung Skielpade blant andre Solicitanter om den Afdødes Tieneste. Da hans Moder fik dette at høre, sagde hun: Kiender du dig selv ey bedre min Søn: Naar du søger om en Tieneste, hvortil du af alle Dyr er ubeqvemmet. Sønnen svarede da: Kiender min Moder Verden ikke bedre, naar hun holder for at man søger Bestillinger for at gjøre Tieneste derudi; Embeder gives jo til Mænd og ikke Mænd til Embeder. Da Moderen dertil svarede, at det var en mørk Tale, som hun ikke kunde begribe, sagde Sønnen: Kiære Moder! vi have jo daglige Exempler for Øyne, at en bliver General, som intet Hierte haver, en anden bliver Dommer, som er uden Hoved, en anden igien Doctor, som ingen Lærdom besidder. Lad 363 ikkun mig raade: Jeg haver Venner, som kand befordre min Ansøgning. Han fik og Embedet ved Venners Recommendation, og tilligemed Tilladelse at holde en Vicarium, der kunde forrette Bestillingen, medens Principalen tog Indkomsterne.

Fabelen lærer, at saadant er gangbart endogsaa blant Mennesker, hvorudover Embeder kaldes ikke meere Byrder men Brød og Beneficier.

93. Fabel.

Svar paa Biørnens Ansøgning.

En Biørn, som længe havde været Medlem udi en Rett, søgte engang videre Forfremmelse, anførende til Motiv de mange Aar, som han havde siddet udi Retten; men saasom det var bekiendt, at han slet intet andet i all den Tiid havde gjort end at sidde, og at om noget Lem i den lange Tieneste var bleven svækket, maatte det heller være Rumpen end Hovedet, saa blev bevilliget, at han herefter maatte udi Retten sidde paa et dobbelt Hynde.

Fabelen lærer, at adskillige Dommere have ikke andet at beraabe sig paa, end deres mange Sedes.

94. Fabel.

Om piinlig Forhør udi Skoven.

Naar Dyr, der havde bedrevet Misgierninger, som de ikke vilde tilstaae og bekiende, søgte man at udpresse Sandheden ved piinlig Forhør, men saadanne, som ingen Overeensstemmelse havde med de Piine-Benke, som bruges udi menneskelige Societeter: En Geedebuk, for Exempel, blev indsluttet nogle Dage udi et trangt Værelse, en Skade blev paalagt Taushed, en Ræv blev dømt til at staae bunden blant feede Giæs, som han ikke kunde naae, en Hane blev forbuden at gale om Morgenens, og andet deslige, og siges der, at samme Prøver have havt lige saa store Virkninger blant Dyr, som Piine-Benke blant Mennesker.

364

Fabelen lærer, at Straf kand varieres, og indrettes efter Menneskers Hoved-Passioner, at man kand drive en Hollænder til Bekiendelse ved at nægte ham Røgtobak, en Moscovitisk Bonde ved at forbyde ham Brændeviin, en Franzose ved at paalægge ham Taus-hed, en Dansk ved at forbyde ham at æde Smør indtil han bekiender.

95. Fabel.

Rævens Raad til Beveren.

En Bever havde længe staaet i Tieneste hos en anden fornemme Bever. Hans Medtienere vare imidlertid een efter en anden bleven forfremmede, men han stod stedse tilbage udi samme Post: Han besværgede sig blant andre Dyr derover, særdeles for en Ræv. Ræven spurte om hvad Aarsaa lykkelig, at han fik ham optrokken, skiønt halvdød see mod ham alleene. Beveren svarede: Der haver ingen Tiener været, som min Herre meer elsker end mig. Det er just U-lykken, sagde Ræven. Jeg veed intet andet Raad for dig, end at du herefter giør dig ved din Opførsel ligesaa forhadet, som du tilforn haver været elsket. Beveren efterfuldte hans Raad, og fandt inden kort Tiid Nyttens deraf: Thi saasom Herren merkede, at han ikke var meer tient med ham, skildte han sig paa en god Maade med ham.

Fabelen lærer, at mange Tieneres Forfremmelse hindres ved Herrens alt for store Kiærlighed: Og at de stedse maa blive udi Trældom, efterdi man vil ikke miste dem.

96. Fabel.

Twistighed mellem Dyr af begge Kiøn.

Een heftig Huus-Tvistighed reysede sig engang mellem tvende Ægte-Fæller, nemlig en Leopard og en Leopardinde. Begge af dem tilegnede sig Herredom. Leoparden beraabte sig paa den Ret, som alle af hans Kiøn efter 365 Naturens Lov tilkommer, Leopardinden derimod beraabede sig paa Praxin og Exempler, som vise, at Dyr saavel som Mennesker af hendes Kiøn stedse virkeligen have ført Herredømmet. Saasom denne Tvistighed rygtedes udi Skoven blev den allmindelig blant alle andre Dyr: Og, saasom den i Mindelighed ikke kunde bilægges, besluttede man at indstille Sagen for Skov-Guden Pan, for hvilken den blev ageret af en Skade og en Skadinde, som paa samme Tiid holdtes for de største Procuratorer udi Skoven. Efterat Sagen med største Veltalenhed af begge Parter var ageret, blev af Pan fældten saadan Dom, at Mændene skulde, som forhen, have Navn og Titel af Herredom, som dem ved Naturen tilkom, og at Qvinderne skulde have Herredømmets Brug og Øvelse, som de ved en bestandig Praxin havde Hævd paa. Omkostningen skulde paa begge Sider ophæves.

Fabelen viser, at ved saadanne Tvistigheder endogsaa udi Menneskelige Societeter intet andet Udfald kand ventes.

97. Fabel. Om tvende Aber.

To Aber stode engang ved en Strand-Bred og spøgede sammen. Dette Spøgerie varede saa længe, at den eene stødte den anden ud i Stranden. Den som Skaden havde gjort, arbejdede af yderste Kræfter paa at redde sin Medbroder, at han ikke skulde drukne. Han var omsider og saa lykkelig, at han fik ham optrokken, skiønt halvdød paa Landet: Han søgte derpaa, at vederqvæge ham, og sagde: Du maa takke mig, kiære Broderi Du seer hvad Umage jeg haver havt at redde dit Liv. Den anden sagde da: Jeg vilde gjerne takke dig, hvis du ikke havde havt Umage med at styrte mig i Stranden først.

Fabelen lærer, at man ingen Tak er skyldig til den, som redder sin Næste af en Nød og Fare, som han selv haver styrtet ham udi.

366

98. Fabel. Om Musen og Ædderkoppen.

En Muus hørte engang, at en Pige vilde gjøre reent udi et Kammer, hvor en Ædderkop var med sin Væv. Musen, som var medlidende, advarede Ædderkoppen derom, at den i tide skulde redde sig med Flugten. Nogen Tiid derefter fik Ædderkoppen at høre, at man vilde sette en Kat ind udi Spise-Kammeret, hvor samme Muus med andre havde sit Tilhold. Dette gav Ædderkoppen Musen tilkiende, og bad ham krybe ind udi en Huule: Hvilket da Musen havde gjort, spandt Ædderkoppen strax en Væv for Indgangen til Huulen. Katten, som var en sterk Støver, merkede vel, at der maatte være et Muse-Reede, men da han saae Væven for samme Huule, sluttede han, at den maatte være tom, og derfor lod den blive u-rørt.

Fabelen lærer, at intet Dyr er saa ringe, at det kand jo gjøre enten ondt eller godt: Den viser og Exempel paa Taknemmelighed.

99. Fabel. Hvilket af alle Creature er det tapperste.

Der reysede sig engang en Tvistighed udi Skoven om hvilket Creatur var det dristigste og modigste. Løven meenede da Prisen sig at tilkomme, efterdi han var en Skræk for alle Dyr og Mennesker: Elephanten paastod det samme, opregnede, hvor mange store Seyervindinger ved Elephanter vare erholdne; Et Dyr og en Fugl efter anden taledede sin Sag, og de fleeste havde noget til Beviis at anføre, saa at de, som herudi vare beskikkede Dommere, vare gandske tvivlraadige, og vidste ikke hvem de saadan Qvalitet kunde tildømme. Just i det samme angav sig en Flue, som forlangede Audience. De andre Dyr og Fugle loe deraf, og dreve Spot med ham: Fluen blev dog ved sin Paastand, og, da ham endelig blev tilladt at tale, sagde han: Naar Keysere, Konger, Fyrster og store Prælater 367 nærme sig skielvende til den Pavelige Throne, for at kysse paa Fødderne, tager jeg ikke i Betænkning at sætte mig paa Pavens Næse. Saasom ingen saadant kunde nægte, blev Prisen tildømt Fluen.

Fabelen viser, at Dommen var vel grundet, og, hvis fleere havde forstaaet Græsk, kunde den saadant bevise af Homero, som siger om een af de Græske Helte, at Guderne begavede ham med en Flues Mood og Tapperhed.

100. Fabel. Om Bien og Ædderkoppen.

En anden særdeles Tvistighed reysede sig mellem Bien og Ædderkoppen, hvilken af dem var den konstigste og største Fabriqveur. Ædderkoppen anførte til Beviis paa sit Arbeyd, sin konstige og subtile Væv. Bien derimod visede, at udi hans Arbeyde var baade stor Konst og Nytte, hvorudover ham og Prisen blev tilkiendt.

Fabelen viser, at den Arbeyder bør meest agtes, udi hvis Arbeyde er baade Konst og Nytte, og at derfor en Bygnings-Mester, en Urtegaards-Mand etc. bør have Rang over en Bildthugger, en Skildrer, en Kobberstikker og andre deslige, udi hvis Arbeyde er alleene Konst, men ingen Nytte.

101. Fabel. Ræven og Cameleon.

Ræven mødte engang udi Skoven et Cameleon. Cameleon, som kiendte Rævens Hurtighed og store Pund at erhverve Bytte, søgte at foreene sig med ham, og at formaae ham til at slutte Venskabs Forbund med sig: Ræven svarede da, at han gjerne vilde slutte Venskab med ham, men ikke uden paa 24 Timer; thi, sagde han: Du est ikke den samme i Dag, som du var i Gaar, og som du vil blive i Morgen, 368 og jeg slutter, at dit Hierte er lige saa foranderlig som din Hud.

Fabelen lærer, at man intet Venskab kand holde med vægelsindede Mennesker.

102. Fabel. Ræven og Fanden.

Ræven mødte engang Fanden, hvilken han hilsede og sagde: God Aften Hr. Collega! Fanden studsede derved og sagde: Er jeg din Collega? Ræven svarede dertil: Jeg kalder dig saa propter communia studia, og, efterdi det synes, at vi have gaaet udi een Skole sammen; Thi, ligesom du gjør Profession af at besnære Mennesker, saa gjør jeg Profession af at besnære Dyr i Skoven. Af dette Svar syntes Fanden, at Ræven ikke havde forset sig udi Titelen, og derfor, da han gik bort, sagde: Farvel Hr. Collega.

103. Fabel. Ræven og Oxen.

Ræven, efter at han var bleven gammel og affældig, saa at han ikke kunde være om Næringen paa den Maade som tilforn, tog sig for at agere Skolemester, og at holde Collegium politicum for Dyr og Fugle. Han erhvervede og Scholarer af alle slags Creatur, og alle betalede ved Collegii Slutning det betingede Salarium. Oxen eene veigrede sig ikke alleene ved at betale, men endogsaa fordrede tilbage hvad han forhen havde prænumereret. Aarsagen, hvi han veigrede sig derfor var denne, at han imidlertid intet havde lært. Herudover reysede sig Trette mellem Læreren og Discipelen. Oxen raadførte sig med en Skade, som tilbød sig at agere hans Sag for en billig Priis: Ræven derimod var sin egen Procurator. Sagen blev ageret for en Elephant, hvilken fældede saadan Dom: At, endskiønt Discipelen var ligesaa vankundig som tilforn, saa var det ikke Læreren skyld, men Discipelens, som var en Oxe.

369

Fabelen lærer, at, ligesom man gjør Doctere ofte U-ret, efterdi de ikke kand curere visse Patienter, saa laster man ogsaa uden Føye Lærere, efterdi de af et hvert Træe ikke kand gjøre en Mercurius. Hvis Ræven havde forlangt dobbelt Salarium for et Oxe-Hoved, kunde han saadant med Føye have gjort.

104. Fabel. Storken Qvaksalver.

En Stork gav sig ud for Medicus, skiønt han ingen Kundskab havde udi Medicine; Saasom han var dristig og stortalende, fik han mange Patienter. Herudover bare de andre graduerede Dyr Fortrydelse, og endeligen lode ham forbyde at practicere videre. Storken meenede, at man derudi gjorde ham U-ret, foregivende, at ingen af hans Patienter indtil denne Tiid havde klaget over ham: hvortil ham blev svaret, at det kunde være sandt nok, efterdi det var troeligt, at de alle vare døde under hans Cuur.

105. Fabel. Aberne og Biørnen.

Nogle Aber, som vare udi Selskab sammen, søgte efter Vand for at slukke deres Tørst. De komme endeligen til en Brønd: Men som Brønden var saa dyb, at de ikke kunde naae Vandet, bleve de gandske raadville. En Biørn nærmede sig til Brønden udi samme Forsætt. Han gav det Raad, at en af Aberne skulde hente et Kar for at øse Vandet derudi, og at den eene skulde holde fast ved den andens Hale, paa det at den sidste, som førte Karret, kunde naae Vandet; Aberne svarede dertil, at det Anslag syntes godt nok, men at det vilde blive for tung Byrde for den første, som skulde holde alle de andre tillige med Karret. Biørnen sagde: Jeg er sterk nok til at holde eder alle, om I vare end eengang saa mange. De fandt derfor Sagen at være giørlig. Biørnen fæstede sine Labber til Træet af 370 Brønden: Den første Abe holdt ved hans Hale, og de andre efter hver andens. Medens de vare udi dette Arbeyde, ankom en Ræv, og spurde: Hvad dette skulde betyde? Biørnen forklarede det for ham; men sagde tillige, at Byrden var tyngere end han havde ventet, og at hans Labber allerede begyndte at svie af Heede. Ræven sagde: Du maa hvile lidt, for at blæse udi Labberne: Biørnen efterlevede hans Raad, og raabte til Aberne: Holder nu fast kiære Venner, medens jeg blæser i mine Labber, for at faae nye Styrke. De fulde derpaa alle ned udi Vandet, og druknede tillige med Biørnen.

Fabelen viser Exempel baade paa List og Taabelighed.

106. Fabel. En Geedebuk og en Østers.

En Geedebuk blev ved Stranden vaer en Østers, som laae paa et Skiær, og gabede. Geedebukken sagde da: Fy skamme dig, dit dovne Beest, som stedse ligger ubevægelig paa eet Sted. Jeg haver allerede i Dag gaaet nogle Miile over Klipper og Bierge, og er udi Bevægelse fra Morgenen til Aftenen. Den anden svarede dertil: Min kiære Herman! Medens du haver været udi idelig Bevægelse, og udi et Arbeyde, som sigter til slet intet, haver jeg, som synes at være gandske ørkesløs, og som lastes for Dovenhed, danned en Perle, som er af større Friis end 1000de Geedebukke.

Fabelen viser, at mange Mennisker ere geskæftige udi slet intet, og at de, som ere udi mindste Bevægelse, og som ere mindst stundesløse, forrette ofte de største Ting i Verden.

107. Fabel. Aben og Manden.

Aben spurte eengang en Mand, som han mødte udi Skoven, om det var sandt, at en stor Philosophus blant 371 Mennesker havde sagt, at Elephanten er den Klogeste blant alle Dyr. Manden svarede, at det var sandt, og at de fleeste lærde Mænd ere af samme Tanker. Dyrene, sagde Aben, ere dog af andre Tanker, thi de holde eenstæmmigen Ræven for den Klogeste. Det kommer deraf, sagde Manden, at man confunderer List med Viisdom: Og derfor holder Ræven for den viseste, skjønt han ikkun bør hede den listigste.

Fabelen viser, at den Lærdom er vel grundet, thi Erfarenhed viser, at de listigste Mennisker formedelst Mangel af Viisdom gemeenligen besnæres udi de Garn, som de sætte for andre.

108. Fabel. Jupiters Gesandtskab til Pan.

Jupiter affærdigede engang et Gesandtskab til Skovens Gud Pan. En Paafugl blev udnævnt til Gesandt, og en Ræv til Legations-Secreterer: De andre Guder criticerede sterk saadant Vall, saasom de meenede, at Ræven formedelst sin Klogskab burde være Hoved-Personen. Men Jupiter videde dem, at de toge fejl udi deres Domme, saasom Gesandtere udvælges for at paradere og at gjøre Figurer, og Secreterer for at forrette Sagerne. Naar man nu, sagde han, lægger Rævens listige Hoved til Paafuglens prægtige og glimrende Rump, er Gesandtskabet fuld-kommet, og som det efter Sædvane pleyer at være.

Man seer af Fabelen, at denne Stats-Maxime, som endnu i agttages blant Mennesker, maa være meget gammel.

109. Fabel. S. T.

En Dommer, som var nyeligen kommen til Embedet, og derforuden lidet stolede paa sig selv, raadførte sig med en Jurist hvad Dom han skulde fælde over en Synder, der 372 havde bedrevet store Misgierninger. Da

Juristen havde igiennemløbet Sagen, og fundet, at alting ved kraftige Vidnesbyrd var beviisligt gjort, sagde han: Hr. Dommer kand ingen Risiko underkastes ved at skierpe Dommen; thi ingen Straf er stor nok for saadanne Misgierninger. Hvorudover Dommeren fældede saadan Sententz, at, eftersom de anførte Beskyldninger vare klarligen bevisede, saa dømmes den Skyldige baade til timelig og ævig Død.

Fabelen viser, at Mennesket kand ikke dictere Straf, som ey henhører til menneskeligt Forum.

110. Fabel.

Paa de Tider, da Dyr, Fugle, Træer og Planter kunde tale, fandtes hos dem flere Dyder og tilligemed flere Laster end nu omstunder: De vare ogsaa adskillige Sygdomme underkastede, hvorom nu omstunder intet høres. Alleene ved den vestre Kant af Skoven, som skilles derfra ved en stridig Strøm, var et Land, hvor Dyrene levede udi bestandig Sundhed og indbyrdes Eenighed. Nogle tilskreve saadant Luftens Forandring; men en Ørn, som en Tiid lang havde opholdt sig udi samme Land, gav Aarsagen tilkiende, som var denne, nemlig, at samme Lands Øvrighed engang havde fordrevet alle Medicos og Advocater, og at man siden den Tiid ikke havde hørt tale om Sygdomme og Processer.

111. Fabel.

Hvorledes een af de hellige Slanger blev straffet.

En Hierophit, det er en af de hellige Slanger, hvorom tilforn er tælt, blev engang greben paa en frisk Misgierning. Synderen kunde ikke nægte Factum, men paastod alleene, at hans Samvittighed var puur og reen, og at det var ikke uden Legemet og det udvortes Federal, som havde bedrevet Misgierningen, hvorudi det Indvortes ingen Deel havde havt eller kunde have. Dommeren spurte ham da, 373 hvor hans Samvittighed eller Siæl havde sit Sæde? Han svarte dertil, at det var udi Hiertet. Derpaa blev fælden saadan Dom, at den Anklagede skulde miste sin Hud eller levende flaaes, og fik Skarpretteren Ordre at see nøye til, at Hiertet, hvor den reene og uskyldige Samvittighed havde sit Sæde, ikke skulde komme til Skade.

Denne Fabel sigtet paa visse fanatiske Mennesker, som føre saadan Lærdom.

112. Fabel.

Om Skaden og Hummerne.

En Skade listede sig engang til Strand-Bredden for at see om han kunde besnære nogen Fisk. Dette merkede en Hummer, og derfor stillet sig død an, læggende sig paa Ryggen: Skaden kaldte da et Par af sine Medbrødre til Hielp, for at bemægtige sig Byttet: Men, da han kom Hummeren nær, blev han af dens Kløer greben og bortført. De øvrige Skader toge derpaa Flugten, og med Forundring fortaalte denne Hendelse for andre Fugle, sigende, at de ikke kunde have ventet saadan Listighed af en dum Fisk. Ørnen svarede dertil: De Folk, som tale lidet eller intet, tænke desmeere.

Fabelen lærer, at man finder mange saadanne Exempler blant Mennesker.

113. Fabel.

Eege-Træets Klagemaal besvaret.

Et Eege-Træ besværgede sig over, at gemeene Fugle gjorde deres Reeder udi dets Top, og kastede deres Ureenlighed udi dets Greene: Men, sagde een, som hørte denne Klage, Jupiter maa jo taale, at Svaler, og andre Fugle gjøre deres Reeder udi hans Tempel, og at man kaster U-reenlighed derved. Da Eege-Træet dette hørte, holdt det op med at klage, og gav sig tilfreds.

374

Fabelen lærer, at mange kand ikke taale at mindste U-reenlighed kastes for deres Huuse, men med Taushed seer, at den kastes paa Kirkegaarder og hellige Steder.

114. Fabel. Abens uformodentlige Endeligt.

En Abe, som udi nogle Aar havde været Dandse-Mester, men nu formedelst Alderdom ingen Næring meer havde, besluttede af Desperation at drukne sig. Han steg udi det Forsæt op paa en høj Klint for at styrte sig i Havet, men, saasom ved Siden af Klinten var en Torne-Busk, blev han ved det eene Been hængende derudi, og fik saaledes en anden og langsommer Død end den, som han havde ventet. En Ørn, som samme Tiid fløy forbi og ansaae denne Kendelse, sagde da: Den druknes ikke, som hænges skal. Gøgen gjorde til en Erindring herom saadant Liig-Vers:

*Han i sit Embede af Verden hopper bort,
Mon nogen Dandser vel har større Luft-Spring giort.
Fabelen viser, at man ikke undgaaer den slags Død, som er beskiæret.*

115. Fabel af Bidderman. Ræven og Ulven.

Jeg haver tilforn fortaalt hvad List Ræven brugte til at besnære Bonden, i det at han stillede sig død an for Bondens Vogn, og udstod nogle Slag af Vogn-Kieppen. Han mødte strax derpaa en maver og sulten Ulv, hvilken han fortaalte med hvilken Snedighed han havde bemestret sig Bondens feede Vahre, og raadede Ulven at efterfølge sit Exempel; men, sagde han, du maa med Taalmodighed imodtage nogle Slag af Vogn-Kieppen for at bestyrke Bonden udi den Troe, at du er virkeligen død. Ulven takkede ham for god Underviisning, og med udstrakte Been lagde sig for 375 samme Bondes Vogn. Bonden, som havde Rævens Puds udi frisk Ihukommelse, da han saae Ulven udi denne Positur, sagde han, Jeg er eengang skuffet, jeg skal ikke lade mig oftere narre. Og, saasom han havde en stor Jern-Stang udi Vognen, gav han Ulven et saadant Slag, saa at det knagede udi hans Been. Ulven, som forud saadant ventede, udstod tvende saadanne Slag med en heroisk Bestandighed; Men, saasom Bonden blev ved at slaae indtil Ulven var gandske lemlæstet, merkede den eenfoldige Ulv, at han af Ræven var bleven bedragen, og derpaa med sønderknusede Lemmer slæbede sig bort.

Fabelen lærer, at man af Skade bliver viis.

116. Fabel. Ulvenes Devotion.

Da Hyrden Melibæus engang vandrede igiennem Skoven og kom mod en Huule, hørte han en forskrækkelig Hylen og Tuden. Han spurde da en Ulv, som stod ligesom paa Skildtvagt ved Huulens Indgang, hvad den Tuden vilde sige? Ulven sagde da: Tael ikke saa sterkt, mine Medbrødre de andre Ulve ere udi deres Devotion, og jeg er bleven posteret her, for at forhindre, at ingen kommer og forstyrrer dem i deres Andagt. Hyrden, som Ulvenes vanartige Natur og Ondskab var bekiendt, sagde da, at saadan Andagt var lidet overeensstemmende med deres Levnet, ellers, sagde han, at det skulde være ham kiært, om de herefter vilde føre et bedre Levnet. Skildvagten sagde da, det er endeligen ikke just deres Forsætt: Thi denne Time er en sædvanlig Poenitentze-Time, som holdes eengang om Ugen. Saa snart Andagten er til Ende, foretage de deres forrige reedelige Håndtering igien. Hyrden sagde da: Var det ikke bedre at de bade mindre, og levede skik-keligere. Ney, svarede Ulven, vi kand ikke bede med nogen retskaffen Andagt uden efter at vi have brav syndet: Jo større Misgierningerne ere, jo alvorligere bliver 376 Poenitentzen. Hyrden gik derpaa bort gandske forvirret af denne Tale, dog, sagde hånd omsider ved sig selv: Naar jeg ret tænker mig om, saa synes mig, at det gaaer ligesaa til blant Folk udi vor Bye.

Fabelen viser, at hos de fleeste Mennesker findes Omvexling af Ugudelighed og Devotion.

117. Fabel. Odderen og Ræven.

Odderen, som saae Ræven at handle ilde med nogle Høns og Giæs, bebreidede ham den Tyrannie, som han øvede mod de uskyldige Creature. Ræven sagde da: Mon det er af Medlidenhed eller af Misundelse denne din Catechisation reyser sig? Odderen svarede: Det er af pur Medlidenhed: Spørg kun, sagde han, andre Dyr, om nogen kand bebreide mig saadant. Det er din Lykke, sagde Ræven, at Fiskene ere stumme: Thi, hvis de kunde tale, vilde man faae forbandede Historier at høre, og Odderens Krøniker vilde blive ligesaa forargelige som Rævens.

Fabelen lærer, at hvo der vil sætte andre til rette, maa først feje for sin egen Dør.

118. Fabel. Maanens Klagemaal.

Maanen besværgede sig engang for sin Moder over Hundene, der heele Timer tillige med Bitterhed stode og gjøede mod sig. Hun meenede sig saadant ikke at forskylde hverken af Dyr eller Mennesker. Moderen sagde da: Ey min Dotter! Læg saadant ikke paa Hiertet. Hundene ere meere at beklage, der gjøre sig hæse, end du som er saa langt fra dem.

Fabelen lærer, at daarlige Menneskers Skiold-Ord maa foragtes, efterdi de skade ingen uden sig selv.

377

119. Fabel. Tigerens Klagemaal.

En Tiger besværgede sig over Livets Korthed, og lastede Skiebnen, efterdi den lod visse, ringe og u-ædle Dyr, som Kragen og Hiorten, naae tre Menneskers Alder, da de ædelste Dyr derimod havde saa kort Leve-Tiid. Et Æsel, som hørte dette Klagemaal, sagde da: Hvis Eders Excellence ikke vilde tage det u-naadigt op, saa kunde jeg sige, at man haver meere Aarsag at besværges sig over Skiebnen, efterdi den lader Tigre,

Biørne, Ulve og andre velbyrdige og skadelige Dyr leve saa længe. I have Dage nok at leve udi, hvis I vilde anvende dem paa det, som godt og nyttigt er. I leve 10 gange saa længe som Hiorte, efterdi eders Forhold giver 10 gange meere Materie til forargerlige Krøniker.

Fabelen viser, at Menneskene ubilligen besværgede sig over Livets Korthed: Leve-Tiden er lang nok, hvis den bedre blev anvendt.

120.

Skiønt dette Skrift befatter ikke uden moralske Fabler, kand jeg dog ikke efterlade her at anføre en sandfærdig, skiønt latterlig Historie, som tildrog sig udi den RomanCatholske Dronning Mariæ Tiid udi Engeland. Samme Dronning, efterat hun havde husseret skrækkeligen i Engeland mod Protestanterne, affærdigede hun Doct. Cole med en Commission til Irrland. Docteren, da han paa Reysen var kommen ind udi et Herberg udi Chester, blev han der complimenteret af en Magistrats-Person, hvilken han tilkiendegav sit Erinde, og derpaa udtog en Æske af sit Skriin, sigende: Herudi ligger en blodig Ordre imod de Irrlandske Kiettere eller Protestanter. Vertinden i Huuset, saasom hun var en ivrig Protestant, og derforuden havde en Broder udi Dublin af samme Religion, blev ikke lidet forskrækket, da hun hørte denne Tale. Hun tog 378 derfor sin Tempo, da Docteren gelejdede Magistraten, aabnede Æsken, og i steden for den strænge Ordre indlagde et Kort-Spill. Cole fortsatte sin Reyse, og kom den 7 Octobr. 1558 lykkeligen til Dublin, hvor han strax begav sig til Slottet for at tilkiendegive Statholderen og Raadet sin Commission, og derpaa overgav Æsken, hvorudi den Ordre efter hans Meening var, som Secretereren skulde oplæse: Men man fandt med største Forundring ikke andet end et Kort Spill indsvøbt udi Papiiret. Da nu Docteren helligt vidnede, at derudi havde været en skriftlig Ordre til at forfølge Protestanterne, men at han ikke vidste hvor den var af bleven, svarede Stadtholderen: Vi maa opbie en nye Ordre fra Hoffet: Imidlertid kand vi betiene os af Kortet, for at spille dermed. Doctor Cole vendte derpaa gandske skamfuld tilbage igien, for at erholde en nye Ordre, hvilken ham og blev given. Men, førend han kom til Irrland igien, døde Dronning Maria, og blev succederet af hendes Søster Elisabeth, som var god Protestantisk. Høystbemeldte Dronning, da hun fik denne Historie at vide, lod hun til sig kalde Qvinden, som havde spillet dette Puds, og gav hende en aarlig Pension, efterdi hun derved havde reddet de Irrlandske Protestanter.

Af denne Historie sees, at ved et ringe og latterligt Paafund en almindelig Lande-U-lykke blev afvendt

121. Fabel. ***Nattens Klagemaal over Maanen.***

Natten besværgede sig engang over Maanen og foregav, at det var haardt nok, at Solen gjorde Skaar i dens Regimente. Derudi kunde den dog skikke sig, efterdi Solen lod Nat blive Nat, og deelede Tiden med sig udi lige Parter: Men at Maanen tilegnede sig ogsaa den halve Deel af den anden Part, det var u-taaleligt. Jupiter raadede Natten at frastaae saadan ugrundet Paastand, sigende, at hvis Sagen blev ventileret for en ordentlig Rett, hun kunde reent stødes fra det heele Herredom; thi Vidnesbyrd kunde fremkomme, der vilde vise, at hun tienede ofte ikkun til et Skiul og Skygge for Tyve og Røvere, hvilke vilde øve end fleere Misgierninger, hvis Maanen ved sit Skin saadant ikke en og anden gang hindrede. Da Natten dette hørte, gav hun sig tilfreds og tog sin Stevning tilbage.

Fabelen viser, at Maanen er ikke forgieves satt paa Himmelen, og at den er lige saa nyttig for gode Mennesker, som den er en Skræk for Tyve og Røvere.

122. Fabel. ***Om Bierne.***

En fremmet Bie kom engang af en H endelse ind udi en anden Biekube, hvor han blev vel og kierligen modtagen. Medens han der opholdt sig, erkyndigede han sig om Tilstanden i samme Biekube, hvilken han fandt at være slett og ynkværdig, og ansaae han den som et dødt Legeme uden Siæl: Han merkede der ikke mindste Tegn til Ambition, til Hurtighed, til subtile Videnskaber; han saa over alt slette og ringe Boeliger uden Ziræt og Prydelse. Kort at sige, alt hvad som kom ham for Øyene var Tegn til U-videnhed og Armod: Han kunde derfor af Medlidenhed neppe bare sig for Graad, og gav saadan sin Medynk tilkiende for samme Steds Bier, sigende: Jeg finder denne eders Stad som en øde Lands-Bye mod andre Biers Stæder, hvor Alting svømmer udi Velstand og Rigdom, som ere Frugter af Activitet, Ambition og andre herlige Egenskaber, som de besidde. Han spurte dem videre, hvilke Guder og Gudinder de dyrkede: De svarede, at de levede under Beskyttelse af de Gudinder *Retfærdighed, Ydmyghed, Fornøyelighed*. Han sagde da: Det er nogle herlige Gudinder, som I dyrke, hvilke styrte eder i Foragt og Armod. Giver disse eders Beskyttersker Afskeed, og antager i deres Sted vore Guder, under hvis Beskyttelse eders Stad skal faae langt anden Skikkelse. De Guder som vi dyrke, ere *Ambition, Vellyst, Riigdom*, etc. De sagde da: Slige Guder fører jo Laster og Udyder med sig. Hvortil han 380 svarede: Det er just slige Egenskaber, som I kalde Laster, hvorved den Velstand og de Herligheder erhverves, og hvormed vor Stad er velsignet. Derpaa begyndte han at afmale den Velstand, som fandtes i andre Biekuber, hvoraf de omsider bleve saa bevægede, at de besluttede at følge den fremmede Bies Raad, og at forvise de Gudinder, som de hidindtil havde dyrket. En stor almindelig Forsamling blev derpaa berammet, udi hvilken efter de fleeste Stemmer blev fundet for godt, at *Retfærdighed, Ydmyghed, Fornøyelighed* og den uskyldige Fattigdom skulde forvises Staden, og i deres Sted indkaldes *Ambition, Vellyst, Rigdom* og andre Gudinder, som dyrkedes af deres Naboer. De merkede strax ønskelige Frugter deraf: Thi Staden blev udi en Hast sig selv u-liig, og tillige med Laster tilvoxede udi Rigdom og formeent Velstand. Handel og Vandel, Manufacturer, Konster, subtile Videnskaber, og alt hvad som synes at bestyrke og ziire et Societet, kom udi fuld Drift, saa at de helligholdte den Dag, paa hvilken den fremmede Bie var kommen, som havde aabnet deres Øyen, og viset dem Vey til Velstand. Men hvad skeede? Efter nogen Tiids Forløb merkede de Frugterne af denne sminkede Velstand. Thi med Rigdom, Vellyst og Ambition fulgte Avind, Oprør, Vold, Rov, Mord, ubekjendte Sygdomme, som fødes af Overflod, og utallige andre Ulykker: Tilforn havde de udi deres Armod nok, efterdi de vare fornøyede. Nu derimod leede de udi deres Rigdom Mangel, saasom de aldrig kunde fornøyes, men stedse tørstede efter meere. Kort at sige: Den heele Biekube blev forvandlet til en Røver-Kuule, saa at der var intet uden det som man kalder *Splendida miseria*, udvortes Glands og Ziræt, men indvortes Forraadnelse: Dette foraarsagede, at de funde for godt at give de nye Guder Afskeed igien, og at kalde de gamle tilbage, hvorved Staden kom i sin forrige Skik igien.

Man seer, at denne Fabel sigter til at kuldkaaste Mandevilles Lærdom, hvilken udi den bekiendte

381

Fabel om Bierne (Fable of the bees) søger at vise Lasters og Udyders Fornødenhed.

123. Fabel. Æslet nobiliteret.

Æslet lod sig engang nobilitere, og deraf brystede sig blant sin Medbrødre og andre Dyr: En Skade, som saadant hørte, sagde da: Paa hvad Kandt man vender et Æsel, hvad Skikkelse det end faaer, enten det nobiliteres eller doctoreres, er og bliver det dog et Æsel.

Denne Fabel forklarer sig selv.

124. Fabel. Om Gaasens, Sviinets og Kattens Forvandlinger.

En Mand mistede udi et Aar Tre Døttre, hvilken Forliis gik ham saa haardt til Hiertet, at han var færdig at døe af Sorg. Jupiter ynkedes over denne hans Tilstand, og ved Mercurium lod ham vide, at de første tre Dyr, som ham mødte, skulde forvandles til deylige Jomfruer. Dette skeede ogsaa. Den første som kom ham i Møde, var en Gaas, hvilken strax blev forvandlet til en Jomfrue. Den anden var en Soe, hvilken fik samme Skikkelse.

Den tredie var en Kat, som og paa samme Maade blev forvandlet. Manden lod dem alle Tre med stor Fliid oplære, som de kunde have været avlede af ham Selv. Efter nogen Tiids Forløb bleve de alle vel giftede: Faderen besøgte derpaa sine Sviger-Sønner, for at høre, hvorledes de vare fornøiede med deres Hustruer. Den første sagde, at hans Hustrue i alle Maader var efter hans Sind, alleene dette, sagde han, at hun var lidt gaasagtig. Det vil intet sige, svarede Sviger-Faderen, det haver hun efter sin Moder. Den anden berømmede sin Hustrue for mange gode Qvaliteter, sigende, at der fattedes hende intet uden dette, at hun var lidt skidfærdig. Det haver intet at betyde, sagde Faderen, hendes Moder var ligeledes. Den tredie sagde: 382 Min Hustrue er et Mønster af en dydig Kone, men hun haver dog en særdeles Feyl, som er denne, at, saa ofte hun hører en Muus eller Rotte om Natten, springer hun op af Sengen, og jager efter dem. Samme Vane havde og hendes Moder, sagde Sviger-Faderen.

Denne Fabel viser, at Naturen gaaer over Optugtelsen.

125. Fabel. Æslet Dommer.

En Ræv mødte engang et Æsel, som saae bedrøvet, maver og ilde ud. Ræven sagde: Din Skikkelse giver tilkiende sterkt Arbeyde og slet Føde. Du haver Ret, svarede Æslet, jeg tiener hos en Bonde, som giver mig lidt at æde, men meget at forrette. Ræven sagde da: Hvi slaer du dig ikke til en anden Håndtering? Ulykken er, sagde Æslet, at Naturen haver nægtet mig og mine Medbrødre sine Gaver. Hør, sagde Ræven, du besidder jo Ærlighed. Det er sandt nok svarede Æslet, men man kommer ikke langt i Verden med den Dyd. Haver du ikke hørt sagde Ræven, at Ærlighed er den fornemste Qvalitet hos en Dommer? Det er sandt nok, svarede Æslet, naar den er geleidet af Forstand. Forstand giver lidt eller intet til Sagen, sagde Ræven, man kand ikke sige, at en Dom er u-retfærdig, naar den er fældet af en ærlig Dommer: Hoved-Sagen bestaaer derudi, at du anseer ikke nogen Person, og at derfore, naar du sidder paa din Domstoel, du tillukker Øyene, og, om du imedens Sagen ageres kand falde i Søvn, er det desbedre; thi i saa Maade kand ingen beskylde dig for Partiskhed. Der kand jeg sagte gjøre, sagde Æslet. Godt nok, sagde Ræven da, nu er din Lykke alt giort, og du skal i en Hast blive lige saa f eed, som du nu er maver i Bondens Gaard. Ræven førte ham derpaa ind udi et tomt Dom-Huus, og bad ham ikke at bekymre sig om andet end at sidde med lukte Øyen, og gik derpaa leende bort. Paa Veyen mødte han Bonden, som Æslet tilhørede, hvilken spurte, om han ikke havde seet et Æsel, som var 383 bortkommet? Ræven sagde: Jeg saae et Æsel nyeligen, som gik ind i dette Huus. Bonden forføyede sig didhen, hvor han fandt Æslet siddende paa en Domstoel med tillukte Øyen. Han raabte da saa høyt, at Æslet vaagnede derved, og sagde: Hvad Pokker bestiller du her? Æslet svarede: Jeg sidder her Husbondl og dømmes: Mig synes sagde Bonden, at du heller sidder og drømmer, jeg seer jo ingen, som du kand dømme: Man skal ey heller see nogen, sagde Æslet; thi min Læremester Mikkell haver sagt at Justitia skal være blind. Jeg mærker nok, sagde Bonden, at du taabelige Creatur, efter Sædvane er narret, hvorpaa han stødte det ned af Dommer-Sædet, og pryglede det hiem.

Fabelen lærer, at, endskiønt Ærlighed er en Dommers Hoved-Qvalitet, saa kand dog dermed intet udrettes, med mindre den er gelejdet med Forstand og Videnskab.

126. Fabel. Om Fanden og Ræven.

Fanden og Ræven satte engang en vis Priis, hvilken den skulde tilfalde, som meest kunde narre hinanden. De benævnte ogsaa et Sted, hvor Prøverne skulde gøres. Ræven mødte til bestemte Tiid og Sted, men Fanden blev borte. Der meenes at hans Moder, som kiendte Rævens List, raadede ham fra at møde. Det er ikke at beskrive hvilket stort Navn derved blev Ræven tilveyebragt. Han blev og strax derpaa erklæret Ober-Policus, hvilken Værdighed alle Dyr, endogsaa hans Uvenner maatte tilstaae ham at have fortient, thi hvad kand være større Prøve paa Politique og Stats-Kundskab, end at have slaaget Fanden af Skole.

127. Fabel. Ulvens Undskyldning for Retten.

Ulven var engang beskyldt for en Misgierning, og blev bragt for Retten, hvor han skulde dømmes. Han dristede sig ikke til at nægte Gierningen, men skiød Skylden paa 384 Skovens Diævel Assidæmon, efter hvis Indskydelse og Fristelse, som et skrøbeligt Dyr ikke kand imodstaae, samme var skeet. Beveren, som var en fornuftig Dommer, turde vel ikke nægte Skov-Diævelens Magt, saasom Almuen i Almindelighed saadant troede. Han fældede der-fore saadan Dom, at den Anklagedes eene Øre skulde ved Aben, som var Skovens Skarpretter afskiæres, og at Ulven skulde have sin Regress til Hoved-Manden Assidæmon, der skulde give ham et andet Øre igien. Denne Dom blev overalt priset, saasom Straffen derved blev dicteret uden at støde an mod Skovens Orthodoxie.

Fabelen lærer, at man kand lade den Skyldige citere Fanden, og dog henge Tyven.

128. Fabel. Exempel paa en anden fornuftig Dom af Beveren.

En Loss, som kort derefter for samme Dommer var anklaget, satte den Farve paa sin Misgierning, at den var forud beskikket at skulle skeep, og at ingen kunde imodstaae Skiebnen. Beveren dømte, at Lossens begge Øyen til Straf skulde ved Aben udstinges, sigende, at Straffen ogsaa var forud beskikket tillige med Misgierningen, og at man lige saa lidet udi det eene, som udi det andet kunde staae Skiebnen imod.

Denne Fabel befatter samme Lærdom, som den forrige.

129. Fabel. Dyrs og Fugles Klagemaal.

Jupiter nedskikkede engang Mercurium til Skoven for at anhøre Dyrs og Fugles Klagemaal. Der lod sig da indfinde en stor Mængde, og enhver havde noget at besværgesig over. Ørnen sagde: Hvi haver jeg ikke saadan Musicalsk Stemme som Lerken. Lerken sagde: Hvi kand jeg ikke bringe det saa vidt som Nattergalen. Høgen sagde: Hvi haver jeg ikke faaet ligesaa prægtige Fiædre som 385 Paafuglen. Paafuglen sagde: Hvi haver jeg ikke saadanne Fødder som Høgen. Aben besværgede sig over, at han ikke var begavet med samme Styrke som Løven. Og Løven spurte, hvi han ikke havde faaet Hænder som Aben. Ulven besværgede sig derover, at han ikke var saa listig som Ræven. Og Ræven, at hans Hud ikke var saa net tegnet som Tigerens. Oxen beklagede sig at han ikke havde saadant Hoved som Beveren, og Beveren at han ikke havde saadanne Horn som Oxen. Efterat Mercurius havde anhørt disse og andre Klagemaal, sagde han: I skal alle bønhøres. Et hvert klagende Dyr skal tage dets Skikkelse, hvis Skabning det misunder. Ørnen skal forvandles til en Lerke, Høgen til en Paafugl, Paafuglen igien til en Høg, Ulven til Ræv, og Ræven til en Tiger, og saa fremdeles, saa at ingen herefter skal have Aarsag til at klage over sin Skabning, og misunde andre deres Skikkelse. Paa denne Tale fuldte en almindelig Taushed, og stode alle med nedslagne Hoveder stirrende paa Jorden; thi enhver begyndte at eftertænke, at hvad den paa een Side kunde vinde, kunde den igien tabe paa en anden. Ørnen var den første som brød overtvers og sagde til Mercurius: Naadige Herre! Jeg vil nok blive den, jeg er. Han blev strax efterfuldt af alle de andre, og enhver bad at han maatte beholde sin forrige Skikkelse: Ja alle indtil Muldvarpen sagde sig at være fornøiede med sin Skabning. Heraf tog Mercurius, Leylighed til at bebrejde dem deres ubetænksomme Ønsker og Ansøgninger, og lod dem vide, at Jupiter ikke saa let vilde herefter rekke Øre til deres Bønner.

Fabelen kand appliceres paa ustadige og misfornøiede Mennesker, hvilke selv ikke vide hvad de vilde være, eller hvad de vilde have.

130. Fabel.

Om Aben, som ønskede sig Døden.

En gammel Abe, som af Sygdom og Alder var udmattet, ønskede sig hver Dag Døden. Efterat han en tiidlang 386 havde Morgen og Aften igjentaaget saadant Ønske, lod Døden sig omsider indfinde udi Abens Huule, og spurte, om der ikke boede en gammel Abe ved Navn Morten? Aben, som over dette Syn blev forskrækket, svarede da: Ney, han boer ikke her, det er min Naboe, som boer udi næste Huule. Døden sagde: Ney, det er fra denne Boelig Ønsket er kommet. Aben sagde da: Saa maa det være min Hustrue. Hvorpaa Døden gik bort, og sagde: Jeg tænkte nok, at det var ikke dit Alvor.

Fabelen lærer, at mange Mennesker, som oftest raabe paa Døden, blive meest bange mod hans Ankomst, saa at de med Aben sige: Gak til min Naboe først.

131. Fabel.

Ulvens List mod Faarene mislinger.

Ulven, da den hørte, hvorledes Katten havde besnæret Musene ved at lade sin Hud sværte, søgte efter dens Exempel at forraske Faarene: Han indsvøbede sig udi Faarskind og lagde sig paa Veyen, hvor han vidste at nogle Faar skulde komme: Faarene lode sig bedrage af KlædeDragten, og nærmede sig til ham uden Frygt, saa at de havde blevet ham til Bytte, hvis han havde holdet sin Mund. Men, da han med søde Ord søgte at lokke dem nærmere til sig, merkede de, at det var ingen Faare-Stemme, men at det var en Ulv skiulet under Faare-Klæder; hvorudover de strax raabte Hunden til Hielp, saa at Ulven maatte redde sig med Flugten. Ræven, som denne Historie blev fortaalt, da den siden mødte Ulven, sagde han: Min gode lisegrim I Hvi holdt du ikke din Mund? Maalet røbede dig. Si tacuisti Philosophus mansisses.

Fabelen lærer, at mange ved utidig Tale forspilde de Ting, som de ved Taushed kunde erhverve. Saaledes gik det til med Jyden, hvilken, da han ved en stor Høytidelighed saae, at alle de, som taledede Tydsk, og raabte til Dørvogteren: Mach auff! bleve indladne, 387 nærmede han sig til Porten og sagde: A er ogsaa en Tydsker Falille!

132. Fabel.

Rævens Morale, hvorom han i Skoven holdt Collegium Privatissimum.

Ræven, efterat han paa sin Lærdom havde viset mange Prøver, og erhvervet jus publice docendi, forfattede et Systema Politico-Morale, som han tre gange om Ugen forklarede for Dyr og Fugle. Han havde derforuden en vis Time, hvorudi han holdt Collegium Privatissimum, for hvilket han tog dobbelt Betalning, og som ingen veigrede sig ved, efterdi de Præcepta, som han derudi forklarede, vare betydelige, og af stor Nytte for den, som agtede at komme frem i Verden. Deraf vil jeg ikkun anføre nogle faa Article, hvoraf man nogenledes kand dømmen om de øvrige:

Art. 1. Hvis du geraader udi Trette, da maa du agere offensive mod din Undermand, defensive mod din Ligemand, lade noget falde mod din Overmand, og give dig paa Naade og U-naade mod en Hierophit eller Helgen.

Art. 2. Tag til Takke et Ørefigen af et mægtigt Dyr, at du kand give to til et ringe igjen: Lad dig ride af de Store, at du kand ride paa de Smaa.

Art. 3. Saasom Sandhed allevegne er forhadet, og den haver styrtet mange i U-lykke, da maa du give den

Dyd Afskeed.

Art. 4. *Vend Kaaben efter Veyret, og vær som en Mølle, der saaledes er indrettet, at den kand male med alle Vinde.*

Art. 5. *Hvis du merker nogen Samvittigheds Anstød eller Nagg hos dig, da søg i Tiide at dæmpe den, at den ikke rodfæstes; thi, hvis den fæster Rødder i dit Hierte, bliver den til en Hectica, som siden ikke kand fordrives. Samvittighed er en tung Byrde at bære, og hindrer mange paa deres Vey til verdslig Ære og Lykke.*
388

Art. 6. *Skyd ikke, hvor du peeger, siig ikke hvad du meener, og beflitt dig paa at Hiertet ikke allierer sig med Munden.*

Art. 7. *Leg Vind paa at erhverve de Qvaliteter, som du merker at hielpe til Forfremmelse, og at være paa Moden.*

Art. 8. *Dyder, som ikke er gelejdet med det, som kaldes utile eller nyttigt, er heller Laster end Dyder.*

Art. 9. *Lad Egen Kiærlighed være Grundvold og Motiv til alle dine Gierninger.*

Art. 10. *Beflitt dig heller paa Apparence end Realitet, heller paa at synes end at være; thi at være uden at synes, er til ingen Nytte, saasom Folk see ikke længer end til Tænderne.*

Art. 11. *Lad dit Mundheld idelig være dette, nemlig: Jeg er en ærlig Mand, og naar nogen saadant ikke vil troe, da kræv Fanden til Vidnesbyrd derpaa. Det er: Beseil det med en Kiød-Eed.*

Art. 12. *Hvis du vil stiaele, saa stiael saaledes, at du kand kiøbe dig frie; thi man henger ikke gjerne uden smaae Tyve.*

Art. 13. *Beflitt dig paa at smigre for dem, som kand gjøre dig Tieneste, og spar ingen Titler; thi man kand ikke forsee sig ved at gjøre dem for store.*

Art. 14. *Naar en Værdighed bliver dig tilbuden, saa skiul dig blant Buskene, thi derved baner du dig Vey til fleere og større.*

Art. 15. *Tag selv ikke mod Skiænk og Gave; men lad din Hustrue det gjøre, paa det at du kand have din Samvittighed og Eed frie, og sige, dig at have reene Hænder.*

Art. 16. *Forman din Hustrue til Kydskhed, og lad din Port være tillukket for Almuen; men, hvis nogen stor Patron vil gjøre dit Huus Ære, saa lad alle Dørre staae aabne; thi, om du i saa Maade bliver Hanreder, saa kand du lade dine Horn forgylde.*

Art. 17. *Scrupuleer ikke udi Religionen; men holdt dig blindt ved den herskende Troe, saalænge som den er 389 paa Thronen, thi det er anstændigst og sikketst at rette sig efter Moden, saavel derudi som udi Klædedragt.*

Art. 18. *Bemøye dig ikke med at efterleede Sandhed; men troe hvad dig befales at troe; thi det første er baade farligt og besværligt, det andet derimod sikkert og mageligt; ja ofte baner Vey til Canonisation.*

Art. 19. *Beflitt dig paa at samle Rigdom, og bekymre dig ikke om paa hvad Maade det skeer, thi et Pund er et Pund, enten det er staalet eller fortient.*

Art. 20. *Hvis du intet haver, søg at gjøre dig Credit, og lad dine Creditorer bekymre sig om Betalningen.*

Art. 21. *Hvis du forærer noget bort, saa lad Foræringen skee til dem, af hvilke du kand vente dobbelt saa meget igjen.*

Disse ere de fornemste Article af Rævens Morale, hvorudi han undervisede de fornemste Dyr, helst dem, som kunde vel betale hans Collegium Privatissimum. Han lod det i Pennen føre ved en Abe, som var Skoleholder for den gemeene Almue udi Skoven, og som lod sig bruge til at udskrive saadanne Verker. Han vilde dog ingen Udskrift deraf give, paa det at Verket ikke skulde blive for ge-meent, og tabe sin Priis. Dog meenes der at Fanden ved List engang tilpractiserede sig en Copie deraf, eftersom man merker, at han forplanter den selvsamme Lærdom blant Mennesker.

Aben Kronet Poet.

Aben gjorde engang et Vers, hvilket blev holdet for et Mynster af Skov-Poésie, og alle dømte deraf, at han var den største Poet, som Skoven nogen Tiid havde tilveyebragt. Han blev ogsaa derfor herligen belønnet; han blev kronet med en Poetisk Krone, og ziiret med prægtige og glimrende Titler blant andre af Phæbi eller Apollinis Søn; saa at han erholdt alt hvad et Creatur kunde tilønske sig, undtagen Mad og Drikke; derpaa alleene havde han 390 Mangel: Han merkede saaledes, at udi disse Berømmelser, Kroninger, Æres-Titler, og Poetiske Belønninger var ingen Realitet, og at en hungrig Mave derved ikke kunde husvales, og derfor gemeenligen sagde til dem som gratulerede ham: Laudatur et alget. Endeligen, saasom det var ham om Ophold og daglig Føde at gjøre, besluttede han at forlade Skoven, og at tage sin Tilflugt til Mennesker; Men han fandt der samme tørre Belønninger, som blant Dyr. Hvorudover han omsider, for ikke at døe af Hunger, maatte antage en ringe og foragtelig Tieneste, og blev af en kronet Poet forvandlet til Stegevender hos en Advocat.

Denne Fabel viser Poeters slette Skiebne.

134. Fabel. Biørnen Cantzler.

Biørnen blev engang bæret med Cantzlers Titel. Over denne uformodentlige Værdighed forundrede sig de andre Dyr, og var den Materie til Discours overalt i Skoven en tiidlang: Ja der fandtes nogle, som saadant ikke vilde troe. Blant de Vantroende var en Ulv, som spurte Ræven om det var sandt, og sagde, at han saadant ikke kunde begribe, hvortil Ræven svarede: Da begriber jeg det meget vel; thi han faaer ingen Gage.

Fabelen viser, at man ikke kand misunde nogen en Æres-Titel, naar ingen Løn følger med. Saaledes da Skræder-Lauget engang gav deres Bud Titel af Secreteerer, og Oldermænden derfor blev tiltalet, svarede han: Derimod give vi ham ingen Løn.

135. Fabel.

En Hiort var meget yndet i Skoven af alle Dyr: Ingen kunde ret begribe Aarsagen til saadan almindelig Yndest, helst saasom han selv beflittede sig ikke meget paa at erhverve den; thi udi hans Omgængelse og Opførsel var adskilligt, hvorover en og anden kunde støde sig; men de 391 kunde enten ikke see saadanne Fejl, eller de søgte at undskylde dem. Men, da han een og anden gang siden søgte at signalisere sig ved Gierninger, som burte have erhvervet ham Ære, Berømmelse, og alle Dyrs Affection, skiønnede ikke alleene ingen derpaa, men tvertimod alle søgte, enten at forringe eller ved Udtolkninger at sværte de samme, saa at virkelige Dyder bleve giorte til Fejl. Hiorten blev herover gandske forvildet, saasom han kunde ligesaa lidet begribe det eene som det andet. Han aabnede sig herudi for en gammel fornuftig og udi Verdens Løb erfarend Katt. Den samme sagde da: Kiære Ven! Jeg merker at du ikke kiender Verden ret, og at du ikke veed hvad Jalousie og Avind udvirker: Ingen staaer større Fare for at tabe Yndest blant Dyr og Mennesker end den, der ved glimrende Dyder stræber at vinde dem.

Fabelen lærer, at Kattens Morale er vel grundet, og at det ved utallige Exempler af Historier og Erfarenhed kand bestyrkes. Men, endskiønt Dydens Vey er fuld af Knorter, og priselige Gierninger ere gemeenligen gelejdede af Avind, saa bør man derfor ikke lade sig afskrække; men eftertænke, at Dyd da ret fortienner Navn af Dyd, naar den exerceres med den Øvendes Skade.

136. Fabel. ***Bondens Samtale med Caninen.***

En Bonde taledede engang med en Canin, og spurte om Skovens verdslige og geistlige Tilstand. Caninen underrettede ham derom og sagde, at de smaa og svage Dyr undertrykkes her af de store og sterke. Bonden svarede da, at det gaaer ligedan til iblant Mennesker. Videre sagde Caninen: Man reflecterer her ikke meget paa Dyd og Forstand; thi et Æsel kand ligesaa snart komme fort, som det fornuftigste Dyr. Ligeledes blant Mennesker, svarede Bonden; thi mange vigtige Embeder beklædes hos os af tobeenede Æsler. Visse Dyr, sagde Caninen, blant os igiennemhegle de Synder og Misgierninger, som de hver Dag 392 selv bedrive. Ligeledes skeer det hos os, sagde Bonden. Daarlighed og Forfængelighed, sagde Caninen, tiltager hos os med Alderen: Paa et Haar ligeledes hos os, svarede Bonden; thi Mennesker blive ikke ret galne førend de blive gamle. Hos os, sagde Caninen, regierer blant andet den Daarlighed, at visse Dyr søge om at kaldes det de ikke ere, som for Exempel, et Æsel søger om at have Titel af en Elephant, og en Ugle at kaldes en Nattergal. Hvor lige ere vi ikke udi Alting, svarede Bonden, hos os søge de, som ere fødte skevbeenede og krogryggede om at kaldes velbaarne. Ægteskab er blant Dyr, sagde Caninen, ikke andet end et Kræmmerie; thi man spørger hverken om Dyd eller Forstand, men alleene om hvad een haver til beste, derfor gaaer det ofte saa til, som det gaaer. Derudi ere vi og hinanden lige, svarede Bonden; thi Mennesker, som ville gifte sig, spørge ikke om Personen, men om Medgiften: Derfor gaaer det og som det gaaer. Jeg vil nu ikke meere spørge om Dyrenes Sæder og Levemaader, sagde Bonden; men siig mig hvad Troe haver man udi Skoven? Her ere lige saa mange Religioner, svarede Caninen, som her er Art og Slægt af Dyr og Fugle. Og hos os, sagde Bonden, helst udi de store Stæder, ere lige saa mange Religioner som Hoveder; men hvilken Religion, fortfoer han, holdes blant eder for den rette? Den rette Troe, svarede Caninen, holdes at være den, som udi almindelige Forsamlinger efter de fleeste Stemmer er funden for godt at være den rette. Men der findes utallige Dyr og Fugle, som saadant ikke ville antage og erkiende, saa at derudover store U-roeligheder foraarsages; dog ere visse heele Slægter af Dyr som uden ringeste Scrupel troe alt hvad som efter de fleeste Stemmer er paalagt dem at troe; thi man hører ingen Religions-Tvistigheder iblant Østers, Snegle og Muldvarpe. Og er det i den Henseende, at de bæres med den Titel af de Orthodoxe Creature. Ligesaadan Berømmelse, sagde Bonden, legges paa vore Bønder og Kullsviere, hvorpaa han tog Afskeed med Caninen, og takkede for god Underretning.

393

137. Fabel. ***Abens ugrundede Klagemaal.***

Beveren forfattede engang et Skue-Spill, hvorudi han paa en skiemtsom Maade afmalede Dyrs og Fugles Fejl og Daarligheder i Almindelighed; Alle rosende Verket, saa-som de holdte det at være ikke mindre uskyldigt end nyttigt. Aben alleene besværgede sig heftigen derover, sigende, det heele Verk at sigte paa sig: Han agtede derfor at indgive Klagemaal over Autor, og raadførte sig med en Biørn om hvad Satisfaction han skulde paastaae: Biørnen sagde da: Kiære Morten! Jeg tør sværge paa, at Autor aldrig haver tænkt paa dig. Betænk kiære, at det er fast en Umuelighed at gjøre nogen Comædie uden man i alle Scener treffer en Abe. Aben svarede da: Hvis jeg ingen Ret kand faae, skal jeg selv forfatte et Skue-Spill, for at hevne mig over Beveren. Ach, ach! sagde Biørnen, en Comædie kand lettere skrives om en Abe, end den kand forfattes af en Abe.

138. Fabel. ***Om den fængslede Biørn.***

En Biørn blev engang formedelst en Misgierning fængslet og indsluttet udi et lidet skrøbeligt Fange-Huus.

Ræven, som saadant saae, sagde til Vagterne: I holde Vagt over Fængslet, at Fangen skal ikke undflye, holder heller fast paa Fangen, at Fængslet ikke skal løbe bort.

139. Fabel.

Storkens og Høgens Moralske Taler.

Paafuglen satte engang en Priis, som skulde gives den, der holdt den fyndigste Tale udi en Moralsk Materie. Adskillige Fugle lode sig da høre; men ingen signaliserede sig saa meget, som Storken og Høgen, thi deres Taler vare saa sterk udarbejdede, at de fleeste Tilhørere ikke kunde giette sig til, hvilken af dem Friisen vilde tilfalde. Efterat 394 Prøverne vare giorte, blev Prisen tildømt Storken. Over dette besværgede Høgen sig heftigen, foregivende, at hans Tale for upartiske Dommere altid kunde veye op mod Storkens. Men ham blev svaret, at, endskiønt begge Moraler vare lige gode i sig selv, kunde de dog ikke dømmes at være lige gode, saasom den eene var holden af en uskyldig Stork, men den anden af en Rov-Fugl.

Fabelen lærer, at, naar to gjør et og det samme, er det der f or e ikke eet og det samme: Dens Prædiken haver best Virkning, hvis Levnet svarer til Lærdommen.

140. Fabel.

Ulvens sidste Skriftemaal.

Da Ulven af en langvarig Sygdom var bleven saa udtæret, at hånd merkede sit Time-Glas at være udrundet, lod han til sig kalde sine Børn, hvilke han opmuntrede til Dyd, og at træde udi sine Fodspor. Han sagde blant andet: I vide, kiære Børn! at jeg stedse haver offret til Guderne den 10de Deel af alt det Bytte, jeg haver erhvervet, saa at jeg derfor kand døe med en god Samvittighed. Hans Hu-strue, som og var nærværende, sagde da, at disse Formaninger vare u-nødvendige, saasom hun var forvisset om, at de kiære Børn vilde troeligen følge deres Faders Exempel, saavel udi at røve som udi at offere.

141. Fabel.

Rotten excommuniceret af Munkene.

En Rotte, som opholdt sig udi en Kloster-Kirke, og som engang var overbeviist at have gnavet og fordervet en Bibel, som laae paa Alteret, blev af Munkene for saadan Misgierning sat udi Kirkens Band. Rotten appellerede fra denne Ret til Stadens Prælat, og ved Vidner bevisede, at det var en Bog, som Munkene aldrig brugte, saa at det kunde være lige meget enten den blev fortæret af Rotter eller af Møll. Prælaten spurte derpaa, om han ikke havde 395 beskadiget Alter-Klædet, og, da han hørte, at det var urørt, sagde han: I saa Maade er jo ingen Skade skeed, hvorpaa han frikiendte Rotten, og løsedede ham af Kirkens Band.

Fabelen lærer, at Kirkens Ornamente ere udi visse Klosterer meer udi Priis end Bibler, som ikke bruges.

142. Fabel.

Geistlige Gaver.

Da en stor U-lykke engang skeede udi Skoven, hvorved adskillige Dyr geraadede udi yderste Elendighed, lode de Beskadigede anholde om en Collect, hvilken dem og blev bevilged. Alle Dyr fra Løver indtil Madiker, fandtes villige at give hver efter sin Formue; men ingen lod see større Generositet end Hierophiterne eller de hellige Slanger; thi deres Gaver vare store og overflødige, og bestode alle ikke udi forgængelige Ting, men udi Ønsker og tusinde Velsignelser, som ikke kunde opveyes med Penge.

Fabelen sigter paa de Munke og Geistlige, som have paastaaet Befrielse fra almindelige Byrder og Paalæg, sigende, at deres Ønsker og Bønner kand ballancere mod andre Stænders Gaver og Tilskud, og foregivende sig til intet andet at være pligtige, endskiønt de leve udi største Velstand og Rigdom.

143. Fabel. Tvende Marcotentere.

Udi en Kriig, som blev ført mellem tvende Nationer, vare to Øll-Tappere antagne i een af Krigs-Hærene til Marcotenter: Begges Telte stode tet ved hinanden; Den eene Øll-Tapper havde udi sit Telt en Tønne fuld af godt Øll, som han holdt tilfals udi Leyeren, og raabte ideligen til de Forbigaaende: Her er skiønt Øll 4re Skilling for Kanden. Den anden, som allerede havde udsoldt, speculerede paa, hvorledes han paa sin Medbroders Bekostning kunde blive 396 deelagtig udi Handelen: Han borede derfor et Hull paa den anden Side af Tønden, som vendede til hans Telt, og raabte: Her er skiønt Øll 3 Skilling for Kanden, hvorpaa alle løbe hen til det Telt, hvor man fik best Kiøb. Den første kunde ikke begribe af hvad Aarsag den anden lod saa hastig Prisen falde, hvorved Næringen blev fordervet. Han blev dog en Tiid lang ved sin forrige Friis: dog, saasom det varede for længe, maatte han omsider beqvemme sig til at holde Friis med sin Naboe, og derfor begyndte at raabe: Her er ogsaa skiønt Øll til 3 Skilling Kanden; men, da han skulde skiænke, fornam han, at Øllet var udtappet, og at Tønden var tom.

Denne Fabel viser Vey til den sikkerste Handel.

144. Fabel. Rævens Critique over tvende Abers Promotion.

Paa de Tider, da Dyr kunde tale, vare adskillige af dem udi Tieneste hos Mennesker: Man haver fundet antegnet en Historie om tvende Aber, hvilke udi en Kiøbstæd havde antaget Tienester, saa at den eene af dem var Skrædder, og den anden Slagter. Efterat de nogen Tiid havde øvet disse Haandverker, bleve de kiede deraf, forlode Mennesker, og begave sig til Skoven igien, hvor de søgte at anholde om nogle andre meer reputeerlige Forretninger. De naaede og deres Sigte, thi den eene blev efter nogen Tiids Forløb Raads-Herre og den anden blev promoveret til Doctor Medicinæ. Alle de Dyr, som vidste, at den eene havde været Slagter, og den anden Skræder, dreve Spott med disse Promotioner; men Ræven, som saadant hørte, meenede, at der paa disse Forfremmelser var intet at sige; thi, sagde han, naar en Slagter bliver Medi-cus, øver han i visse Maader sin forrige Profession, og bliver ved at slagte, og hvad kand være rimeligere end at gjøre en Skræder til en Raads-Herre: Man veed jo, sagde han, at Justitien meer og meer slides, hvorudover, naar et Hull kommer derpaa, det kand tiistoppes af Skræderen.

145. Fabel. Døden og Katten.

Døden indstillede sig for en Katt, for hvilken han tilkiendegav, at han maatte forlade Verden. Katten bad da om en liden Leve-Tiid for at gjøre Poenitentze. Døden lod sig overtale, og den gang gik bort. Katten tog derpaa Afskeed med Hustrue, Børn, Slægt og Venner, og forføyede sig til det næste Munke-Kloster, hvor han som en alvorlig Poenitent indsluttede sig i Klosterets Fadebur eller SpiiseKammer, og der bortdrev en tiidlang med at bede og at æde. Efterat han udi denne Poenitentze var bleven saa spækfeed, at han udi Fædme Klosterets Prior selv intet eftergav, indstillede Døden sig paa nye. Katten bad om videre Opsættelse for at fuldføre sin begyndte Poenitentze. Achl sagde Døden, jeg seer af din Skikkelse, at du est bleven en saa fuldkommen Pænitent, at Canonisation dig ikke vel kand nægtes: Ingen Tiid er beqvemmere for dig at døe. Hvorpaa han slæbede Katten bort.

Fabelen viser af hvilken Betydelse Munke-Poenitentze er.

146. Fabel. Tvistighed mellem Medicinen og Chirurgen.

Medicinen lod en gang stævne Chirurgen for at svare til de Beskyldninger, som skulde gøres mod den sidste, efterdi den indfaldt udi den førstes Forretninger, betog dens Næring, og ved voldsomme Remedier bragte utallige Patienter i Graven. Chirurgen lod sig af disse Beskyldninger ey skrække, men tog Contra-Stævning mod Medicinen, som den beskyldte at have meer dens egen Nytte end Patienternes Frelse for Øyen, og at dens Methodiske Curer sigtede til intet, uden til at forlænge Sygdommer, og at forøge Salaria. Alting kom herpaa udi heftig Bevægelse. Begge Parter havde stort Anhang, sær Medicinen, hvilken var understøttet af alle Apothekere, som funde deres Regning ved mange Recepter og Methodiske Curer. Da denne 398 Tvistighed kom *Naturen* for Ørne, lod den til sig kalde de stridende Parter og formanede dem at lade falde en Trette, som vilde forspilde Begges Næring. I vide jo Selv, sagde Hun udi eders Samvittighed, at det er jeg, som cu-rerer de fleeste Svagheder, og at I gemeenligen intet andet bestille end at forvirre mig udi mit Embede: Hvis I fremture udi eders Stridighed, lægger jeg saadant til eders Beskæmmelse for Dagen, og gjør af heele Nationers Ex-empler min Beskyldning beviislig: Da de stridende Parter dette hørte, toge de deres Stævninger tilbage, og sluttede saadant Forliig, at den eene skulde see igiennem Fingre med den anden, hvorved det er forblevet indtil denne Dag.

147. Fabel. Theologiens Klage indgivet til en Kirke-Forsamling.

Blant alle Videnskabe var forud ingen udi mindre Anseelse end Theologien: Den bestod ikkun udi nogle faa zrticle, var simple udi Klæde-Dragt, gik idelig til Fods fra et Land til et andet, og blev seet over Axlen af de andre Videnskabe, hvilke neppe vilde bæere den med en Hilsen, naar den mødte dem paa Veyen: Dette kunde Theologien ikke længere fordøye, og derfor indgav en Klage til en almindelig Kirke-Forsamling, foregivende, hvor u-anstændigt det var, at Hun, som burde kaldes Dronning for Videnskaber, stedse skulde forbindes til saadan tarvelig og foragteligt Dragt, da de andre lode sig dagligen see udi Statz og prægtig Eqvipage. Kirke-Forsamlingen fandt Theologiens Klage at være vel grundet, saa at efter de fleeste Stemmer blev besluttet, at hun herefter maatte føre sig op efter sin Stand. Siden den Tiid haver hun faaet den Skikkelse, som man nu seer den at have. Den er bleven forøget med u-tallige Tillæg og ziiret med saa mange prægtige Prydelser, at man fast ikke kand see Grunden deraf: Saa at Troen vel er bleven mindre, men Troens Artikle derimod fleere.

148. Fabel. Historiens Skiebne.

Historien blev engang satt fra sit Embede. Aarsagen til saadant Fald var denne: Alle Stænder havde længe besværet sig over dens Forhold. Konger og Førster stødte sig over dens Dristighed, og at den lagde for Dagen Hemmeligheder, som ellers ingen torde lade sig mærke med, og at den med rette Farve beskrev Feyl, hvilke Hof f-Mænd, Ministrer og andre afmalede som Dyder og Zirater. Ministrer og Generaler besværgede sig derover, at den afmalede deres Opførsel med alt for livagtig Farve. Hoff-Mænd, at Historien demasqverede dem for ofte, og visede hvor lidt Potentater kunde forlade sig paa deres sminkede Ord og Taler. De høye Skoler, efterdi den visede, at de tvistede om umagtpaaliggende Ting, og skreve Bøger om Materier, som de selv ikke forstode, eller commenterede over de Ting, som ikke existerede. Kiøbmand-standen, at den gav tilkiende Sviig og Bedragerie, som i samme Stand gik i Svang, og som kunde paamine andre at tage sig vare. Bønder kunde ikke lide, at den taledes om deres Forfædres Arbeydsomhed, hvilket var i deres Tanker ikke andet end at bebreyde dem deres Forsømmelse og Uduelighed. Geistligheden at den beskrev de gamle Kirke-Fædres Tarvelighed, Arbeyde og Ydmyghed, fra hvilke Dyder Efterkommerne saa meget havde vanslægtet. Kort at sige: Alle Stænder forargede sig over Historiens Opførsel, og derfor af yderste Magt arbeydede paa dens Fald, og ikke aflode førend de havde skildt den ved Embedet. Historien geraadede derover udi en elendig Tilstand, saasom den intet Haandverk havde lært hvormed den kunde nære sig. Udi denne Forvirrelse maatte den tage Tieneste hos en Skorsteen-Feiger, formeenende at saadant Haandverk var det eeneste, som kunde have nogen Overeensstemmelse med forrige Håndtering, saasom Historie-Skriveren og Skorsteen-Feigeren begge gjøre Profession af at feige, hin Stat og Kirke, denne Caminer og Skorsteene. Efterat den 400 en tiidlang havde været i saadan foragtelig Tilstand, ynkedes adskillige omsider derover, og magede det ved Forbønner, at Historien kom til sit forrige Embede igien. Men saadant skeede ikke uden med mange haarde Vilkor, som den maatte beqvenne sig til at underskrive. Conditionerne vare disse, at den herefter ikke maatte skrive uden om store Herrers Fødsel, Daab, Død, Liig-Begængelse, item om Kendelser, som Ildebrand, Pest, Jordskielv, Formørkelser, Cometer, etc. Den blev vel tilladt at melde om Kriig og Feltslag, men uden Critique, og uden at eftersøge en Kriigs rette Aarsag. Saaledes blev da Historien indskrænket, og er kommen i den Stand, som vi nu see den at være udi, hvorudover vi i steden for gamle nyttige Historier have ikke uden Dag-Registere og tørre Annales.

149. Fabel. *Justitiens Forvandling.*

Justitien var for dum udi liden Anseelse, den havde selv neppe det daglige Brød, og kunde ikke hielpe andre ved dens Middel til nogen Næring: Dens Fattigdom var saa stor, at den ikke havde Klæderne paa Kroppen, men gik ganske nøgen. Endeligen, saasom den var frugtbar paa Inventioner, arbeydede den paa, efter andre Videnskabers Exempel, at bringe sig udi Anseelse. Hun adresserede sig derpaa til en Philosophus, som ved Moralske Skrifter havde skrevet sig riig, og, efterat hun havde aabenbaret ham sit Forsætt, som han holdt for at ville gelinge, gik han i Caution for hende hos Kræmmere, hos hvilke hun udtog paa Credit adskillige Zirater, Broderier, Chicaner og nogle Skokke af Formaliteter, hvormed hun udstafferede sig. Da Folk saae hende udi saadan Prydelse, blev deres Foragt forvandlet til Ærbødighed, saa at hun fik mange Tilbedere. Hendes Klæder vare fulde af kostbare Broderier, og hendes Slæb var konstigen sammensatt af Formaliteter, hvilke havde den Virkning, at, naar den rørte ved Jorden, opvoxede deraf Advocater, Protocollister, Skrivere og 401 Ting-Stude. Saaledes fik Justitien en nye Skikkelse, kom fra yderste Armod til største Velstand. Om det menneskelige Kiøn ellers haver vundet noget derved, derom maa de, som have Processer, dømmes.

150. Fabel. *Process mellem Sandhed og Løgn.*

Sandhed havde ofte besværet sig over Løgneren, og viset, at den saavel hemmelig som aabenbare søgte at angribe og underminere sig. Dette havde den en og anden gang angivet for Øvrigheden, men uden at erholde andet Svar end at henvises til Lands Lov og Rett. Hvorudover Sandheden omsider maatte skride dertil, og lade en Stevning udstæde mod Løgneren, hvilken hun paastod formedelst hendes skammelige og forargelige Opførsel at være uværdig til at nyde Borgerskab udi nogen Stad. Løgneren, saasom hun vidste, at den mod hende giorte Beskyldning var vel grundet, og som frygtede, at faae en haard Dom, raadførde sig

med Fanden udi denne Sag. Fanden raadede hende da at tage til Procurator en gammel Academisk Disputator, der vidste best at føre sig til Nytte sin Logica og Metaphysica for at gjøre Hvidt til Sort og Sort til Hvidt. Dette Raad blev fuldt, og samme Advocat forsvarede Løgnens desperate Sag med saadan Subtilitet, og forbløffede ContraParten med saa mange Distinctioner, at Løgneren for Retten blev frikiendt, og Sandhed blev som temere litigans dømt til at betale Processens Omkostning, og en anseelig Sum til Justitz-Cassen. Saaledes blev Løgneren, med hvilken man tilforn ikkun havde seet igiennem Fingre, ved en Dom autoriseret til at lyve. Det er ikke at beskrive, hvilken Glæde dette opvakte hos Fanden; han celebrerede Dagen derefter en Høytiid, som endedes med et lystigt Ballet, og siges der, at Fandens Moder, u-anseet hendes høye Alder og de Liigtorne, hvormed hun var plaget, dandsede den heele Natt.

402

151. Fabel.

Alliance sluttet mellem Philosophien og Mekanica.

Philosophien havde sin Residentz paa et høye Slott udi Grækenland; Slottet var omringet af dybe Graver, og Skildvagte stode stedse ved Porten for at hindre at enhver ikke skulde have frie Indgang, saa at den levede paa de Orientalske Kongers Viis, der sielden lode sig see, og ikke familiariserede sig uden med faa Favoriter. Dens Skikkelse var stedse den samme, saa at den udi Fædme tog hverken af eller til. Den syntes at være ved god Sundhed, alleene at den een og anden gang truedes med Obstruction, hvilken den blev raadet af Lægen i Tide at forekomme. Men den holdt saadant at være af ingen Betydelse, og vilde ingenlunde beqvemme sig til at bruge Medicine. Dog, saasom Obstructionen tog meer og meer til, lod hun sig omsider overtale til at medicinere, betienende sig af nogle nærværende Favoriter, som hun holdt for at have nogen Kundskab udi Læge-Konsten. Men de Medicamenter, som af de samme bleve hende givne, havde aldeles ingen Virkning, tvert imod Obstructionen tog meer og meer Overhaand. Udi denne Tilstand blev hende sagt, at udi Forstaden boede en gemeen Matrone ved Navn Mekanica, som foregav, sig at kunne hielpe Philosophien til rette, hvis hun vilde bruge hendes Medicamenter. Mekanica blev derpaa inviteret, og lod hun sig indfinde paa Slottet med en Apotheker ved Navn Experimentum. Disse tvende toge sig paa at curere Fruen, og merkede man strax en forunderlig Virkning af deres Medicamenter; thi Svagheden blev ikke alleene fordreven, men Philosophien fik nye Kræfter, og en nye Skikkelse, saa at hun blev fast ukiendelig for dem, som havde seet hende tilforn. Herudover fattede hun saadan Kiærlighed til Mekanica og Experimentum, at hun gandske allierede sig med dem, indrømmede dem fri Boeliger paa Slottet, og intet foretog sig uden deres Raad. Frugterne deraf vare disse, at Philosophien er kommen i den herlige Stand, som vi see den at være udi. 403 *Fabelen lærer, at de Gamle ingen synderlig Fremgang kunde gjøre udi Philosophien, efterdi de beflittede sig heller paa at forklare og forfægte Forfædrenes Lærdom, end at examinere den, og ved Experimenter at erhverve sig meere Lys. De foragtede ogsaa Mekanica, som de holdte for at være u-anstændig for en Philosopho, og at henhøre til gemeene Haandverker, da dog Erfarenhed viser, at Mekanica haver tilveyebragt de største Decouverter udi Philosophien.*

152. Fabel.

Rangs-Tvistighed mellem Videnskaber.

Republiken gjorde engang et stort Aftens-Maaltid, og dertil inviterede alle Videnskaber. Hun gav Ordre til hendes Hoffmesterinde at rangere Giæsterne ved Taflet hver efter sin Værdighed. Men man merkede da, at Dyd og Lærdom ikke altiid staae i Forbindelse med hinanden; thi der reysede sig en heftig Tvistighed om Rangen, hvilken ikke endedes uden ved et blodigt Slagsmaal. Theologien forlangede at sidde ved Bord-Enden. Den sagde: Jeg vilde gjerne lade mig nøye med det nederste Sæde, men jeg maa staae paa Kirkens Respect. Philosophien meenede, at, saasom Religionen grunder sig paa den sunde Fornuft, saa tilkom hende Fortrin. De Transcendentalske Videnskabe meenede uden Disput, det øverste Sæde sig at tilkomme. Rhetorica udtømmede alle sine Poser for at vise sin Ret, og taledede med saadan Fynd, at endeel af de andre stod færdig til at give sig. Da traadde Mathesis frem, og sagde: Snak haver man nok af. Vil man see efter en Videnskabs Vished og Soliditet, saa kand ingen disputere mig Rangen: Kort at sige: Den eene vilde ikke give den anden noget efter, men Tvistigheden tog saaledes til, at de komme i Haar sammen, og lod ingen da see

større Hidsighed end Philosophia moralis, thi den sloges med saadan Brutalitet, at den med sønderrevne Klæder og blaa Øyen kom 404 tilbage. Giæstebudet blev saaledes spildt; men paa det at Retterne kunde blive fortærede, lod Republiken invitere Soldater, Matroser og Bønder, hvilke uden Ceremonie udi all Sømmelighed satte sig til Bords, og skildtes som Venner.

153. Fabel.

Twistighed mellem Metaphysica og Agerdyrkningen.

Metaphysica og Agerdyrkningen mødte hinanden engang paa en snever Vey, og, som den eene ikke vilde gaae tilside for den anden, sagde Metaphysica til Agerdyrkningen: Hør Morlille I Veed I vel hvem jeg er, og veed I vel hvad I Selv er? Ja vist, svarede Agerdyrkningen, jeg haver den Ære at kiende Madamen, og veed hendes Forretninger, de ere mestendeels de samme, som en vis Keysers, der drev en vis Tiid af Dagen bort med at jage efter Fluor. Dette spidske Svar forbittede Metaphysica saaledes, at hun med Magt vilde trænge sig igiennem; men, saasom Agerdyrkningen var sterkere og solidere, fik hun Overhaand, og fortsatte sin Reyse. Herudover reysede sig Proces mellem disse tvende Damer, og blev samme Proces ageret for Pedanteria, som udi samme Aar forrettede Dommer-Embede. Dommen blev denne, at Agerdyrkningen, som det ringeste Videnskab, skulde herefter regnes iblant gemeene Haandverke, og at den blev forbuden at lade sig indfinde udi Samqvemme, hvor de høye Videnskabe vare. Agerdyrkningen, som ved denne Dom saae sig saaledes at være for-haandet, kunde ikke fordøye saadan Spot, og derfor gik frivilligen udi Landflygtighed, uden at nogen af de andre Academiske Videnskabe søgte at overtale hende at forblive udi Landet. Tvertimod, de meenede, at Dommen var ikke skarp nok, eftersom den Formastelse, som Agerdyrkningen lod see mod en saa høyt og fornemme Videnskab som Metaphysica, syntes at røre samtliges Ære og Reputation. Saaledes triumpherede Metaphysica over sin Fiende, og gav hun sin Glæde tilkiende ved et prægtigt 405 Giæstebud, som paafulgte. Men den Glæde varede ikke længe; thi man merkede Aaret derefter bedrøvelige Virkninger af Agerdyrkningens Bortgang: Saasom Jorden laae udyrket, begyndte Korneet saaledes at stige, at ikke uden de rigeste Folk kunde tilkiøbe sig det. Siden kunde man ikke faae det for Penge. Ja Elendigheden tog saa til, at mange døde af Hunger, og siges der, at Metaphysica og hendes Søster Logica omsider af Trang maatte kaage Supper paa deres Skind-Trøyer og Tøfler. Herudover maatte man ydmyge sig for Agerdyrkningen, kalde hende tilbage, og give hende Sted udi Videnskabernes første Classe. Derved kom Alting udi forrige Stand igien. Pedanteria blev formedelst sin ugrundede Dom satt fra Dommer-Embedet, og Års Critica blev Dommer i dens Sted igien.

154. Fabel.

Rotten og Døden.

Døden lod sig engang indfinde hos en gammel bedaget Rotte, og lod den vide, at det var Tiid strax at flytte: Rotten veigrede sig vel ikke for at døe, men besværgede sig alleene derover, at saadant blev den forkyndet uden foregaaende tilstrækkelig Kald og Varsel. Den foreholdt ham da, hvor ilde hans Klagemaal var grundet, han sagde: Min gode Glorius! Du haver naaet saa høy Alder, som nogen Rotte: Du seer dine Medbrødre nu paa een, nu paa en anden Maade dagligen at omkomme, du seer Katten hver Dag udi Huuset, og siger dog, at dig ingen Advarsel gives om at døe. Rotten kunde intet dertil svare, og derpaa villig gik til Døden.

Fabelen lærer, hvor ubeføjede Mennesker ere at protestere mod Dødens uformodentlige Ankomst, da de dog hver Time paa Dagen see for Øyne Ting, som advare dem derom, og at de derfor ideligen bør staae reysefærdige, og bereedte til at tage Afskeed med Verden.

155. Fabel.

Tvende Gedebukke stanges.

Tvende Gedebukke, som passerede for de største Philosophi udi Skoven, geraadede engang, skjønt for en ringe Ting, udi en saa heftig Tvistighed, at de fodrede hinanden ud til Eene-Kamp. Et Faar, som saae dem at stanges, nærmede sig da til dem og sagde: Skiemmer I Eder ikke? I som holde eder selv for store Philosophi, og som formane andre Dyr at styre deres Affecter, at lade see saadan Ufuldkommenhed. Gedebukkene svarede dertil: Vi ere Philosophi alleene udi Theori, men ikke udi Praxi, og derpaa bleve ved at stanges.

Fabelen sigter paa de Mennesker, som bilde sig ind, at de ere Philosophi, da Erfarenhed dog viser, at deres Studeringer have gjort dem vel lærdere, men ikke bedre.

156. Fabel. Rhetorica og Norden-Vinden.

Rhetorica, endskiønt det mindste Solide af alle Videnskaber, var paa nogen Tiid af visse Menneskers Hyklerie bleven saa fordærvet, at hun begyndte at see de andre over Axelen, og, paa det hun kunde synes høyere og anseeligere end hun i sig selv var, tillagde hun sig et par Stylter, hvoraf hun betienede sig udi Forsamlinger, og udi Spadsere-Gange; Da hun engang lod sig see udi saadan Eqvipage, blev hun angreben af en sterk Norden-Vind, hvilken blæsedde hende omkuld med saadan Magt, at Skiørtet stod hende en halv Alen over Knæerne. Denne Hændelse gik hende meget til Hierte, helst saasom just paa samme Tiid en Cavalier gik hende forbi, hvilken smilede derved. Hun taledde derfor Norden-Vinden haardt til, og bebreidede ham den liden Respect han lod see for Fruentimmer, helst udi unge Karles Paasyn. Norden-Vinden svarede dertil: Min kiære Frue! Jeg er ikke af mange Complimenter. Jeg 407 forretter mit Embede, naar jeg befales at blæse. Hvis nogen Spott er hende vederfaret, da maa hun ikke skyde Skylden paa mig, men paa hendes Stylter: Saaledes sagde han, gaaer det, naar en af Hovmod vil gjøre sig en Alen længere end han er. Hvis hun havde gaaet paa sine Been som andre, var hun nok bleven staaende.

Denne Fabel sigtet paa Tale-Kunstens Forfængelighed, og viser, at de gamle Romere og Græker uden Føye have satt større Priis paa den, end paa de nyttigste Videnskabe.

157. Fabel. Beverens Opførsel udi Dommer-Embede.

En Bever havde ved nogle Aars Studeringer erhvervet sig saadan Kundskab udi Naturlige Sager, at han kiendte alle Dyrs, Fugles, Insecters, Træers og Planters Egenskabe. Det store Navn, som han ved saadan Lærdom havde tilveyebragt sig, foraarsagede, at man offererede ham et anseeligt Dommer-Embede, hvilket Beveren ikke veigrede sig ved at imodtage, saasom han meenede, sig at være end høyere og vanskeligere Bestilling voxen. Men hans Domme vare saa u-rimelige og ilde grundede, at alle Dyr dreve Spott dermed, ja han merkede sig selv at være ubeqvem til saadant Embede, og derfor nedlagde det frivilligen, sigende: Hvis jeg havde lagt lidt mindre Vind paa at efterforske Insecters og Planters Natur, og lidt meere beflittet mig paa egen Kundskab, havde jeg ikke paataget mig et Dommer-Embede.

Fabelen sigter paa dem, som kiende Alting foruden sig selv.

158. Fabel. Astrologien beskiemmet af Ræven.

Astrologien faldt engang i sine beste Klæder udi en Rendesteen, og raabte Ræven, som gik forbi, til Hielp. Ræven sagde, at han gierne vilde hielp hende, men, 408 saasom det var den Dag udi Maaneden, paa hvilken man efter Astrologiske Regler intet vigtigt maatte foretage, kunde han denne gang ikke være hende til Tieneste; men, hvis hun vilde bie til Soel gik ned, vilde han med Fornøyelse gaae hende tilhaande. Ellers sagde han, forundrer jeg mig over, at du, som kand forud see alle andres Skiebne, ikke kand see hvad dig selv forestaaer.

Denne Fabel sigter paa Astrologiens Forfængelighed, og viser, at den bør tracteres med Foragt.

159. Fabel. Tvende Bull-Dogge.

Melampus og Phylax tvende Bull-Dogge passerede for de største Grammatici udi Skoven. Saasom Grammatici ere hidsige og stridbare Helte, der ofte for ringe Ting føre Kriig med hinanden, saa var det ingen Under, at disse tvende lærde Personer ogsaa komme i Haar sammen. Dog maa man tilstaae, at den Tvistighed, som reysede sig mellem dem, var efter Sædvane ikke om umagtpaaliggende Sager, men Materia litis var af temmelig Vigtighed, an-gaaende Punctuationen. Melampus paastod, at Semicolon var til ingen Nytte, og at man havde nok udi Colon alleene. Phylax derimod var af anden Tanke. Tvistigheden faldt omsider ud til aabenbare Slagsmaal; thi de angrebe hinanden paa Veyen med saadan Hidsighed, at Striden syntes ikke at kunne endes uden ved begges Død og Nederlag. Adskillige, saavel Dyr som Mennesker, komme da løbende dertil for at skille disse tvende Helte fra hinanden. Men de kunde hverken med gode Ord, eller ved Magt noget udrette; thi, endskiønt de til sidst sloge dem med Stokke og Stænger, blev dog enhver af de stridende Parter ved første Greeb, hvilket de ikke forlode førend de begge laae døde paa Stedet. De fleeste Dyr og Fugle lastede og fordømte denne Handel, og holdte for, at deres Ihukommelse burte sværtes udi Skovens Krønike. De Grammaticalske Dyr derimod ansaae dem som Helte 409 og Martyrer, og bleve deres Navne indført udi Matyrologium Grammaticale.

Fabelen viser, at af alle Kriige de Grammaticalske ere de hæftigste og meest haardnakkede.

160. Fabel. Det forvandlede Æsel.

En Bonde slæbede engang et Æsel efter sig. Dette saae tvende Gavtyve, og derfor satte sig for med List at bemægtige sig samme Æsel. De listede sig gandske uformærkt didhen, saasom Bonden gik syngende frem. Den eene af Tyvene løsedde Grimen, som var om Æslets Hals, og flyede det til sin Staldbroder, hvilken blev ved at følge Bonden, medens den anden førte Dyret bort. Bonden, som meenede, at det var Æslet, som han endda slæbede, fortsatte sin Reyse syngende, som tilforn: Endeligen, saasom han begyndte at blive noget træt, satte han sig for at ride igien. Men, da han vendede sig om, maatte han med største Skræk see et Menneske at holde ved Reebet i Steden for et Æsel. Han gav derpaa et stort Skriig fra sig. Tyven faldt da paa Knæe, og med oprakte Hænder takkede Himmelen, som havde forbarmet sig over ham, og givet ham sin forrige Skikkelse igien. Han fortaalte derpaa Bonden hvad Skiebne han havde havt, og hvorledes han af en hevngierrig Trolldqvinde var forvandlet af et Menneske til et Æsel. Bonden blev af denne selsomme Hendelse bevæget, faldt ogsaa paa Knæe og føyede sine Bønner til Tyvens. Til Slutning gav han ham en Reyse-Penge, og derpaa lod ham gaae. Medens dette skeede, bragte den anden Tyv Æslet til Markedet for der at sælges. Der blev Bonden, som agtede sig til samme Market, sit Æsel vaer, men, i steden for at tilegne sig det samme, slog han Kors for sig og vendte Rygg, sigende: Nu haver den forbandede Trolld-Qvinde øvet sin Konst igien. Ach, ach! jeg ynker den stakkels Mand. Den rette Historie blev dog siden bekiendt, saasom Tyvene selv siden brystede sig deraf. En 410 Poet tog deraf Anledning til at giøre et Skue-Spill, som fik Titel af *Det forvandlede Æsel*, hvilket blev spillet med samme Succes som *den forvandlede Bonde*.

161. Fabel. Tærskeren og Hanen.

En sulten Tærsker drømte en Natt, at han var buden til et stort Giestebud, men just, da han skulde sætte sig ned at spise, galede Hanen saa sterkt, at han vognede, saa at Kætterne tilligemed Søvnens forsvandtes. Dette ophidsede Tærskeren saa heftig mod Hanen, at han besluttede at vride Hovedet om paa ham. Hanen appellerede til Bonden paa Gaarden, sigende at ville underkaste sig hans Dom, hvorfor Tærskeren ikke kunde undslaae sig. Efterat de stridige Parter havde compromitteret paa Bonden, og taget ham til Opmand, fremførte Tærskeren først sin Beskyldning, sigende, at Hanen havde berøvet ham et kostbart Maaltid. Hanen undskyldte sig med sin Uvidenhed, sigende, sig intet andet at have gjort end at forrette sit sædvanlige Vægter-Embedet. Tærskeren svarede: Du kunde jo i det ringeste have biet indtil jeg havde styret min Lyst paa den første Ret. Jeg vilde gjerne have biet, sagde Hanen, indtil det heele Maaltid havde været til Ende, hvis jeg havde vist hvad du vilde drømme, eller hvis jeg forstod Spaadoms-Konsten saa vel som Musiken. Men, sagde han videre, haver du undertiden ogsaa ey onde Drømme? Ja vist svarede Tærskeren, alt for mange, desvær. Saa merker du jo heraf, sagde Hanen, at jeg ved at vække dig med min Sang og tidt maa have gjort dig Tiene-ste og reddet dig fra U-lykken, ligesom jeg nu haver spildt dit Maaltid. Dømmeren merkede heraf, at Hanen med Grund kunde forsvare sin Sag, og at det var billigt, efter Hanens Paastand, at ballancere det Gode med det Onde, dog, paa det at Tærskeren ikke formeget skulde stødes for Hovedet, fældede han saadan Dom, at Hanen herefter under Straf ikke maatte forstyrre Tærskerens Søvn, naar 411 han havde saadanne behagelige Drømme; Derimod skulde Tærskeren være forpligtet at give Hanen betimeligen om Aftenen tilkiende hvad han vilde drømme om Natten.

Fabelen viser, at paa daarlige Prætensioner passe sig saadanne Domme.

162. Fabel. Om den gierrige Mands fundne Skatt.

En gammel riig Gnier, som nægtede sin egen Søn sømmelig Underholdning, forvarede sin Skat udi et Hull paa Væggen, som hånd tilmurede. Sønnen, som havde gjort Gield, og ingen Hielp ventede sig af sin Fader til at fornøye sine Creditorer, geraadede derover udi saadan Fortvivelse, at han besluttede at hænge sig selv. Han tillavede en Strikke, hvilken skulde fæstes til Væggen; men, da han slog Sømmet ind udi Muuren, traf han just paa det Sted, hvor Skatten var indsluttet, hvilken han strax bemægtigede sig, lagde en Graasteen i Steden for Hullet, og lod Strikken blive tilbage til en anden, som kunde have Lyst at hænge sig i hans Sted. Kort derefter kom Faderen ned udi Stuen, hvor han fandt Hull paa Væggen, og en Graasteen i Steden for Skatten, som var borttagen, hvorudover han udi Fortvivelse hang sig udi samme Strikke, som af Sønnen var tillavet. Da Sønnen fik denne Tragædie at vide, sagde han: Jeg haver intet berøvet min Fader, thi jeg haver i Steden for en Skatt lagt en anden, som var ham lige saa nyttig.

Fabelen lærer, at en Graasteen er af samme Værdi som Guld, naar man graver det ned udi Jorden. Og at Gnieren ved saadan Omskiftelse kand siges hverken at have vundet eller tabt.

163. Fabel. Om Fanden og Ræven.

Fanden havde ofte været skuffet af Ræven, og derved var kommen udi Foragt, hvorudover, saasom han saae sig med List intet at kunde udrette mod dette underfundige Dyr, 412 satte han sig for at bruge Magten. Af disse hans Trusler lod Ræven sig dog ikke skrække, men stillede sig modig an, og berammede en vis Dag og Sted til Eene-Kamp mod sin Avinds-Mand. Alle forundrede sig over Rævens Formastelse. Fanden selv loe

deraf, og lod sig uden Secundant indfinde paa Vall-Pladsen. Efterat han en tiidlang forgieves havde biet efter Ræven, som ikke mødte, bildte hånd sig ind at det maatte ikke være den rette Dag, og derfor saae efter udi hans Almanak, om han havde taget fejl. Han merkede deraf hvortil Ræven havde sigtet, saasom samme Dag var den første April, hvorudover han gik skamfuld bort, og det rygtedes overalt, at Ræven havde fixeret Fanden paa nye igien, og kommet ham til at løbe April.

164. Fabel.

Fiskerens Dom mellem tvende Strandmoget.

Tvende Moger fandt engang ved Strand-Bredden en Østers, som enhver af dem tilegnede sig: Den eene sagde sig at have seet den først, den anden derimod sagde sig først at have rørt den. Udi denne Tvistighed toge de en Fisker til Dommer. Fiskeren, efterat han havde hørt Sagen, sagde, at begges Prætensioner vare ligevel grundede, og at han derfor holdt det billigt, at den fundne Østers burde deeles udi tvende lige Parter, hvilket og skeede, og gav han derpaa det eene Skal til den eene Moge, og det andet til den anden, beholdende selv Indvolden til Salarium; thi, sagde han, Dommeren kand ikke mindre have pro labore.

Fabelen lærer, at ved Processer ofte intet andet vindes.

165. Fabel.

Fruernes Fred (La paix des Dames.)

Jeg haver forhen viset hvorofte Ræven haver drillet Fanden, i sær, at han fik ham til at løbe April. Han søgte derfor ideligen efter Leylighed at overrumple dette Dyr, og satte alle sine andre Forretninger en tiidlang tilside, 413 ladende Mennesker være u-anfægtede indtil han i Skoven fik styret sin Hevn. Hans Moder, som merkede, at de vigtigste Sager bleve derved forsømmede, taledede ham derfor engang haardt til, og sagde: Den Kriig, som du fører med Ræven, er baade din Høyhed og Alder u-anstændig. Forestill dig, at du enten vinder eller taber: Taber du, saa haver du baade Skammen og Skaden, og vinder du, saa er det en Seyer, som du ikke kand bryste dig af. Intet er daarligere for en gammel fornemme Mand end at legge sig ud med Canaille; thi hvordan end Udfaldet bliver, saa taber man derved. Fanden merkede, at denne hans Moders Erindring var vel grundet, og bad derfor, at hun vilde negociere en Fred, hvilken han vilde ratificere, thi, sagde han, det er mig selv ikke anstændigt at gjøre det første Trin. Hun paatog sig villigen saadan Commission, og confererede saalænge med Rævens Moder derom, at ved disse tvende Damers Middel et Forlig blev sluttet mellem de stridende Parter; saaledes, at den eene herefter ikke skulde mænge sig udi den andens Forretninger, og at Fanden alleene skulde sætte Snarer for Mennesker, og Ræven alleene for Dyr. Denne Fred blev kalden Damernes Fred, og meenes der, at den haver tient til Model til det Forlig, som udi disse sildere Tider er bleven sluttet udi Frankerig, og som gemeenligen kaldes La paix des Dames.

Fabelen lærer, at naar man falder i Kriig med sin Ligemand, kand man bevæbnet møde ham. Hvis derimod en ringe og foragt Modstander, der intet haver at miste, hverken udi Anseelse eller udi Reputation, truer med Feide, maa man søge at stille ham tilfreds og heller taale en Insulte, end at gribe til Gevær, for at erholde en Sejer, hvoraf man ingen Ære haver.

166. Fabel.

Ulven og Hierophiten.

En Hierophit eller hellig Slange arbejdede engang paa at omvende Ulven, for hvilken han en heel Time 414

catechiserede, foreholdende ham hans Synders Grovhed, og formanede ham at føre herefter et andet Levnet. Ulven svarede dertil saaledes: Jeg kand forsikkre Eders Velærværdighed, at jeg intet Ondt meener derved, men man maa være folkelig og skikke sig efter Moden. Mine Medbrødre vilde holde mig for en Pedant, hvis jeg gik et Faar forbi, og alleene beegnede det med en simple Hilsen. Den hellige Slange sagde da: Dine Medbrødre ere ligesaa gode som du: I ere Røvere tilsammen: Naar jeg taler til dig, saa meener jeg det heele Røver-Pak. Ulven svarede: Naar jeg taler til en hellig Munk, meener jeg ogsaa alle hans Medbrødre; thi I ere alle lige hellige. Hvad vil du sige dermed, sagde Hierophiten, at vi alle ere lige gode? Jeg vil intet andet dermed sige, svarede Ulven, end at vi nære os enhver paa sin Maade: Vi ved at jage efter Faar og Lam, og I ved andre lige saa redelige Midler. Gak din Vey, sagde Hierophiten, jeg merker, at du haver ikke mindste Gnist af Samvittighed. Og I, svarede Ulven, haver maaskee formeget deraf, saa at den hos eder foraarsager saadan Obstruction, at den ikke kand virke. Somme have ingen Samvittighed, og derfor ogsaa have ingen Regel, som de kand rette sig efter, andre foregive at have Samvittighed udi Toppmaal, men ville ikke rette sig derefter. Jeg maatte gjerne vide hvilken af de tvende er meest strafværdig. Ved dette Svar blev Hierophiten stum, og Catechisationen havde Ende. *Fabelen lærer, at hvo der vil omvende en anden, maa først selv feige for sin egen Dør.*

167. Fabel. Strandmogen og Ræven.

Strandmogen, da den saae Ræven at gjøre et stort Nederlag paa Høns, Giæs og Ænder, sagde den: Skiæmmer du dig ikke ved at handle saaledes med uskyldige Creaturer, som intet Ondt have gjort dig. Ræven svarede: Jeg haver erkundiget mig om dit Forhold mod de uskyldige Fiske, 415 og merker deraf at Sø-Etaten haver intet at bebreide Land-Etaten.

168. Fabel. Samtale mellem Ulven og en anden Hierophit.

Jeg haver mældet om den Samtale mellem Ulven og en Hierophit, og viset hvordan Udfaldet deraf var. Da det rygtedes blant de andre hellige Slanger, at en af deres Colleger var satt udi Baroco af Ulven, satte de en af de lærdeste og meest veltalende Hierophiter ud paa samme Ulv, for at igiendrive ham. En nye Samtale blev derpaa holden, som var ligesaa merkelig som den forrige, og hvorudi Ulven Isegrim betienede sig af nye Argumenter til sin Sags Forsvar. Hierophiten begyndte at prælundere med det samme, som hans Formand havde anført, og derpaa fik samme Svar, nemlig, at, eftersom han var en Ulv, maatte han føre sig op som andre Ulve, thi enhver maa leve efter sin Stand, og lagde han denne gang dette dertil, at hans Forhold mod Faar, Lam, Giæs, etc. grundede sig saavel paa Fornødenhed, som paa en point d'honneur. Hvad, sagde Hierophiten, regner du dig til en Ære at myrde uskyldige Dyr? Ulven svarede: Lader os tage Exempel af Mennesker, som ere de ædelste Creature. Hvad vilde man dømme om den Kriigs-Mand, som saae Leylighed til at overrumple sin Fiende, men af Barmhiertighed gik ham forbi, mon han ikke af andre Kriigs-Folk blev holden for en Poltron? Det er en anden Ting, sagde Hierophiten, du taler om Fiender, som retmessig Kriig ved Manifeste er erklæret, og her handles om uskyldige Faar, som intet Ondt have gjort. Ulven svarede dertil: Hvad Ondt have Hiorte, Raadyr og Harer gjort Skytter og Jægere, og hvad Ondt gjøres dem, som for Penge lade sig blindt væve til at myrde ubekjendte Mennesker? Vi behøve ikke ved Manifeste at erklære Faarene Kriig, thi vi have aldrig nogen Tiid gjort enten Fred eller Stillstand med dem, og derfor ingen Fred bryde. Tilstanden mellem os og Faarene er som mellem Maltheser-Riddere og Tyrken, vil man fordømme 416 os, saa maa man og fordømme dem. Men man laster hos Dyr hvad man berømmer hos Mennesker. Lad os for Exempel gjøre en Sammenligning mellem mig og Alexander Magnus. Jeg haver maaskee min Livs-Tiid myrdet 100de Faar. Alexander havde udi nogle faa Aar myrdet 100000 Mennesker. Jeg haver handlet saaledes med uskyldige Faar, han med uskyldige Persianer. Motiven til min Opførsel er fornøden Føde: Motiven til hans Opførsel haver været Ærgiærighed. Men hør nu hvad Dom der fældes over os: Alexander bliver formedelst sine Bedrifter bæret med den Titel af Helt, eller Magnus, og Isegrim bliver kaldet en Røver. Hvis Naturen havde skabt os til at æde Græs, vilde vi føre os op som uskyldige Hæste og Øxen, og hvis alle Dyr vilde tilbringe os Gaver og Offer i Hobetall, vilde vi leve udi en ligesaa hellig og uskyldig Ørkesløshed som Hierophiter udi Skoven, og som Munke blant Mennesker. Hierophiten gik derpaa

vred bort, og Ulven begav sig til sine sædvanlige Forretninger igien.

Fabelen lærer, at endskiønt man ikke kand undskylde sine egne med andres Misgierninger, saa kand man dog med saadant Argument confundere dem, der ere ligesaa skyldige som de Syndere, hvilke de stræbe at omvende.

169. Fabel. Skaden og Papegojen.

Ravnen anrettede engang et stort Maaltid, hvortil han inviterede adskillige slags Fugle, blant andre en Skade og en Papegoje. Dagen derefter besøgte en Krage først Papegojen for at høre hvorledes Giæsterne vare tracterede, Papegojen svarede, at Alting var indrettet til Selskabets Fornøjelse: Alleene, sagde han, en af Giæsterne, nemlig Skaden, som var bleven min Sidemand, plagede mig med en vidtløftig Snak, som aldrig kunde faae Ende; jeg kand, sagde han, for min Død ikke lide saadanne Sladderhanke. Derpaa besøgte Kragen Skaden, af hvilken han efter 417 samme Spørgsmaal fik samme Svar: nemlig, at man var ypper-ligen bleven tracteret: Men, sagde han, ingen Fornøjelse er fuldkommen; thi der var udi Selskabet en forbandet Papegoje, der incommoderede mig saaledes med sin u-endelig Sladder, at jeg omsider var glad ved at Maaltidet fik Ende. Jeg kand, sagde han, ikke begribe hvi visse Personer aldrig trættes ved at snakke; og jeg, sagde Ravnen, haver med Forundring eftertænkt det samme, og ikke kundet fatte, hvi disse forbandede Papegojer og Skader aldrig kand holde Munden, thi deres Sladder faer ingen Ende.

Fabelen lærer, at Mennesker ere ivrigst i at dadle deres egne Feyl, naar de findes hos andre.

170. Fabel. Ulven og Biørnen.

Ulven og Biørnen, da de merkede, at deres Næring dagligen tog af udi Skoven, begave sig til Løvens Hoff for der at søge Tieneste. De havde begge ikke lige Lykke, thi Biørnen gjorde et Æres Trin efter et andet, saa at han omsider blev Løvens Vizir, medens Ulven stedse forblev udi en liden ringe Post, som han engang havde erhvervet. Over dette besværgede han sig engang for Biørnen, af hvilken han fik saadant Svar: Du klager over din slette Skiebne, og synes at misunde mig min Lykke. Det eene med det andet bestaaer dog ikkun udi puur Indbildning; Bild dig ind, at du est Vizir, saa er du det samme, som jeg nu er. Ulven maatte da lade sig afspise med saadan slet Trøst, og gik misfornøyet bort. Kort derefter faldt Biørnen udi Unaade og blev indsluttet udi et Fængsel. Da han udi 8te Dage saaledes havde siddet indsluttet uden Mad og Drikke, og af en Hændelse saae Ulven ved Fængslets Sprinkel, raabte han: Ach kiære Isegrim! Jeg er færdig at døe af Sult. Ulven svarede dertil: Alting bestaaer ikkun udi Indbildning: Bild dig ind at du haver en halv Snees Retter udi Maven, saa est du ligesaa mætt, som jeg nu er. Saaledes meenede Ulven at have betalt Biørnen med 418 samme Myndt, skiønt udi Biørnens Trøst dog var nogen Soliditet; thi endskiønt det er vanskeligt ved Indbildning at curere et hungrigt Sind, saa er det umueligt ved Philosophie at curere en sulten Mave.

171. Fabel. Katten og hans Søn.

Katten bebreidede engang sin Søn hans Ødselhed, han sagde: Du maa tænke, min Søn, at i Morgen er ogsaa en Dag. Sønnen svarede dertil: Det giver sig nok ved Alderen; thi, naar jeg bliver gammel, vil jeg blive lige saadan Gnier som Papa.

Erfarenhed lærer, at Gierrighed tager til ved Alderen, og at man gemeenligen aldrig er meere sparsom, end naar man haver mindst Aarsag til at spare.

172. Fabel. Om Manden, som vilde malke Bukken.

En Mand giftede sig engang med en Skiøge, som udi nogle Aar havde siddet i fuld Næring, og derved erhvervet Midler. Endskiønt saadant hendes Levnet var ham bekiendt, havde han dog Haab, at hun skulde føde ham en Arving, og var det udi samme Haab at han forud kiøbte Vugge og Børne-Tøy. Medens han levede udi dette Haab, blev han engang vaer en taabelig Malke-Pige, som vilde malke en Geedebuk, han brast derover udi sterk Latter, og fortaalte sin Naboe, som mødte ham paa Veyen, hvad han havde seet. Den anden svarede da: Kiære Naboe! Jeg loe ligesaa sterkt, da jeg hørte at du kiøbte Vugge og Børne-Tøy, og gjorde Præparatorier til din Hustrues Barsel-Seng. Manden sagde: Hvad meener du dermed? Jeg meener ikke andet dermed, svarede den anden, end at det er ligesaa vanskeligt at faae visse Qvinder til at føde, som at faae Geedebukke til at malke. 419 *Fabelen lærer, at mange belee hos andre det som er ligesaa latterligt hos dem selv.*

173. Fabel. Junkeren og Sviinet.

En ung vel oppudset Cavalier snublede engang paa Veyen og faldt over en Soe, som nyeligen havde reysset sig op af en Dynd, saa at hans Klæder derved bleve besudlede. Han blev derover heftig fortørnet, og sagde: Den forbandede Soe, som saaledes fordærvede mine Klæder. Soen derimod sagde: Den forbandede Junker, som med Pudder saaledes overstænkede min eeneste og beste Kiøle.

Fabelen viser, at en Soe kand udi en Philosophi Øyen være ligesaavel prydet som en oppudset petit Maitre, og at Dynd hos ham er i ligesaa stor Priis, som Pudder og Pommade, hvormed Haar og Klæder bestrøes og besmøres.

174. Fabel. Ulvens Samtale med Hesten.

Ulven, da han engang efter Sædvane havde gjort sin Morgen-Bøn, listede han sig ind udi Bondens Gaard, hvor han gjorde et stort Nederlag paa Faar og Lam, og derpaa gav sig paa Hiemreysen. Paa Veyen mødte ham en Hæst, som efter aflagde Hilsen, spurte hvordan han levede. Ulven svarede: Jeg takker Himmelen for god Næring; denne Dag haver været en velsignet Dag for mig. Saadan Virkning kand en Morgen-Bøn have, naar den skeer med rette Andagt. Jeg havde dog ikke tænkt, svarede Hesten, at en Ulvs Bønner kunde have saa god Virkning. Din Iver kand være stor nok i at bede, men jeg troer at den nok er end større i at stjæle.

Fabelen sigter paa dem, der med Bønner og Andagt præparere sig til Misgjerninger.

175. Fabel. Officieren og Kroe-Manden.

En Land-Officier, som aldrig havde været udi Kriig, kom engang ind udi en Kroe, hvor han fandt nogle af sine Soldater, som vare beskiænkede. Han blev derover fortørnet og sagde: Hr. Vert! Hvor mange Soldater haver I vel drukket ihiel i dette Huus? Verten svarede dertil: Ligesaa mange, som Eders Velbyrdighed haver ihielslaget udi Felten.

176. Fabel. Frue Pedantetiæ Liv og Levnet.

Grammatica en anseelig Dame, som ved adskillige Dyder særdeles ved Kydskhed havde distingveret sig blant de lærde Gudinder, faldt engang udi en Svaghed, som man i Begyndelsen holdt for at ville blive Vattersoet; men, da Sygdommen blev nøyere examineret, maatte man med Skræk fornemme, at hun lavede til Barsel, og gik Rygtet, at Apollo var Barne-Fader, item at Gierningen var skeet udi en Natte-Forsamling, som for nogen Tiid siden var holden paa Parnasso. Men Grammatica vilde saadant ingenlunde tilstaae. Tvertimod hun bevidnede med dyreste Eeder, at hun aldrig havde havt legemlig Omgængelse med nogen Mands-Person: De høye Tanker, som man havde om Fruens Dyder foraarsagede, at man enten fæstede eller stillede sig an at fæste Troe til hendes Ord, saa at dette derfor maatte passere for en overnaturlig Hændelse, og var ingen ivrigere i at bestyrke Folk udi saadan Troe, end Apollo Selv. Da Tiden var kommen, paa hvilken hun skulde føde, blev hun forløst med et velskabt Pige-Barn, som man strax gav Navn af Pedanteria. Jomfruen blev opklækket med stor Fliid, og intet blev sparet paa hendes Optugtelse. Hun tog ogsaa merkelig til i adskillige Videnskabe, sær udi dem, hvortil hun havde naturlig Lyst, som udi at efterforske Ords og Navnes Oprindelser, Slægte-Register, Aars-Tall til visse Ting; saavel 421 dem som vare hændede, som ikke vare hændede, Fluers og Insecters Egenskabe, etc. Hendes Hoved-Studium var Antiquiteter, og havde hun erhvervet sig en stor Kundskab udi de Ting, som vare skeede for Synd-Floden, hvilket fornemmelig sees af et overmaade lærdt Skrift, som hun lod publicere under den Titel af Historia Antediluviana. Paa den efterfølgende Historie, nemlig efter Syndfloden, lagde hun derimod ingen synderlig Vind, saasom hun fandt ikke Smag uden udi de ældste og mørkeste Ting. En saadan rar og særdeles Smag merkede man hos hende ogsaa i alle andre Sager, som henhørede til de fem Sandser: Hvad Lugten angik, da fandt hun større Behag udi en gammel Ost end udi en Rose. Smagen var hos hende ikke mindre selsom, thi hun vragede fast alt hvad som var friskt, og aad ikke med Appetit uden det som var skimlet og ankommet. Gøgens Stemme var hende behageligere end Nattergalens Musik, og en Skolemester-Miine og Ansigt stak hende meere udi Øyene end en fuldkommen Skiønhed. Saadan særdeles Smag blev af nogle regnet hende til Last, af andre igien til Roes, thi mange admirere alt hvad som er usædvanligt. Dette maatte dog alle tilstaae, at hun udi Accuratesse og Gransomhed havde faa sin Lige: Saadan Accuratesse bestod ikke udi Klæder og Legemets Prydelser, som andre Jomfruers; thi hun var derudi ofte skiødesløs, men hendes Gransomhed saaes udi hendes Skriver-Stue og Bibliotek. Alle hendes Papirer, indtil mindste Brev-Lapper vare numererede, hendes Bøger vare alle udi eet slags Bind, og, hvor nyttig en Bog end var, kunde hun dog ikke overtale sig til at læse den, med mindre Papiret var fiint og Charactererne vare nette, ligesom hun ikke kunde læse det prægtigste Poema, hvis mindste Feil fandtes udi Rimene. Alt hvad som fandtes i Stue, Kiøkken og Gaard var distingveret ved Grædske eller Latinske Navne: Hendes Hund heed Constantinus, og hendes Katt Felix, hver Høne og Kylling var ogsaa betegnet med saadanne Navne: En kaldtes Nomen, en anden Pronomen, den tredie Verbum og saa fremdeles. Ja Fade 422 og Kiædeler udi Kiøkkenet vare og saaledes distingverede; thi for Exempel, den største Kiedel heed Syntaxis, det største Fad Participium. Et Douzaine Tallerkener bar Navn af de Tolv Himmel-Tegn, Ni Skeer af de Ni Musæ og Syv Stole af de Syv Planeter, saa at naar hun sagde til Kammer-Pigen: Flyt hid Jupiter, saa var det Lehn-Stolen, og naar hun sagde: Jeg vil sidde paa Saturno, gav man hende den Stoel, hvorpaa Saturni Navn var tegnet. Tabouetterne, som stode ved Lehn-Stolen, kaldte hun Satellites Jovis. Man maa bekiende, at ingen større Prøve kand vises paa Accuratesse. Det var ogsaa derfor, at hun af de fleeste Lærde blev opløftet til Skyerne, og at man oprettede for hende Æres-Støtter udi Skoler og Gymnasier. Paa andre Steder derimod blev hun beleet og foragtet; men, saasom Verden er ikke længe ved eet Sind, saa haver hun med Tiden forplantet sit Herredom blant alle andre Stænder; thi man seer nu omstunder Pedanterie at regiere udi Fyrstelige Hoffe, udi Dom-Huuse, blant Adel, Borger og Kriigs-Folk, saa at en Stand haver intet at bebreide en anden. Udi Landsbyer haver hun dog hidindtil intet Borgerskab, end sige Herredom, kundet erhverve.

177. Fabel Oeconomisk Raad.

En ung Person, hvilken en anseelig Capital engang var tilfalden, raadførte sig med en Philosopho, hvorledes han sine Midler best kunde anvende. Den viise Mand svarede ham dertil: Søg at conservere din Capital, og anvend alleene Renterne paa din egen sømmelige og fornødne Underholdning, og giv til Fattige hvad som af Indkomsterne kand være tilovers: Thi, hvis du enten fordøyer, misbruger eller ikke bruger dine Penge, bliver de dig heller til Fordærvelse end til Nytte: Han bestyrkede denne Lærdom ved saadant Exempel: En Mand efterlod en anseelig Capital til tre Sønner: Den ældste, hvis Hoved-Begierlighed var Rang-Syge, lod Penge udi Hobetall løbe, 423 og ved umaadelig Gavmildhed banede sig Vey til en Æres-Titel efter en anden; saa at ligesom han tilvoxede udi Rang, saa aftog han udi Pungen, og saaledes holdt ved indtil han gandske nøgen kom udi den første Classe, hvorudover man lignede ham ved en Grav, hvilken jo meer den fratages, jo større bliver den. Den anden Søn, som havde Tilbøyelighed til Vellyst, anvendte sine Midler paa Overdaad og Fraadserie, hvorved Legemet blev fordærvet, og en hastig Død derpaa fulgte. Den tredie, hvis Hoved-Passion var Gierrighed, arbejdede alleene paa at forøge sin Capital, og at legge Dynge til Dynge, gjorde ingen, end ikke sig selv tilgode, saa at, ligesom Penge-Posen hovnedes, saa indsvandt hans Mave-Pose. En Poet gjorde over disse tre Personer saadant Grav-Skrift: Herunder hvile trende Brødre, hvoraf den eene døde af Rang-Syge, den anden af Mad, og den tredie af Sult.

178. En Chinesisk Fabel.

Nogle Muus taledede engang indbyrdes med hinanden og sagde: Ach hvor herlig er ikke denne Verden, som vi beboe, see hvilket prægtigt Pallads, som for vor Skyld er opreyset, see hvilke feede Skinker, som hænge under Hvelvningen, og som Naturen haver dannet for os. See! hvilken Mængde af anden Føde: Naar vi alt dette betragte, saa kand vi ikke andet end ansee os som Naturens Mesterstykker for hvilke saadanne Herligheder ere tillavede. Vel er sandt, at vi have en farlig Fiende udi Katten; men det tiener os til Underviisning, og paaminder os at leve med Agtsomhed. Et Stykke derfra stode nogle Ænder, Giæs og Faar, hvilke anseende Skove, Enge, Søer og Bierge, sagde: Have vi ikke Aarsag at takke Naturen, som haver dannet alt saadant alleene for vor Skyld. Æslet som gik forbi og saae sig udi Vandet, glædede sig ved sin herlige Skabning, og sagde: Hvo kand tvivle om, at jo Himmel og Jord fornemmeligen ere skabte for Æsler: Jeg seer jo, at Mennesket er min Slave, der skraber, toer og rygter 424 mig. Den Haardhed som det undertiden øver mod Æsler, kand ikke reyse sig af andet end Misundelse over de Herligheder, som Himmelen haver begavet os med. Mennesket, som dette hørte, raabte da: Ach! er det mueligt, at usle Æsler kand have saadanne høye Tanker om sig selv, og at de ikke kand see og kiende, at Himmel, Jord og alle Elementer alleene ere dannede Mennesket til Nytte, det er jo Mennesket som hærsker over Alting, og som i Henseende til dets høye Forstand burte have end større Herredom. Nogle Engle, som kastede deres Øyen ned paa Jorden, og ansaae Mennesker, sagde: Hvilke usle krybende Orme, som ere underkastede Sygdomme og hundrede Elendigheder, som maa slæbe for deres Føde, lade sig insultere af Myg og Fluer, hvis Legemer ere beskikkede ligesom til Enge og Fællede for Luus og Lopper, og hvis Liv er ikkun en Haande-Vending, og dog ere slagne med saadan daarlig Hoffmod. Hvad ere de at ligne mod os Engle. Da den store Tien, eller Chinesernes Gud, hørte alt dette, lod han Engle, Mennesker og alle Dyr forsamle, og sagde: I ere alle mine Hænders Gierninger, som jeg kand til intet gjøre, intet kand siges herligt og fuldkomment uden det Guddommelige Væsen, intet kand siges stort eller lidet i Henseende til andre, enhver er hvad som den er beskikket til at være. I ere alle en Samling af ufuldkomne Redskabe, og enhver bør lade sig nøye med sin Skiebne.

179. Fabel. Om den vel optugtede Griis.

En Jomfrue, som var bleven kied af Skiøde-Hunde, havde engang faaet en Griis, hvilken hun med adskillige Zirater lod pryde, forgyldte dens Børster, og Purpur-farve dens Fødder, og havde hun stor Omsorg for at den ikke maatte komme ud af hendes Cabinet, paa det den ikke skulde see andre Sviin, og have Omgængelse med dem. Hun sagde: Det kommer alt an paa Optugtelsen; thi den kand forandre Dyrs og Menneskers Natur; men, da Døren engang 425 stod aaben, listede den sig ud paa Marken, hvor man omsider efter lang Leden fandt den veltende sig udi en Dynd. Da den udi saadan Tilstand blev bragt til Huuset igien, sagde Jomfruen: Fy skiæm dig! Jeg seer at jeg f orgieves haver anvendt Fliid paa at optugte og ziire dig. Grisen svarede da dertil: Min kiære Jomfrue; Alt hvad man gjør med et Sviin, saa er det dog og bliver stedse et Sviin.

Fabelen lærer, at Naturen gaaer over Optugtelsen.

180. Fabel Om Ulven.

Ulven, efterat den tvende gange havde bedrevet en Misgierning, og begge gange formedelst Venners Forbøn var bleven pardonneret, begik den tredie gang samme Misgierning igien, hvorudover den omsider blev dømt til at druknes. Ulven sagde da: Hvis man tvende gange ikke havde ladet mig blive ustraffet havde jeg den tredie gang ikke syndet.

Denne Fabel viser Straffens Fornødenhed, og at dens Eftergivelse driver Menneskene til at synde paa nye.

181. Fabel. Alliance mellem Religionen og Philosophien.

Religionen og Philosophien havde længe levet i Misforstaaelse sammen, og arbejdede Vantroen af yderste Magt paa at fomentere denne Tvistighed, saasom hun for intet meere frygtede, end for disse tvende Fruers Forening; En anden fornemme Dame ved Navn Sapientia, som var begges Veninde, merkede, at denne U- eenighed tiente til intet uden til at bestyrke Vantroens Herredom. Hun arbejdede derfor paa at forlige de stridende Parter, forestillende dem Vantroens farlige Sigte, nemlig at betiene sig af saadan Leylighed til at fiske udi rørte Vand, og, ved at ophidse Religionen mod Philosophien, at underminere den første for ved dens Fald at bestyrke sit 426 Regiment. Dette begreebe omsider de stridende Parter, og derfor beqvemmede sig til Fred, hvilken blev sluttet med de Vilkor, at Religionen herefter intet skulde paabyde, som stridede lige mod Philosophien og den sunde Fornuft. Philosophien paa sin Side forbandt sig, ikke at modsige Religionen udi Hemmeligheder, som overginge Fornuften. Dette Forliig blev beseglet med en defensive Alliance mod Vantroen, og blev til dens Bestyrkelse ved Sapientia's Underhandling et Svogerskab sluttet mellem Parterne, saa at Religionen gav sin Dotter til Philosophiens ældste Søn. Vantroen, da hun saadant hørte, maatte hun af Skræk lade sig aarelade, saasom hun frygtede for Undergang.

182. Fabel. Stilstand mellem Overtroe og Vantro.

Da den foromtalte Forening mellem Religionen og Philosophien kom Fanden for Ørene, og han merkede, hvad Skaar der vilde gøres i hans Herredom ved Vantroens Undergang, raadførte han sig med sin Moder, hvad man i denne slibrige Tilstand skulde foretage sig. Moderen sagde da: Man maa arbejde paa at slutte

Fred eller Stillstand mellem Overtroe og Vantro, og forestille dem, at, saasom de nu udi Religion og Philosophie have faaet tilfælles Fiender, de da maa foreene deres Kræfter mod de tvende nye Svogre. Fanden kunde da ikke andet end lee af dette Forslag, og sagde: Min kiære Moder! Dette vil blive ligesaa vanskeligt, som at arbejde paa Foreening mellem Ild og Vand. Moderen svarede dertil: Lad ikkun mig raade, min Søn! Jeg haver meere Alder og Erfarenhed end du. Jeg bekiender, at Tingen er vanskelig, men det maa komme an paa et Forsøg; hvis mit Anslag haver Fremgang, saa vil det holdes for et af mine største Mesterstykker. Hun maatte vel ogsaa kalde det et Mesterstykke; thi intet Had og Fiendskab kan d forestilles meere bittert end det, som stedse haver regieret mellem Overtroe og Vantro, og ingen, end ikke Grammaticalske Krige selv 427

have været førte med større Hidsighed, end imellem disse tvende Fyrstinder, hvilke begge havde stort Anhang, saa at de nogenledes kunde holde hinanden Stangen. Thi Vantroen betienede sig af List, naar Magten intet kunde formaae, mod Overtroen. Denne derimod kunde føre i Feldten meere stridbare Tropper, og det under Commando af General Enthusiasmo, hvis Styrke og Hidsighed ingen kunde imodstaae, thi han som en heftig Strøm overvældede Alting, og, saasom han var blind, skyede han ingen Fare, og ingen Vanskelighed kunde see, hvor stor den end var. De Midler, som Fandens Moder betienede sig af for at slutte om ikke Fred, saa dog Stillstand mellem saadanne Fiender, vare disse: Hun begav sig først til Vantroen, hvilken hun fandt udi en bedrøvelig Tilstand, og ilde tilmode over den Foreening, som var sluttet mellem Religionen og Philosophien. Saa snart hun blev Fandens Moder vaer, sagde hun: I seer Velbaarne Frue! udi hvilken Tilstand jeg er bragt, jeg er omspendt af mægtige Fiender, som true mig med Undergang. Jeg haver hidindtil havt alle mine Kræfter nødige for at beskytte mig mod min Hoved-Modstanderske, nemlig Overtroen. Men nu haver jeg ogsaa faaet tvende andre Fiender paa Halsen, nemlig Religionen og Philosophien, hvilken jeg tilforn ikke frygtede for, endeel, saasom Tvistighed mellem mig og Philosophien var ikke af den Betydelse, som den nu er bleven: Endeel ogsaa, som jeg ved eders kiære Søns Hielp stedse haver holdet den Jalousie ved lige, som haver regieret imellem bemeldte tvende Damer indbyrdes, saa at de have havt nok i at beskytte dem selv mod hinanden. Den gamle listige Matrone svarede dertil: I maa Madame I udi denne Tilstand bide udi et suurt Æble, og forlige eder med Superstitionen, som er eders gamle Fiende, paa det at I desbedre kand holde Stand mod de andre. Ach! sagde da Vantroen, Superstition beqvemmer sig aldrig til Forliig. Jeg meener dog, sagde Fandens Moder, at det ikke bliver umueligt: I det ringeste haaber jeg at bringe hende til at indgaae en Stillstand, naar jeg forestiller hende, at hendes egen Interesse saadant udfordrer, og at hun nu haver faaet en aabenbare Fiende ogsaa udi Religionen, hvilken tilforn overeensstemmede med hende udi mange Lærdomme, men som hun nu haver forladt af Respect til Philosophien. Vantroen syntes af denne Forklaring at Tingen var ikke gandske ugiørlig, lovede derfor paa sin Side at lade see Føyelighed, og at beqvemne sig til at gjøre første Trin til Tractaten. Fandens Moder forføyede sig derpaa til Overtroen, for hvilken hun gav samme Ærinde tilkiende. Hun fik i Begyndelsen ikkun et haardt Svar: Men da den listige Matrone visede hende, at hendes egen Interesse verserede derunder, sagtedes Vreden lidt, saa at hun forlangede Tiid til at høre sit Kriigs-Raads Betænkende. Hun lod derpaa Kriigs-Raadene samle, for hvilke hun dette Forslag gav tilkiende; men General Enthusiasmus, som præsiderede udi Raadet, blev derover saa rasende, at Skummet stod ham af Munden, saa at Fandens Moder af Frygt maatte tage Flugten. Ikke desmindre, da den første Heede havde udkaaget, og man begyndte nøyere at betragte saadan Stillstands Nytte, blev dog saadan Slutning giort, at, endskiønt ingen Fred kunde gøres mellem Vantro og Overtroe, dog, eftersom Philosophien og Religionen nu vare blevne lige farlige Fiender for dem begge, skulde, saa ofte begges Interesse det udfordrede, mellem dem være Vaaben-Stillstand. Saaledes bleve ved denne listige Matrones Middel, Conjunctionerne forandrede. Men just det samme bestyrkede Religionen desmeere udi den sluttede Foreening, ved hvis Kraft den alleene kand holde deres Fiender Stangen, og er det troeligt at Religionen stedse vil staae som en Muur baade mod Vantro og Overtroe saa længe Forbundet holdes ved lige med den sunde Fornuft.

Disse tvende Fabeler, som ete heel betydelige, vise, at Religionens Styrke bestaaer udi nøye Foreening med den sunde Fornuft, og at man intet bør troe, som strider mod de almindelige Sandser. Men derhos at429Fornuften maa vige og give sig fangen udi overnaturlige Ting, og at den ikke bør forkaste en aabenbaret Lærdom, alleene efterdi den ikke kand begribes. Naar saadant paa begge Sider iagttages, bevæbnes Religionen best mod dens Fiender, og kand bestride saavel Vantro, som Superstition. Erfarenhed haver viset, hvor ilde grundet de Geistliges Nidkierhed er, som af en blind og outreret Orthodoxie søge at sætte Spliid mellem Troen og Fornuften, og at de ved at fængsle Philosophien, give ligesom Hænder og Fødder bundne til deres Fiender.

183. Fabel. Om Geedebukken, som lod sit Skiæg rage.

En Geedebuk havde en tiidlang opholdet sig udi en Kiøbstæd; der saae han alle Indbyggere at lade deres Skiægge rage; saa at der var ikkun een eeneste gammel Borger tilbage, som beholdt sit Skiæg, og ikke vilde efterfølge de andre, meenende, at Skiægget var en Mands Prydelse, skjønt hånd vandt intet andet derved end at blive beleet af sine Medborgere, hvilke udtolkede saadant som en Egensindighed. Dette overveyede Bukken nøye, hvorudover han besluttede at følge Strømmen, og lod sit Skiæg ogsaa afraage. Men, da han kort derefter forlod Staden, og kom udi Skoven igien uden Skiæg, blev han beleet af de andre Dyr, sær af andre Bukke, hvilke derudover ikke vilde erkiende ham for deres Medbroder. Udi denne Tilstand beklagede han sig for en gammel ærværdig Geed, hvilken han fortaalte, hvad som havde drevet ham til saadan Forandring. Den Gamle svarede dertil: Hør min Søn! Den Borger, som du omtaler udi Staden, og du ere lige store Narre, og fortiene begge lige meget at belees, han, efterdi han er den eeneste skiægget Mand, og du, efterdi du est den eeneste raget Buk.

Fabelen lærer, at den, som sidst beholder en Mode, og den som først antager den, ere lige store Narre.

430

184. Fabel.

Samme Geedebuks Betænkning over en gammel Mands Giftermaal.

Saasom Geedebukken saae sig saaledes forhaanet udi Skoven, begav han sig til samme Stad igien, hvorfra han var kommen: Og, saasom den skiæggede gamle Borger imidlertiid havde giftet sig med en ung Pige, hilsede Bukken ham paa Gaden, kaldende ham sin Broder. Manden loe ved denne Hilsen, og spurte, hvoraf det Broderskab reysede sig: Bukken svarede: Vi Geedebukke kalde hinanden Brødre. Hvad, sagde Manden, er jeg en Gedebuk? Hvad andet, svarede Bukken: Du haver Skiægget, og vil inden kort Tiid faae Hornene.

Fabelen lærer, at man maa tage sig vare for usædvanlige Gierninger, hvorved man underkaster sig Skiæmt og Spot.

185. Fabel.

Elephanten og Beveren.

En Elephant og en Bever discourerede engang med hinanden om Verdens Løb, saavel i Henseende til Dyr som til Mennesker. Blant andre Ting spurte Beveren Elephanten hvilken Herlighed han helst vilde ønske sig, enten Riigdom eller Viisdom. Hvortil Elephanten svarede: Jeg vilde nok heller ønske mig Viisdom, hvis jeg ikke saae saa mange viise Solicitanter og Stodere at staae med nedslagne Hoveder udi Narrers For-Stuer.

186. Fabel.

Løvens og Løvindens differente Ønsker.

En Løve og en Løvinde havde længe levet udi fornøvelig Ægteskab sammen. De vare og begge heel devote, og havde deres visse Beedestunde hver Dag: Men de vare ikke eenige udi deres Bønner: Løven bad om Riigdom og 431 et Langt Liv: Løvinden derimod bad, at Jupiter vilde give hende det, som han fandt hende at være meest tienligt Da Løvinden engang blev dødelig syg, saa at intet Haab var til Livet, sagde Løven: Du skulde have indrettet dine Bønner som mine ere, saa havde du nok kundet leve længere. Hvortil Løvinden svarede: Maaskee at et længere Liv ikke havde været mig tienligt; thi vi vide ikke hvad Ondt os kand

forestaae. Disse vare hendes sidste Ord, hvorpaa hun med et roeligt Sind døde. Løven blev ved sine sædvanlige Ønsker: Han blev ogsaa bønhørt. Han naaede en høy Alder, og all slags Velstand og Overflod regnede ned paa ham; men ligesom Alderen tog til, saa aftog all Lyst og Appetit, saa at han i ingen Ting fandt meere Smag. Omsider bleve Lemmerne stive, saa at han ikke kunde gaae, og endeligen fast ikke kunde røre sig meere. Da de andre Dyr udi Skoven dette hørte, forvandlede Ærbødighed og Frygt for ham til Foragt, saa at Fugle gjorde deres Reede paa hans Ryg, og Æslet kastede sin U-reenlighed paa hans Hoved, som paa en Natstoel. Da sagde Løven sukkende: Ach! nu maa jeg bekiende, at min Hustrues Bønner have være best grundede.

Fabelen lærer, at det er best at lade Alting komme an paa Himmelens Forsyn. Eller, hvis man vil bede om verdslige Ting, da alleene at bede om en sund Siæl udi et sundt Legeme (ut sit Mens sana in corpore sano.)

187. Fabel. Om Sye-Pigen, som tabte sin Naal.

En Sye-Pige tabte engang paa Marken en Sye-Naal. Denne Forliis gik hende meget til Hierte. Hun sagde: Jeg vilde heller have mistet ti andre Naale end denne eene. Hun gav sig derpaa al Umage for at opleede den igien, skiønt forgieves; thi Sye-Naalen blev stedse usynlig. Men, i det hun leedede efter den tabte Naal, fandt hun en Ægte-Perle, for 432 hvilken hun kunde kiøbe sig meere end en Million af Sye-Naale.

Fabelen viser, at en maadelig Forliis ofte et Aarsag til en stor Gevinst.

188. Fabel. Om tvende Kiøbmænd.

Tvende Naboer sloge sig paa engang til Kiøbmandskab: Den eene drev sin Handel med stor Forsigtighed og Agtsomhed, men en bestandig Ulykke, som fulde ham, foraarsagede, at de viseste Anslag havde slettest Udfald. Den anden var dumdristig og forvovend, men, saasom Lykken altid bødede paa Forstanden, blev han ved sine daarlige Anslag riig og velhavend. Alle, som dette hørte, maatte tilstaae, at man ved Forsigtighed intet kunde udvirke, naar Lykken var ugunstig, og fandtes der mange som foragede sig af saadanne Exempler, og bleve skiødesløse udi deres Idretter. Den første fremturede dog i sin forrige Agtsomhed. Han sagde: Naar mine vel overlagde Anslag falde ilde ud, lider jeg alleene Skade. Hvis derimod min Medbroders engang faaer slet Udfald, haver han baade Skammen og Skaden.

189. Fabel. Den blinde Troes Virkning.

En Vandrings-Mand passerede engang igiennem en stor Stad, hvor han paa Veyen mødte først en fremmet Stoder, hvilken bad om Almisser, sigende sig for Religionens skyld at være fordreven, og skildt ved all sin Formue: Jeg haver, sagde han, heller villet miste all min Velfærd, end skille mig ved den rette reformerede Troe, hvorudi jeg er opdragen. Vandrings-Manden begyndte derpaa at examinere ham, spørgende hvor mange Guder der ere, hvortil han svarede, at der vare to Guder, nemlig det gamle og nye Testamente. Manden vilde derpaa intet videre spørge; 433 men gik bort, forundrende sig over at een kunde underkaste sig Armod og Landflygtighed af Kiærlighed til en Troe, hvorom han havde ikke mindste Idée. Kort derefter mødte han en anden der blev ført til Galgen, efterdi han af Orthodoxie havde myrdet sin egen Broder, som havde antaget den reformerte Religion. Den samme nidkiære Morder blev ogsaa examineret, og blant andet fik

dette Spørsmål: Hvor mange Sacramenter der ere, hvortil han svarede, at der ere Tre, nemlig: Fader, Søn, og Hellig Aand. Dette foraarsagede end større Forundring, saasom den sidste opofrede baade Liv og Siæl af Nidkiærhed til en Religion, som var ham aldeles ubekjendt.

Til Beviis paa saadant Paradox kunde have utallige Exempler, hvis flere Prøver skulde gøres. Udi England siges saadant virkeligen at være passeret.

190. Fabel. Ulvens devote Paroxysmus.

En Ulv blev engang slagen af en heftig Devotion, saa at han skyede andre Ulve, anseende dem som Misdædere, og med Bitterhed prædikede mod deres samt andre Dyrs og Fugles syndige Levnet, raabende ideligen: Ach du onde Verden! Naar vil du engang tænke paa din Omvendelse. Men, da han engang var udi den stærkeste Iver, fandt han paa Veyen en Dyrge af Seneps-Blade, som han i en Hast opslugede. Disse Seneps-Blade foraarsagede hos ham et stærk Tarmeløb, hvis Virkning var denne, at hvad som nyeligen syntes ham skievt, blev igien ret, og at han fik Lyst til Verden igien, øvende sit gamle Haandverk uden ringeste Samvittigheds Nag.

Fabelen giver Afridsring paa u-ægte Devotion, som kommer ved Paroxysmer, og viser, at der er en vis slags Nidkiærhed, som ved Clysteer og Piller kand bortdrives.

434

191. Fabel. De tvende Brødre.

En Mand havde tvende Sønner, hvoraf den yngste havde ved sin Lærdom og Forstand erhvervet sig stor Reputation. Samme yngste Søn var taus og sielden lod sig merke med at vide noget. Den ældre derimod var ligesaa vankundig og dum, som den yngre var lærd og fornuftig: Men han taledede stedse til sin egen Berømmelse. Da een med Forundring foreholdt Faderen saadant, sagde han: Jeg er fornøyet med begges Opførsel: Thi, saasom alle tale om den eene, men ingen om den anden, saa taber den eene intet ved sin Taushed: Den anden derimod maa stedse tale om sig selv, efterdi ingen anden haver noget at sige om ham.

Fabelen lærer, at gode Vahre behøve ikke at berømme s.

192. Fabel. Muldvarpens Hovmod.

En Muldvarp spurte en Bever, som tiende til Hove, hvad man taledede om ham ved Løvens Hoff. Beveren svarede dertil: Jeg haver ikke kunnet merke, at nogen ved det heele Hoff veed, at der ere saadanne Dyr til som Muldvarpe.

193. Fabel.

Om Dragen og Bonden.

En Drage saae engang en stor glimrende Steen, og, saasom han meente, at det var en Guld-Ertz, ruede han derover, som over en Skat. Efterat han nogle Dage uden Mad og Drikke havde ligget paa samme Sted, gik en Bonde forbi; den samme, da han blev vaer et Glimt af den skinnende Steen, meenede han ogsaa at det var Guld, og blev han bestyrket i den Tanke, efterdi man veed at Drager rue over Liggendefæe, som de aldrig forlade. Han pønsede da paa, hvorledes han kunde bemægtige sig Skatten: Men, 435 saa længe som Dragen endda havde nogle Kræfter, turde han ikke komme den nær. Endeligen, da han saae, at Dragen af Mangel paa Føde var færdig til at opgive Aanden, nærmede han sig til Dyret og sagde: Redd dit Liv, kiære Drage! og overlad mig Skatten: Den kand være mig til ligesaa stor Nytte, som den er dig til Fordærvelse. Men, som Dragen havde intet Øre dertil, bleve de begge liggende; den eene for at beskytte sin fundne Skat, den anden for at bemægtige sig den samme: Og kunde ingen af dem overtale sig til at forlade Stedet, men de forbleve ubevægelige derpaa indtil de begge døde af Sult. En Ørn, som udi et Træe havde anseet denne Handel, fortaalte den heele Historie til en Hyrde, hvilken strax randsagede den formeente Skat, og fandt, at det var en u-nyttig glimrende Steen, som havde foraarsaget disse to Martyria. Han lod derfor Bonden og Dragen jorde udi en Grav, sigende: Eftersom de have havt een Død, saa skal de og have et Grav-Sted.

194. Fabel.

Da udi et Selskab blev fortaalt, at en bekiendt daarlig Mand havde forfærdiget et Skrift til Trykken, sagde een af Selskabet: Jeg seer at han dermed til intet andet sigter end at Efterkommerne maa ogsaa vide, at han haver været en Narr.

195. Fabel.

Damons u-ægte Devotion.

Damon havde forelsket sig udi Phyllis, og med hende havt ublue Omgængelse en tiidlang, men, saasom han tilligemed var heel devot, og Veyen til hans Maitresse, som han besøgte, faldt igiennem en Kirke, forsømte han aldrig med største Andagt at gjøre sin Bøn udi samme Kirke, saa ofte han gik hen til Phyllis, og kom tilbage igien.

Fabelen sigter paa dem, hvis Vellyst er blandet med Devotion.

436

196. Fabel. ***Theodori Testament.***

Theodorus havde Tre ægte Sønner og en u-ægte. Da han skulde døe, overgav han alle sine Midler til de tre ægte, men gik den u-ægte reent forbi. Alle forundrede sig derover, helst saasom han stedse havde elsket den sidste meer end nogen af de ægte Sønner. Men Theodorus sagde: Min naturlige Søn Espen behøver ingen Penge, han haver nok i Lykken, som følger ham ved Fødselen.

Fabelen viser, at naturlige Børn have beste Lykke.

197. Fabel. Den Laanendes Ged.

En ung Person, der trængte til Penge, adresserede sig til en Vexelerer om Penge-Laan. Vexelereren, som var en godhiertig Mand, lovede at tiene ham derudi. Medens han tiltaalte ham Pengene paa Bordet, taledede den unge Person prægtig om sig selv, og med en dyr Eed bevidnede, at han var en af de ærligste Personer i Staden, hvilket da Vexelereren hørte, strøg han Pengene ned i sin Pung igien, sigende: Naar en ubeden med dyre Eeder bevidner, at han er en ærlig Mand, saa er det Tegn til at andre tvivle om hans Ærlighed.

198. Fabel af Geller. Reyse til Lyksaligheds Stad.

En ung Person havde hørt tale om en Stad, hvor all Velsignelse og Lyksalighed boede. Der besluttede han at sette sig ned, og derpaa begav sig paa Reysen did hen. Da han nærmede sig til Staden, som laae paa et høyt Bierg, glædede han sig inderligen ved Synet; men, som ved Foden af Bierget var en skøn Dal fuld af alle slags Frugte, opholdt han sig noget udi samme Dal, og fyldte sin Mantel-Sæk med dens Frugter, som han meenede at 437 komme sig tilpas, naar han skulde klavre op paa Bierget: Men faldt med sin heele Ladning ned udi Dalen igien: Da raabte een, som stod paa Spidsen af Bierget, ham til med disse Ord: Min Ven! Veyen til denne Stad er steil og vanskelig, og du tænker dog med en heel Ladning af Frugt at komme her op.

Fabelen sigter paa dem, som begive sig paa Dydens Vey, og søge de lyksalige Boeliger, hvilke de dog ikke kand naae, efterdi de have deres Vellyster med sig, som trække dem tilbage, og hindre dem udi Reysens Fortsættelse.

199. Fabel. Theophili Testament.

Theophilus, da han blev heftig syg, og saae sit Time-Glas at være udrundet, gjorde han saadant Testament, at hans eene Ven Philemon skulde betale hans Gield, og at hans anden Ven Timocles skulde forsørge hans efterladte Hustrue og Børn: Begge disse Venner glædede sig over den Tilliid, Theophilus lod see mod dem, og ansaae Testamentet som en stor Skat.

Denne Fabel viser Exempel paa et uforfalsket Venskab. En sandfærdig Historie af samme Natur anføres af Gellio.

200. Fabel af Geller. Den barmhiertige Lucretia.

Lucretia, da hende engang en overmaade stor Arv tilfaldt, sagde hun: Jeg glæder mig over, at jeg herved er sat udi Stand til at hielpe og husvale Fattige: Just da hun dette sagde, indstillede sig en gammel syg Qvinde, som bad om Almisse. Lucretia blev strax saaledes af Medlidenhed bevæget, at Taarene stode hende udi Øyene, hvorudover hun gik strax hen og gav den fattige syge Qvinde et Stykke skimlet Brød.

Denne Fabel viser Exempel paa de Riges Gavnildhed.

438

201. Fabel. Æslet og Hesten.

En Hest, som længe havde været udi Ride-Skolen, og havde øvet sig udi konstige Skridt og Spring, snublede engang, med sin Rytter, hvilken ved Faldet brød sit Been. Æslet, som dette ansaae, brast derover udi Latter, og sagde: Hvortil tiener saa mange u-nødige Complimenter. I havde gjort bedre at gaae lige frem som jeg.

202. Fabel. Om Grønlænderen.

En Grønlænder, som blev bragt til en stor Hoved-Stad, og blant andre Curiositeter, som man visede ham, saa paa Ridebanen en Berider at tumle en Hest, og at øve den i at gjøre Krumspring, sagde: Den Nar vil have Bestet til at flyve, skiønt han seer at det ingen Vinger haver.

Historien viser, at de saakaldede Barbarer ikke dømme anderledes om polerede Folks Ziirligheder.

203. Fabel. Om Americaneren.

En nyelig ankommen Americaner til en Europæisk Stad saa engang, da han stod ved en Kirke-Dør, Folk at gaae med Kaarde ved Siden ind udi Kirken: Han tænkte derfor, at det var et Sted som var berammet til Striid, og sagde: Mig undrer, at disse Folk ikke hellere slaaes sammen udi aaben Feldt: Da han derpaa strax hørte, at man begyndte at synge udi Kirken, blev han bestyrket i de Tanker om Slagsmaal, og sagde: Jeg merker af det store Skriig, at her maa gaae heel blodigt til, og derpaa flygtede hen udi en anden Gade.

Denne Fabel censurerer de fleeste Europæiske Folks Vedtægt, som udi Stæderne gaae bevæbnede i FredsTider endogsaa til Kirke.

439

204. Fabel. En Brygger-Hæst og en Rytter-Hæst.

En Brygger-Hæst gik engang en Rytter-Hæst forbi, som paa Gaden gjorde saa mange Krumspring og Bevægelser, at Folk bleve staaende, og med Forundring saadant ansaae. Brygger-Hæsten, som ingen Stunder havde at see derpaa, gik fort sin Vey: Da den havde forrettet sit Ærende, og kom tilbage, fandt han Rytter-Hæsten udi fuld Skum, uden at have avanceret meer end igiennem een Gade. Han sagde da: Est du endnu med all din store Bevægelse ikke videre kommen? Jeg merker at jeg end kand forrette et andet Ærende førend du kommer udi en anden Gade.

Fabelen sigter paa dem, der ere ideligen udi Bevægelse, og dog intet forrette.

205. Fabel.

Theodorus, en fattig, men derhos en gavmild Mand, uddeelede hver Uge af sin ringe Formue en Daler til de Fattige. Alle forundrede sig over saadan Gavmildhed, efterdi den var over hans Evne. Da en Arv ham derpaa tilfaldt, uddeelede han siden ikkun en halv Daler, og siden, da han paa nye fik en anden Arvedeel, gav han ikkun den fjerde Deel af en Daler til de Fattige; da man nu med ikke mindre Forundring talede om saadan uformodentlig Gnidskhed, sagde en Philosophus, som vidste hvilke Frugter Riigdom med sig fører: Forundrer eder ikke herover, hvis en Arvedeel ham end tilfalder, giver han slet intet.

Fabelen lærer, at Gierrighed tilvoxer med Riigdom.

206. Fabel. Rævens Raad til Løven.

Da et Skatmester-Embede ved Løvens Hoff engang var leedigt, raadførede Løven sig med Ræven, som var hans 440 Vizir, hvem han skulde antage i den Afdødes Sted. Ræven sagde da: Tag hverken en Fattig eller Gierrig til Skatmester, thi den første trænger, efterdi han intet haver, og den anden trænger end meer, efterdi han aldrig haver nok.

207. Fabel. Frue Leonoræ Fiskebeens Skiørt.

Blant alle Vallfiskebeens Skiørte holdtes intet at være bredere end Leonoræ. Hendes Mand Leander satte hende ofte tilrette derfor: Men hans Formaninger vare og bleve stedse frugtesløse. Da samme Leonora faldt udi Barseiseng, og bragte et Dreng-Barn til Verden, raadførte hun sig med hendes Mand om hvad Navn man skulde give Barnet. Manden sagde da: Drengen skal heede Jonas, thi han er kommen ud af Vall-Fiskens Bug. Dette Svar picqverede Leonora saa sterkt, at hun siden reformerede Dragten.

Fabelen viser, at et sindrigt Skiemt ofte haver sterkere Virkning end alvorlige Formaninger.

208. Fabel. En slett Undskyldning er ofte verre end ingen.

Theodorus pyntede sig en Morgen for at gaae i Kirke. Udi Paaklædningen spildede han en Plet af Blek paa sin Klud, hvorudover, saasom han ingen anden reen Klud havde ved Haanden, han blev hiemme. Da hans Fader spurte: Hvi han ikke var kommen udi Kirken? gav han Aarsagen tilkiende, fremvisende den plettede Klud. Faderen sagde da: Ach min Søn! GUD seer ikke efter om du haver en reen Klud, men om du haver et reent Hierte. Betænk hvor mange hæslige Pletter du haver indvortes, dem bekymrer du dig ikke om at aftoe.

441

209. Fabel. *Apicii Morgen-Bøn.*

Apicius, en kiøn ung Person, men af liden Guds frygt, hørtes aldrig at bede: Alleene, naar han vaagnede om Morgen og strakte sig, sagde han løseligen: Ach Himmel! Hans Broder, som laae i Sengen med ham, og saadant merkede, sagde da engang: Min kiære Broderi Paa saadanne kolde og løslige Bønner kand ikke ventes uden kolde og løslige Bønhørelser.

210. Fabel.

Leander brystede sig engang udi et Selskab deraf, at han hvert Aar communicerede 8te gange. Een udaf Selskabet, som dette hørte, sagde: Du bryster dig deraf, at du 8te gange om Aaret gjør et Høytideligt Løfte til Gud om Levnets Forbedrelse, og at du 8te gange om Aaret strax bryder samme Løfte.

211. Fabel.

En ung Person, som aldrig forsømte at bivaane Opera og Comædier, var engang af en Hændelse kommen udi Kirke. Da han ved sin Tilbagekomst blev adspurt, om der havde været mange udi Kirken, svarede han: Parterret var fuldt, men Logerne vare tomme.

Fabelen lærer, at hvad som meest ligger paa Hiertet, deraf er Munden fuld.

212. Fabel.

En Vandringsmand kom engang til en Stad, hvor Fruentimmeret gik med tynde Skiørte af Netteldug eller Kniplinger, saa at een der havde skarpt Syn, kunde see meere end han burte. Han forundrede sig ikke lidet derover, og gav tilkiende for sin Vert, at saadant var gandske uanstændigt. Verten sagde da: For tvende Aar siden vare Skiørter saa breede, at et hvert Fruentimmer saae ud som 442 et Tre-Dækker-Skib. Endelig, da Skiørterne havde naaet den yderste Lat. Grad, blev man omsider kied deraf, og begyndte at reformere Dragten. Men, saasom Mennesker udi Reformation ingen Maade kand holde, er man omsider falden til den Extremitet, som min Herre nu seer. *Fabelen lærer, at man udi Reformation ikke kand standse, men at man falder fra en Extremitet til en anden, saa at Medicinen bliver verre end Sygdommen.*

213. Fabel.

Euphemia bragte til Verden en Søn, som man lod efter Faderen kalde Gottlieb. Drengen var af en vanartig Natur, hvilken yttrede sig meer og meer med Alderen; thi han forfaldt til aabenbare Ugudelighed, og til de groveste Misgierninger, saa at han omsider begav sig udi et RøverSelskab, og blev en Stiemand. Forældrene merkede da, at de havde for hastig givet ham et saa prægtigt Navn. Han blev omsider greben, og dømt til at hænges. Dommeren lod da udi Sententzen forandre Navnet og i steden for Gottlieb indføre Gottloss.

Dette kand tiene dem til Advarsel, som give deres Børn hellige og prægtige Navne, førend de vide, hvorledes de vilde skikke sig, og hvad de vilde blive. Hid kand nogenledes henhøre hvad som fortælles om dem, der lade deres Søn opkalde efter en berømmelig Doctor. Den eenfoldige Kone, som frembar Drengen til Daaben, da hun blev befalet at nævne Barnet, sagde hun: Doctor Ole. Men Præsten lod det blive ved Ole alleene, og sagde: Han maa blive Magister først

214. Fabel. *Aben Hoff-Skildrer.*

En Abe, som var Skildrer ved Løvens Hoff, blev engang befalet at afmale Gudinden Venus. Aben anvendte all sin Konst paa samme Stykke, og tog Model efter den smukkeste Abinde, som han kiendte udi Skoven. Da 443 Skilderiet var fuldfærdiget, tilstillede han det Løven, hvilken studsede derved, sigende: Farverne ere gode og Strægerne subtile; men det er jo en Abindes Gestalt og Ansigt? Aben svarede: Det skal saa være, Naadige Herre! Jeg haver brugt til Munster min ældste Dotter, som holdes for den skønneste Abinde i vor Tiid. Løven sagde da: Hvilken Hovmod I Bilder du dig ind at Aber eller Abinder ere Mynstere, hvorefter Himmelske Skiønheder skal afmales. Skilderiet er latterligt, og derfor maa gandske omgiøres. Men, saasom store Virtuosi ere gemeenligen paastaaende og egensindige, vilde Aben ikke forandre sit Arbeyde. Og derfor af Misfornøjelse forlod sin Tieneste, sættende Skilderiet paa en alfar Vey, paa det at andre Dyr og Fugle, som vare Kiendere af Konst-stykker, kunde see og dømme, at man uden Føye vragede hans Arbeyde. Hvad skeede? Adskillige Critiker bleve derover fældede: En Elephant, som gik forbi, sagde: Skilderen haver herved begaaet en merkelig Forseelse: Thi han haver glemt Sabelen, foruden adskilligt andet. Oxen sagde, at Hornene fattedes. Hønen mynstrede Stykket, efterdi det ingen Neb havde, og saa fremdeles, indtil Skrubtudsen; thi enhver meenede, at sin Skabning burte have været tagen til Skiønheds Mynster. Aben blev da af disse stridige Domme saa forbitret, at han rev Skilderiet i stykker, og efter Rævens Raad, forfærdigede et nyt efter en Løvindes Lignelse. Da Løven fik dette at see, sagde han: Nu haver Skilderen troffet Gudinden paa et Haar, og lod derpaa Aben rigelig belønne.

Fabelen viser, at et hvert Creatur holder sin Skabning for den herligste. Herudover ligesom Europæer afmale Gud hvid, og Fanden sort, saa afmale Africaner Fanden hvid, og Gud igien sort.

215. Fabel.

En Coqvete, som havde stor Geist, men besad liden Dyd, blev engang adspurt, hvilken Mand hun ønskede sig helst. 444 Hun svarede: Jeg ønsker mig en Mand af alle slags gode Egenskaber, undtagen Skiønsomhed: Thi, hvis han er begaven med Skiønsomhed, vil han snart blive kied af mig.

216. Fabel.

Ignatia opmuntrede sin Søn ideligen til at gifte sig, men han opsatte det en Tiid efter en anden. Endeligen, da hun engang med Iver forlangede et tilforladeligt Svar, sagde han: Min kiære Moder I Ægteskab er som et Lotterie, hvorudi findes mange Nietter mod en Gevinst. Ved dette Svar studsede Moderen, skiønt det var meer geistrigt end grundigt, saasom Erfarenhed viser, at der udi saadant Lotterie ere ligesaa mange Gevinster, som Nietter.

217. Fabel. Den store Poet.

En Bever havde ved Poesie erhvervet sig saadant Navn udi Skoven, at han var udi samme Anseelse blant Dyr og Fugle, som Homerus blant Mennesker. Han havde forfattet adskillige Vers, hvilke alle bleve holdne for saadanne Mesterstykker, som ingen kunde eftergiøre, og vare de samme førte udi Pennen af Hyrder, og bleve dag-ligen siungne saavel udi omliggende Landsbyer, som udi Skoven. Han kunde udføre de tørreste Materier udi prægtige Poemata: Hans Stiil var saaledes satt paa Skruer, at ingen uden stor Hoved-Bryden kunde forstaae dem: Men just dette tilveyebragte ham desstørre Admiration hos rette Kiendere af Poesie. Udi at digte Historier, som ikke vare hændede, eller som ikke naturligen kunde hændes, var han saa frugtbar, at ingen græsk eller latinsk Poet derudi er kommen ham nær. Dette foraarsagede, at han gemeenligen blev betegnet med det Navn af den store Digter, og adskillige Æres-Støtter vare af Hyrder for ham oprettede. Det er uvist udi hvilket District i Skoven han var fød. Fire Provincier tvistede derom, ligesom visse Stæder 445 tvistede om Homeri Fødsel, saasom enhver vilde tilegne sig den Ære at have bragt saadan Poet til Verden. Kort at sige: Vor Bever havde erhvervet sig større Anseelse end noget dødeligt Creatur kunde tilønske sig: Men, saasom Ambition ingen Grændser haver, kunde han ikke lade sig nøye med det store Navn, som han havde erhvervet udi Skoven og omliggende Landsbyer. Han vilde, at hans Navn ogsaa skulde være bekiendt udi andre Lande, og, saasom han havde hørt tale om en stor Øe, som laae nogle Miile derfra, lod han sig ved en Struds did henføre over Vandet. Beboerne af samme Øe, som bestode af adskillige slags Dyr, Fugle og Hyrder, vare begavede med god naturlig Forstand. De samme lagde alleene Vind paa nyttige Videnskabe, vare særdeles Elskere af Sandhed, og havde ikke mindste idé om Digte-Konst: Tvertimod, den blant dem, som taledes tydelig og meest forstaaelig var hos dem udi største Ære. Beveren blev af dem strax vel imodtagen: Men, da de hørte hvorudi hans store Qualiteter bestode, nemlig udi at bringe Ordene af deres naturlige Orden, at gjøre Talen mørk og uforstaaelig, at opdigte Historier, som ikke vare hændede, og at kalde Guder og Gudinder til Hielp, naar han vilde lyve, ansaae de ham, som et skadeligt og vanskabt Creatur, som ikke burte tillades at boe paa deres Øe. Ja der fandtes de, hvilke henførte saadant til Raserie og Afsindighed, og derfor besluttede at lade ham binde og fængsle. Dog blev efter de fleeste Stemmer fundet for godt at drive ham ud af Øen, hvilket og blev fuldbyrdet ved samme Struds.

Fabelen lærer, at de Ting, som blant visse Folk holdes for de største Herligheder og Zirater, kand blant andre ansees som Vanheld og de hæslieste Pletter.

218. Fabel. Manden og Æslet, af Fontaine.

Intet er vanskeligere end at gjøre alle tillmaade. Dette oplyses ved en artig Fabel, som, om jeg ret mindes, findes 446 hos Fontaine saaledes: En reysende Person satte sig paa et Æsel, og lod sin unge Søn følge med til Fods. De Forbigaaende, som dette saae, sagde da: Hvilken uforskammet og ubarmhertig Mand! Han rider selv i sin Magelighed, og lader den unge stakkels Dreng gaae til Fods. Manden, bevæget af slige haarde Domme, søgte en anden gang at rette saadant ved at sætte Sønnen paa Æslet og selv at være Fodgænger: Dette foraarsagede Latter: De Forbigaaende sagde: hvilken Narr! Han gaaer selv til Fods, og lader Drengen ride. Manden søgte derfor tredie gang saadant at rette, og at tilstoppe Munden paa disse Dommere, og det saaledes, at han satte sig selv tillige med Sønnen paa Æslet: Men det samme tilveyebragte end haardere Dom: Thi man sagde: Hvilke ubarmhertige Mennesker! Mon det stakkels Beest haver ikke Byrde nok udi den eene af dem? Manden blev herover gandske forvirret, og derfor paa den fierde Reyse gik og tillige med Sønnen ledede Æslet frem. De peegede alle Pingerne efter ham og sagde: Hvilken forbandet Taasse! Han haver Æslet og betiener sig ikke deraf. Da merkede Manden, at det er umueligt at gjøre alle til maade, og

derfore foragtede Folkes Domme.

219. Fabel. Biørnen og Geedebukken.

En Biørn, da han saae en Geedebuk at klavre op paa en steilbrat Klippe, tænkte han ved sig selv: Mon du og ikke kunde gjøre det samme? Hans Haab slog ham og ikke feyl, men, da han, skiønt ikke uden stor Møye, var kommen op paa Spidsen af Bierget, sagde han: Men hvordan kommer du nu need igien? Geedebukken han saae det forud, sagde da: Det skulde du have betænkt førend du steeg op.

Fabelen lærer, at et hvert Menneske, førend det indvikler sig udi en Vanskelighed, maa være betænkt paa, hvorledes han kand udvikle sig derfra igjen.

447

220. Fabel. Om Manden, det søgte efter sin Søn.

Theodorus havde udi Ægteskab med Lucretia avlet Tre Sønner. Een af disse Sønner blev af Røvere bortført. Denne Forliis gik Faderen meget til Hierte. Han besluttede derfor at forlade sit Huus og sin unge Hustrue, for personlig at opleede den bortførte Søn. Hans Hustrue, saavelsom Venner, raadede ham at staae fra saadant Forsæt, og at betroe den Forretning til andre. Men Theodorus stod ikke til at overtale; hvorudover Reysen gik for sig. Efter trende Aars Omflakken kom han omsider tilbage, og da med Forbittrelse fandt Fire Sønner i steden for Tre.

Fabelen lærer, at mange for at bøde paa en enkelt, underkaste sig en dobbelt Forliis. Det er troeligt at nogle af de Græske Helte, som forlode deres Lande for at hevne den Spott, som Menelao var vederfaret, komme selv med Horn udi Panden tilbage.

221. Fabel. Sikkerst Vey til Forfremmelse.

Da en Vizirs Plads ved Løvens Hoff var bleven leedig, anholdt adskillige Dyr om denne høye Bestilling. Ræven alleene, skiønt ingen med større Begiærlighed tragtede derefter, stillede sig an, som han havde stor Afskye derfor, og skiulede sig udi en Huule, ladende ved sine Børn udspreede, at han ikke vilde komme for Lyset, førend Embedet ved en af de Ansøgende var bleven besatt. Men just dette banede ham Vey til Embedet, som han ellers ikke havde faaet: Thi Løven blev deraf forsikkert om hans Ærlighed, og lod ham med Magt trække af Huulen for at beklæde denne høye Post.

Fabelen lærer, at ingen Vey til Forfremmelse er sikkere end at følge Rævens Exempel.

448

222. Fabel. Om Geedebukken, som leedte efter Justitia.

En Geedebuk, efterat han havde tabt adskillige Sager, bildte sig ind, at Justitia eller Themis Retfærdigheds Gudinde aldeles maatte have forladt Skoven, og fæstet Boelig blant Mennesker. Han søgte derfor at begive sig til næste store Kiøbstæd, hvor han meenede at finde Gudinden, for hvilken han kunde beklage sin Nød. Paa Veyen mødte han en Bonde, for hvilken han tilkiendegav sit Ærende. Bonden sagde da: Min kiære Herman! Jeg er vel nok bekiendt udi den Stad, som du søger. Jeg veed, at der boe mange Justitz-Raader. Men, om Gudinden Justitia selv der haver faaet nogen Boelig, skal jeg ey forvist kunne sige.

223. Fabel. Om -Rævens sidste Poenitentze og dens Virkning.

Ræven efterat han havde bortdrevet mange Aar med at forraske og besnære andre uskyldige Dyr og Fugle, og naaet en saa høy Alder, at han merkede sin Døds-Time at være forhaanden, lod han til sig kalde en Hierophit, for hvilken han skriftede sine Synder, og bad om Absolution. Hierophiten bevæget af saadan Anger og Ruelse, holdt for at den ham ikke kunde nægtes, helst saasom Agonisanten betalede rigeligen pro labore, og udi Gierningen saavel som med Munden visede, at han var en alvorlig Poenitent. Han blev derfor udi ample terminis absolveret, og Hierophiten forlod ham med disse Ord: Nu est du, kiære Mikkel! ligesaa reen, som da du kom af din Moders Liv: Thi, naar Enden er god, saa er alting godt. Saa dør jeg da med Glæde, sagde Ræven, og derpaa hensov. Just paa samme Tiid døde ogsaa et Faar meget hastig, saa at det ikke fik Tiid til at i agttage de Ting, som Ræven paa sit Yderste havde gjort, hvorudover Hierophiterne fældede ligesaa slet Dom over den sidste, som de dømte vel om den første, saasom de saae ikke til begges fremfarne 449 Opførsel: Men paa begges Ende. Men Skovens Gud Pan dømte anderledes derom; thi Krøniken vidner, at Rævens Siæl, u-anseet dens Absolution, blev efter Døden forflyttet udi en Skrubbudse, og Faarets fik sin Boelig udi et af de ædelste Dyr i Skoven.

Fabelen lærer, at GUDs Domme ere anderledes end Menneskets, og at en silde Poenitentze ikke er af den Vigtighed, som gemeenligen troes. Man seer ellers heraf, at den Meening om Siælens Transmigration og Forflyttelse fra et Legeme til et andet, haver været antagen blant Dyr, blant hvilke saadan Lærdom er rimeligere end blant Mennesker.

224. Fabel. Om Aben og Æslet.

Løven gav engang Befalning til en Abe og et Æsel at udføre en Sag hver i sær. Begge forrettede Sagen det beste som de kunde: Men Æslets Arbeyde var ikke at ligne mod Abens, hvorudover den sidste ventede større Belønning end den første. Men Belønningen blev lige. Da nu Aben besværgede sig derover, og appellerede til alle Kiendere af Kunst og Arbeyde, sagde Løven: Du haver gjort alt hvad jeg kunde vente af en konstig Abe, og han haver gjort meer end jeg havde ventet af et eenfoldigt Æsel.

Fabelen lærer, at jo større Pund en af Naturen er betroet, jo meer udfodres af ham, og at derfor u-lige Arbeyde kand fortiene lige Belønning.

225. Fabel.

Poenitentzes Opsættelse.

Ulven hørte engang en moralsk Tale, som blev holden af en Stork, hvilken bebreidede saavel Dyr, som Mennesker deres u-ordentlige og ryggesløse Levnet. Af denne Tale blev han saa bevæget, at han besluttede at føre et nyt Levnet, og berammede en vis Tiid til sin Poenitentzes 450 Begyndelse, nemlig inden en Maanedes Forløb. Han sagde: En Maaned er snart til Ende, jeg vil ikke drive mit syndige Haandverk længer end til saadan Tiid. Efterat han havde fattet saadant helligt Forsæt, begav han sig til sine sædvanlige Forretninger og Fribytterie igien; Men just, da han samme Aften vilde liste sig ind udi en Faarestie, blev han angreben og myrdet af en Fæhund.

Fabelen sigter paa dem, som opsætte deres Poenitentze, ey eftertænkende, hvilken Uheld een eeneste Times Opsættelse kand foraarsage.

226. Fabel.

En Konge forskrev til sig tvende af sine Statholdere, befalende dem at medbringe alle deres Documenter og Papirer, som kunde tiene til Beviis paa deres Forhold udi Embederne. Den eene fik Befalning strax uden Ophold at begive sig paa Reysen; den anden derimod blev forundet tre Dages Frist: Da de nu begge ankomme, og Sagerne bleve examinerede, blev befundet, at den første havde glemt at medbringe adskillige fornødne Documenter, da den sidste derimod gjorde Reede for Alting til Punkt og Prikke. Den højeste Stats-Minister, hvilken Revisionen var betroet, fortørnedes da over den første, og udi Kongens Nærværelse beskyldte ham for Efterladenhed; Men Kongen selv tog ham i Forsvar, sigende: Man kand ikke fordre lige Nøysomhed af dem begge, thi den eene haver faaet Befalning at haste med Reysen, men den anden tre Dages Frist til at præparere sig.

Denne Fabel sigter til at igiendrive Menneskens ubillige Domme, der ansee det som en Straf, at visse Personer hastigen henrykkes, førend de kand faae Tiid til at præparere sig til Reysen, og derved ligesom beskylder GUD for Partiskhed, ey eftertænkende, at jo GUD, som er en retfærdig Dommer, dette haver for Øyene, og udfodrer meer af den, som han haver forundet længere Tiid, end af den, som han hastigen⁴⁵¹bortrykker, og som kand sige paa Regnskabs-Dagen: Hvi gav GU d mig ikke ligesaa lang Leve-Tiid som den anden at bereede mig til Døden? At jo GUD dette i agttager, og at hans Domme ere anderledes end Menneskens Dom, derom bør ingen tvivle, ligesom man kand være forsikkert om, at han udfodrer skarpest Regnskab af den, som han haver betroet det største Pund.

227. Fabel. Dom over tvende Skippere.

Tvende Skippere vare paa Hiem-Reysen, hver med sit Skib. Den eene kom først til rette Havn: Den anden sildere, efterdi han havde taget feyl udi Cursen. Man tilskrev saadant efter Sædvane den førstes Hurtighed og den sidstes U-agtsomhed og slette Kundskab udi Seylads. Men, da begges Opførsel af Reederne blev examineret, fandt man, at den første havde brugt liden Forstand og Agtsomhed, saa at det var af puur Slumpe-Lykke, han saa vel og saa snart var kommen udi Havnen. Den anden derimod blev befunden at have opført sig som en agtsom og erfaren Pilot, saa at det var ikke uden ved særdeles Uheld, som af Taage, Strøm, etc. han var kommen af rette Curs. Herudover besluttede Reederne, at give den første Afskeed, og at betro den sidste et større Skib.

Fabelen viser, at mange, som ere paa den rette Vey, og som udi Troen have antaget de rette Meeninger, ere mindre udi Guds Øyen end visse Vildfarende, naar de første troe ret af Hendelse, og de sidste troe galt efter nøye Examen.

228. Fabel.

Høgens ugrundede Klage over Skov-Forstens Anordninger.

Blant adskillige Love og Forordninger, som Skov-Forsten dicterede for Dyr og Fugle, antegnes denne, som heel 452 merkelig: Nemlig at en Høg for lige Forseelse skulde straffes ti dobbelt saa sterk som en Stork. Over denne Anordning besværgede Høgen sig heftigen, sigende, at paa lige Misgierninger burte følge lige Straf. Skov-Forsten svarede dertil, at, saasom Straffen sigter til at holde Crea-ture i Ave, og at afskrække dem fra Misgierninger, og Erfarenhed lærer, at en maadelig Refselse udvirker ligesaa meget hos en god, som den haardeste Straf hos en ond Nation, saa behøves sterkere Lud til at toe en Rov-Fugls end en Storkes Hoved.

Fabelen lærer, at enhver Lovgiver bør have saadant for Øyen, og rette Straf efter et hvert Folks Art og Egenskab. Thi hvad hos en Nation kand udvirkes med Ord og Formaninger, kand hos en anden ikke udvirkes ved Riis og Svøbe.

229. Fabel.

Adskillige Veye til samme Maal.

Tre Vandrings-Mænd sloge sig engang sammen paa Reysen til Lyksaligheds Stad. De vare alle ligevel intentionerede, og lige villige til at underkaste sig all den Møye, som en lang og farlig Reyse truede dem med. Men, saasom til Staden vare adskillige Veye, kunde de ikke blive eenige om hvilken Vey var den retteste. De bortdreve en tiidlang med at tviste derom: Men kunde ikke komme til nogen Foreening, saasom der anførtes Argumenter mod Argumenter, som bestyrkede enhver udi sin Meening. Endeligen, saasom Tvistigheden ingen Ende kunde faae, tog enhver af de stridende Partier sin Vey. Udfaldet herpaa var dette, at de alle, skiønt igiennem adskillige Veye komme lykkeligen til Staden.

Fabelen lærer, at enhver som med Bekymring efterleeder Sandhed, og som udi hellig Intention søger Saligheds Midler, endskiønt han af Vildfarelse er kommen noget ud af den Vey, som gaaer udi lige⁴⁵³Linie frem, kand han dog naae det Maal hvortil han sigtet, og er det i saa Maade, at man kand sige, at man igiennem adskillige Veye kand føres til de lyksalige Boliger; efterdi en retfærdig Dommer dømmes ikke saa meget efter Vildfarelse, som efter den Vildfarendes Intention.

230. Fabel. Tornebuskens Forvandlinger.

En Tornebusk, som stod blant nogle høye Aske-Træer, sagde engang: Ach! hvor ubillig er dog Naturen, der haver givet mig en saa foragtelig og ringe Skikkelse mod disse andre anseelige Træer. Himmelen bevægedes af denne Klage, og forvandlede Tornebusken til et høyt Aske-Træe. Denne Forvandling foraarsagede en ubeskrivelig Fornøjelse hos det forvandlede Træ: Men Fornøjelsen varede ikke længe: Thi, da det kort derefter saae en Oxe at gaae sig forbi, sukkede det paa nye og sagde: Hvi skal vi arme Træer stedse fæstes stille paa et Sted, og være som udi et bestandigt Fængsel. Hvi haver Himmelen ikke givet os Fødder at gaae paa, som denne Oxe. Denne nye Klage blev ogsaa bøn hørt, og Træet blev forvandlet til en Oxe: Og foraarsagede denne Forvandling ikke mindre Glæde end den første: Men just, da Oxen priisede Himmelen for denne beviiste Naade, blev den vaer et Menneske, som med en Svøbe drev en Hob Kiøer og Hæste for sig: Den faldt derpaa udi nye Melancholie igien, og sagde: Hvilken Forskiel er dog ikke imellem Dyr og Mennesker? Hvi haver Skaberen ladet see saadan Partiskhed udi Gavernes u-liige Uddeeling. Ach hvilken Fornøjelse maa det ikke være for et Menneske, at see sig saaledes udi Skabningen distingveret. Den Ansøgende blev tredie gang bøn hørt, og omskabt til et Menneske. Nye Forandring, nye Glæde, som dog ikke blev langvarig; thi, da det nye Menneske hørte tale om Engle, misundede det de samme deres herlige Skabning, og udbrød i saadan Klage: Hvad 454 er dog mod Engle at regne et uselt Menneske, som er bekymret om sin Føde, og som er hundrede Tilfælde, Sygdom og Død underkastet! Det heder, at vi ere alle dannede af een og den samme Skaber, at vi alle ere hans Børn; men Skabningens Forskiel viser, at vi maa

kaldes StivBørn. Saa tidt vi saadant betragte, kand vi ikke andet end gremme os og raabe: Hvi ere vi ikke skabte som Engle? Dette Klagemaal blev ogsaa naadigen optaget, og den klagende Person blev forvandlet til en Engel. Nu syntes Alting at være fuldkommen, saa at intet stod tilbage, som det allerædelste af skabte Creature kunde savne: Glæden syntes ogsaa at være fuldkommen. Den nye Engel skiønnede paa Velgierningens Storhed, og prisede Himmelen længe derfor. Men, saasom Begierlighed ingen Grændser haver, og den siden forestillede sig hvilken Forskiel der er imellem GUD og skabte Creature, begyndte den efterhaanden at tilønske sig Guddommelige Egenskaber, og ved saadan Sammenligning ogsaa at sørge over Englenes Ufuldkommenhed. Himmelen, som merkede derover den umættelige Begierlighed, optændtes da til Vrede, og fældede saadan Dom, at det misfornøiede Creatur, som paa ingen Velgierning havde kundet skiønne, skulde bringes til sin første Stand igien, hvilket ogsaa skeede, saa at det af en Engel blev forvandlet til en Tornebusk igien: Hvilken Tilstand det siden med Taalmodighed skikkede sig udi, saasom det af disse Exempler havde merket, at hvor Begierlighed er, kand aldrig være nogen Fornøelse.

231. Fabel. Om Bondens formeente sterke Troe.

Bonden, da han engang udi Kirken hørte Præsten sige: At hvo der haver Troen saa stor som et Seeneps-Korn, kand gaae paa Vandet uden at synke, sagde han ved sig selv: Et Seeneps-Korn er ikke ret meget stort, saa megen Troe kand du sagte have: Hvorudover han paa Hiem-Vecen til Forsøg kastede sig af en Baad udi Vandet: men 455 sank til Grunde, saa at han med stor Nød blev reddet: Han sagde derpaa: Jeg tænkte nok forud at det vilde saa gaae mig.

Fabelen lærer, at mange indbilde sig at troe, da de dog ingen Troe have.

232. Fabel.

En Oxe mødte udi Skoven en Bonde, hvilken han bebreidede den Haardhed, som Mennesker lode see ved at myrde og slagte Dyr. Bonden svarede dertil: Vi Mennesker slagte jo hinanden selv indbyrdes. Hvi skulle vi da spare Faar og Øxen.